

नेपाल सरकार

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उडड्यन मन्त्रालय

सिंहदरवार, काठमाडौं

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) बमोजिम आर्थिक वर्ष ०७२।७३ को
कार्यसम्पादन सम्बन्धी प्रतिवेदन

२०७३, श्रावण

This page is intentionally left blank.

विषय सूची

विषय	पेज नं.
१. परिचय	१
२. वर्तमान संविधानमा यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित व्यवस्थाहरू	२
३. यस मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, नीतिहरू, नियमावली, गठन आदेश र निर्देशिकाहरू	४
४. मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र	७
५. महाशाखा/शाखाहरूको कार्य विवरण	८
६. मन्त्रालय अन्तर्गत विभाग तथा कार्यालयहरू	२१
७. मन्त्रालयको कर्मचारी दरबन्दी र पूर्तिको अवस्था	२५
८. सेवा प्रवाह सम्बन्धी विवरण	२८
९. निर्णय निर्माण प्रक्रिया	२९
१०. गुनासो व्यवस्थापन	३०
११. कार्य सम्पादनको वर्तमान अवस्था	३०
१२. वडापत्र, महासन्धिहरू (Protocols, Conventions)	३९
१३. मन्त्रालय र अन्तर्गतका सूचना अधिकारीहरूको विवरण	४१
१४. मन्त्रालय अन्तर्गतका संस्थान, प्राधिकरण, बोर्ड, निगम, प्रतिष्ठान तथा विकास समितिहरूका अध्यक्ष र कार्यकारी निर्देशकहरूको विवरण	४२
१५. विभिन्न विषयका फोकल पर्सनहरू (Focal Persons) को विवरण	४४
१६. मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारी विवरण	४७
१७. मन्त्रालय अन्तर्गत निकायहरूका टेलिफोन नम्बर	४८

परिचय

१. परिचय

प्राकृतिक सौन्दर्य, भौगोलिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक विविधताले सम्पन्न नेपाल विश्व मानचित्रमा प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यस्थलको रूपमा सुपरिचित छ । तुलनात्मक र प्रतिस्पर्धात्मक लाभका दृष्टिले मुलुकको आर्थिक विकासको प्रमुख आधार रहेको पर्यटन क्षेत्रले विदेशी मुद्रा आर्जन, रोजगारी सिर्जना, आर्थिक कृयाकलाप अभिवृद्धि र समग्र आर्थिक विकास र समुन्नतिमा टेवा पुर्याउँदै आएको छ । देशमा रहेका सम्पूर्ण मूर्त र अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण र विकास गरी तिनको आर्थिक उपयोग गर्ने तथा पर्यटनलाई मुलुकको आर्थिक आधारको रूपमा ग्रामीण तहसम्म विकास र विस्तार गरी यसको प्रतिफल जनजीवनको तल्लो तहसम्म पुर्याउन संस्कृति र पर्यटन क्षेत्रको विविधिकरण, विस्तार र प्रवर्द्धन गरिनु आवश्यक छ । पर्यटन क्षेत्रको विकास र विस्तार सहित आन्तरिक र बाह्य हवाई यातायात विकास गरी थप सुरक्षित, स्तरीय र भरपर्दो बनाउन आवश्यक छ ।

नेपालमा विदेशी पर्यटकहरूको आवागमन शुरुवातसँगै पर्यटन क्षेत्रका कार्यक्रमहरूलाई व्यवस्थित ढंगले अगाडि बढाउन सर्वप्रथम वि.सं. २०१६ सालमा पर्यटन बोर्डको स्थापना गरिएको थियो । वि.सं. २०१८ सालमा निर्माण तथा यातायात मन्त्रालय अन्तर्गत पर्यटन विभाग गठन गरिएको थियो । सन् १९७२ को पर्यटन गुरुयोजना र प्रशासन सुधार आयोग, २०३२ को सिफारिस समेतका आधारमा पर्यटन क्षेत्रको योजनाबद्ध विकास तथा प्रवर्द्धन गर्न केन्द्रीय पर्यटन प्रशासनिक निकायको रूपमा वि.सं. २०३४ सालमा छुट्टै पर्यटन मन्त्रालयको स्थापना भएको हो । वि.सं. २०३९ सालमा निर्माण तथा यातायात मन्त्रालय अन्तर्गतको हवाई विभागलाई समेत गाभी पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय नामाकरण गरियो । मुलुकले अवलम्बन गरेको खुला बजारमुखी अर्थतन्त्रमा सरकारको भूमिका र कार्यक्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न वि.सं. २०५५ सालमा पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय अन्तर्गतका २ (दुई) वटा विभागहरू हवाई विभाग र पर्यटन विभागलाई खारेज गरी क्रमशः नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण र नेपाल पर्यटन बोर्डको स्थापना गरियो । वि.सं. २०५७ सालदेखि संस्कृति क्षेत्रको समेत कार्य गर्ने गरी मन्त्रालय संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको रूपमा नामाकरण गरियो । पर्यटन उद्योगको व्यवस्थापन, पर्यटन पूर्वाधार विकास, पर्यटकको सुरक्षा लगायत कार्यहरू गर्न नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७१ श्रावण २ गतेको निर्णयनुसार मिति २०७१ भाद्र महिनामा पर्यटन विभागको स्थापना गरिएको छ ।

नेपालको आर्थिक विकासमा पर्यटन क्षेत्रको महत्व बढ्दै गए अनुरूप यसलाई प्रमुख प्राथमिकताको क्षेत्रमा राखिएको, नेपालको सांस्कृतिक विविधता अनुपम रहेकोले यसलाई संरक्षण, विकास र प्रवर्द्धन गर्दै यसको आर्थिक उपयोग एवम् पर्यटनको मुख्य उत्पादन र गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न आवश्यक भएको, साथै हवाई सेवाले भौगोलिक विषमतामा यातायात सेवा उपलब्ध गराउनुको अतिरिक्त बाह्य र आन्तरिक रूपमा पहुँच विस्तार भै पर्यटन सेवामा समेत पर्याप्त योगदान पुर्याउने भएकोले यी तीनओटै क्षेत्रलाई एकीकृत रूपमा अगाडि बढाउन एउटै मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रमा राखिएको पाइन्छ ।

२. वर्तमान संविधानमा यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित व्यवस्थाहरू

वर्तमान संविधानमा यस मन्त्रालयसँग सम्बन्धित व्यवस्थाहरू मुलभूत रूपमा निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

- संविधानको धारा ३२ मा भाषा तथा संस्कृतिको हक सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ । जसमा प्रत्येक व्यक्ति र समुदायलाई आफ्नो भाषा प्रयोग गर्ने हक हुने, प्रत्येक व्यक्ति र समुदायलाई आफ्नो समुदायको सांस्कृतिक जीवनमा सहभागी हुन पाउने हक हुने तथा नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई आफ्नो भाषा, लिपि, संस्कृति, सांस्कृतिक सभ्यता र सम्पदाको संवर्द्धन र संरक्षण गर्ने हक हुने व्यवस्था रहेको छ ।
- संविधानको भाग-४ को धारा ५०(२) मा धर्म, संस्कृति, संस्कार, प्रथा, परम्परा, प्रचलन वा अन्य कुनै पनि आधारमा कुनै भेदभाव गर्न नपाइने, सहिष्णुतामा आधारित सामाजिक सांस्कृतिक मूल्यहरूको विकास गर्ने तथा सांस्कृतिक विविधताको सम्मान गर्दै राष्ट्रिय एकता सुदृढ राख्ने राज्यको सामाजिक एवं सांस्कृति उद्देश्य रहेको देखिन्छ ।
- संविधानको धारा ५१ (ग) मा उल्लिखित सामाजिक र सांस्कृतिक रुपान्तरण सम्बन्धी नीति :
 - स्वस्थ र सभ्य संस्कृतिको विकास गरी सामाजिक सुसम्बन्धमा आधारित समाजको निर्माण गर्ने,
 - ऐतिहासिक, पुरातात्विक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकासको लागि अध्ययन, अनुसन्धान, उत्खनन तथा प्रचार प्रसार गर्ने,
 - सामाजिक, सांस्कृतिक तथा सेवामूलक कार्यमा स्थानीय समुदायको सिर्जनशीलताको प्रवर्द्धन र परिचालन गरी स्थानीय जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्दै सामुदायिक विकास गर्ने,
 - राष्ट्रिय सम्पदाको रूपमा रहेका कला, साहित्य र सङ्गीतको विकासमा जोड दिने,
 - समाजमा विद्यमान धर्म, प्रथा, परम्परा, रीति तथा संस्कारका नाममा हुने सबै प्रकारका विभेद, असमानता, शोषण र अन्यायको अन्त गर्ने,

- देशको सांस्कृतिक विविधता कायम राख्दै समानता एवं सहअस्तित्वका आधारमा विभिन्न जातजाति र समुदायको भाषा, लिपि, संस्कृति, साहित्य, कला र सम्पदाको संरक्षण र विकास गर्ने ।
- बहुभाषिक नीति अवलम्बन गर्ने ।
- संविधानको धारा-५१ (ठ) मा उल्लिखित पर्यटन सम्बन्धी नीति, नेपालका ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक, पुरातात्विक र प्राकृतिक सम्पदाहरूको पहिचान, संरक्षण, प्रवर्धन एवं प्रचार प्रसार मार्फत राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको महत्वपूर्ण आधारको रूपमा पर्यावरण अनुकूल पर्यटन उद्योगको विकास गर्ने, पर्यटन संस्कृतिको विकास गर्न आवश्यक वातावरण एवं नीति निर्माण गर्ने तथा पर्यटन उद्योगको लाभ वितरणमा स्थानीय जनतालाई प्राथमिकता दिने ।
- नेपालको संविधानले व्यवस्था गरे अनुरूप संघीयता कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा संविधानको अनुसूची ५,६, ७,८ र ९ मा भएको व्यवस्था अनुसार यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित विषयहरू र त्यसको तहगत बाँडफाँड निम्नानुसार रहेको छ ।

संघको अधिकार सूची,

- अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी वा सम्झौता
- पर्यटन दस्तुर
- केन्द्रीय स्तरका प्रज्ञा प्रतिष्ठान,
- हवाई उड्डयन, अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल,
- बौद्धिक सम्पत्ति अन्तर्गतको प्रतिलिपि अधिकार
- पर्यटन नीति
- राष्ट्रिय महत्वका आयोगहरू
- पुरातात्विक महत्वका स्थान र प्राचीन स्मारकहरू

प्रदेशको अधिकार सूची

- प्रदेश संग्रहालय
- भाषा, लिपि, संस्कृति, ललितकला र धर्मको संरक्षण र प्रयोग
- पर्यटन सेवा शुल्क

स्थानीय तहको अधिकारको सूची

- पर्यटन शुल्क
- भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास

संघ र प्रदेशको साझा अधिकारको सूची

- पर्यटन
- क्यासिनो

तीन तहको साझा अधिकारको सूची

- पर्यटन शुल्क
- पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय

३. यस मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, नीतिहरू, नियमावली, गठन आदेश र निर्देशिकाहरू

ऐनहरू

- प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३
- गैर सैनिक हवाई उडान (सिभिल एभिएशन) ऐन, २०१५
- नेपाल वायुसेवा निगम ऐन, २०१९
- पर्यटन ऐन, २०३५
- लुम्बिनी विकास कोष ऐन, २०४२
- पशुपति क्षेत्र विकास कोष ऐन, २०४४
- अभिलेख संरक्षण ऐन, २०४६
- नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
- नेपाल सङ्गीत नाट्य प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
- नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
- नेपाल पर्यटन बोर्ड ऐन, २०५३
- नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन, २०५३
- वृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद ऐन, २०५५
- प्रतिलिपि अधिकार ऐन, २०५९

नीतिहरू

- पर्यटन नीति, २०६५
- राष्ट्रिय हवाई नीति, २०६३
- राष्ट्रिय संस्कृति नीति, २०६७

नियमहरू

- गैर सैनिक हवाई उडान (दुर्घटना जाँच) नियमहरू, २०२४
- होटल, लज, रेष्टुराँ वार तथा पथ प्रदर्शक नियमावली, २०३८
- ट्राभल र ट्रेकिङ एजेन्सी नियमावली, २०६२
- जलयान नियमावली, २०६३
- गैर सैनिक हवाई उडान (सिभिल एभिएशन) नियमावली, २०५२
- विमानस्थल दस्तुर नियमावली, २०३८
- हवाई सुरक्षा (व्यवस्था) नियमावली, २०४६
- प्राचीन स्मारक संरक्षण नियमावली, २०४६
- पर्वतारोहण सम्बन्धी नियमावली, २०५९
- प्रतिलिपि अधिकार नियमावली, २०६१
- नेपाल पर्यटन बोर्ड नियमावली, २०५५
- नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण नियमावली, २०५८
- नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण सर्टिफिकेसन नियमावली,
- नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण खेलकूद नियमावली, २०६९
- नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०७०
- गैर सैनिक हवाई उडान नियमावली, २०७१
- गैर सैनिक हवाई उडान (हवाई सुरक्षा) नियमावली, २०७१
- गैर सैनिक हवाई उडान (दुर्घटना जाँच) नियमवली, २०७१
- क्यासिनो नियमावली, २०७०

गठन आदेशहरू

- नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन समिति (गठन) आदेश, २०२९
- तारागाउँ विकास समिति (गठन) आदेश, २०३४
- देवघाट क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५०
- भानु जन्मस्थल विकास समिति (गठन) आदेश, २०५१
- वुढानिलकण्ठ क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- मनकामना क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- बौद्धनाथ क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- पाटन संग्रहालय विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- पाथीभरा क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- हलेसी महादेवस्थान विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- पर्वतीय प्रशिक्षण विकास समिति (गठन) आदेश, २०५९
- राष्ट्रिय ताल संरक्षण विकास समिति (गठन) आदेश, २०६३
- रुरु रेसुङ्गा क्षेत्र संरक्षण तथा पर्यटन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६३
- खप्तड क्षेत्र पर्यटन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६३
- विराट क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
- सलहेश क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
- विदेह-मिथिला क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
- सिम्रौन क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
- चिसापानी क्षेत्र प्रबर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
- लुम्बिनी क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
- कर्णाली क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
- वृहत्तर वराहक्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
- मेची पहाडी क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६८

निर्देशिकाहरू

- कार्य सम्पादन व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३
- आन्तरिक व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३

४. मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र

नेपाल सरकारको कार्य विभाजन नियमावली, २०७२ बमोजिम यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र देहायबमोजिम रहेको छः

- संस्कृति, पर्यटन तथा हवाई यातायातको विकाससम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन,
- पर्यटन तथा हवाई उद्योगको प्रवर्द्धन र संरक्षण,
- ट्राभल र ट्रेकिङ एजेन्सी,
- विश्व पर्यटन सङ्गठनलगायत पर्यटन तथा हवाई यातायातसम्बद्ध अन्तर्राष्ट्रिय संस्था,
- पर्वतारोहण र अन्य साहसिक पर्यटन क्रियाकलाप,
- विमानस्थलको निर्माण, मर्मत, सम्भार तथा व्यवस्थापन,
- हवाई यातायात र परिवहनको सञ्चालन तथा व्यवस्था,
- संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन सङ्घ तथा नागरिक उड्डयनसँग सम्बन्धित अन्य अन्तर्राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय संस्थासँगको सम्पर्क, सहयोग र समन्वय,
- संस्कृतिको प्रवर्द्धन तथा संरक्षण,
- संस्कृतिसम्बद्ध अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूसँगको सम्पर्क, सहयोग र समन्वय,
- संस्कृतिविषयक अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता, सांस्कृतिक आदान(प्रदान, अध्ययन तथा अनुसन्धान,
- पुरातात्विक महत्त्वका स्मारक र पुरातात्विक वस्तुहरूको सङ्ग्रह, संरक्षण, संवर्द्धन, अन्वेषण तथा उत्खनन,
- निकासी गरिने पुरातात्विक वस्तुको जाँच र अनुमति,
- प्रतिलिपि अधिकार,
- सांस्कृतिक सम्पदा, धरोहर र ऐतिहासिक महत्त्वका दरबारको संरक्षण तथा संवर्द्धन,
- विभिन्न धर्म, जात, जाति, सम्प्रदाय, भाषा, भाषिकाको साहित्य, लिपि, कला र संस्कृतिको संरक्षण तथा विकास,
- पर्यटनसँग सम्बद्ध सङ्घ, सङ्गठन, संस्थान र समिति,

- नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, नेपाल ललितकला प्रतिष्ठान तथा नेपाल सङ्गीत तथा नाट्यकला प्रतिष्ठान,
- पशुपति क्षेत्र विकास कोष, लुम्बिनी विकास कोष, बृहत्तर जनकपुरक्षेत्र विकास परिषद्, सांस्कृतिक संस्थान र अन्य सांस्कृतिक, धार्मिक, पुरातात्विक, संस्था तथा समिति,
- नारायणहिटी दरबार सङ्ग्रहालय तथा अन्य सङ्ग्रहालय र अभिलेखालय,
- हवाई यातायातसम्बद्ध संस्थान, प्राधिकरण तथा सङ्गठन,
- नेपाल शिक्षा सेवाअन्तर्गत आर्कियोलजी समूहको सञ्चालन,
- नेपाल इन्जिनियरिङ सेवाअन्तर्गत देहायका समूहको सञ्चालन,
 - सिभिल इन्जिनियरिङ समूहअन्तर्गत एअरपोर्ट उपसमूह,
 - एरोनटिकल इन्जिनियरिङ समूह,
 - सिभिल एभिएसन अपरेसन एण्ड इन्जिनियरिङ समूह ।

५. महाशाखा/शाखाहरूको कार्य विवरण

जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रबर्द्धन महाशाखा

जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रबर्द्धन महाशाखालाई तोकिएका कामहरू यसप्रकार छन्:

- मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरू र समितिहरूको लागि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था, पद सृजना लगायतका कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको रिक्त रहेका पदहरू स्थायी प्रकृयाबाट पूर्ति गर्न सम्बन्धित निकायमा माग गर्ने र सिफारिश भै आएका उम्मेदवारहरूलाई नियुक्ति, पदस्थापना सम्बन्धी कार्य,
- कर्मचारीको बढुवा, राजिनामा सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालयका कर्मचारीहरूको सरुवा, काज, स्वदेश एवं विदेश अध्ययन र तालिममा मनोनयन, लगायत वृत्ति विकास सम्बन्धी कार्य,
- नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा अन्तर्गत पर्ने सिभिल इन्जिनियरिङ समूहअन्तर्गत एअरपोर्ट उपसमूह, एरोनटिकल इन्जिनियरिङ समूह र सिभिल एभिएसन अपरेसन एण्ड इन्जिनियरिङ समूहको कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कार्य,
- सबै कर्मचारीहरूको वैयक्तिक विवरण तथा अन्य विवरणहरू सम्बन्धी कार्य,

- नेपाल सरकारमा पेश हुने प्रस्तावहरू सम्बन्धी कार्य,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूद्वारा प्राप्त प्रस्तावहरू कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- पर्यटन सम्बन्धी गोष्ठी सम्मेलन आदि संचालन सम्बन्धी कार्य,
- केन्द्रीय तथा कार्यसंचालन स्तरको लेखा संचालनमा आवश्यक निर्देशन र लेखापरीक्षणको व्यवस्था सम्बन्धी कार्य,
- वेरुजुको लगत र फन्ड्रौट सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय, अन्तर्गत विभाग र कार्यालयहरूको निरीक्षण सम्बन्धी कार्य,
- रकमान्तर, खर्चको स्वीकृति र ठेक्का पट्टा सदर, मालसामान खरिद तथा लिलाम विक्रीको स्वीकृति एवं मन्त्रालयको भौतिक साधनहरूको अभिलेख मर्मत सम्भार र संरक्षण सम्बन्धी कार्य,
- कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन तयार गर्ने, प्रोत्साही पुरस्कार सिफारिश तथा विभागीय कारवाही सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका अन्य विभाग तथा कार्यालयहरूलाई आवश्यकता अनुसार परामर्श दिने सम्बन्धी कार्य,
- मातहत शाखाहरूबीच समन्वय कायम राख्ने सम्बन्धी कार्य,
- कर्मचारीहरूको विदा सिफारिश वा स्वीकृति सम्बन्धी कार्य,
- पर्यटन प्रबर्द्धन सम्बन्धी कार्य,

प्रशासन एवं पर्यटन प्रबर्द्धन महाशाखा अन्तर्गत प्रशासन तथा जनशक्ति विकास शाखा, पर्यटन प्रबर्द्धन शाखा र आर्थिक प्रशासन शाखा गरी ३ वटा शाखाहरू रहेका छन्। शाखाका कामहरू निम्नानुसार छन्:

प्रशासन तथा जनशक्ति व्यवस्थापन शाखा

- मन्त्रालय, विभाग वा अन्तर्गतका कार्यालयहरूको लागि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय, अन्तर्गतका निकायहरूको पदपूर्तिका लागि नियुक्ति तथा पदस्थापना, सरुवा, बढुवा, राजिनामा तथा विभागीय कारवाही सम्बन्धी कार्य,
- कर्मचारीको कार्यविवरण सम्बन्धी कार्य,
- स्वदेशी र विदेशी तालीम सेमिनार, गोष्ठी र कार्यशालाहरूमा मनोनयन सम्बन्धी कार्य,

- कार्य सम्पादन मूल्यांकन, थप ग्रेड र प्रोत्साही पुरस्कार सम्बन्धी कार्य,
- नेपाल इञ्जिनियरिङ्ग सेवा अर्न्तर्गत पर्ने इलेक्ट्रोनिक एण्ड टेलिकम्यूनिकेशन इञ्जिनियरिङ्ग समूह र सिभिल एभिएशन अपरेशन इञ्जिनियरिङ्ग समूहको कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कार्य,
- कर्मचारीहरूको हाजिरी, नियमितता, व्यक्तिगत विवरण अद्यावधिक, बिदा आदिको अभिलेख सम्बन्धी कार्य,
- जनसम्पर्क सोधपूछ, दर्ता चलानी तथा आन्तरिक सञ्चारको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- कार्यालयको हाता भित्र मर्मत, सुरक्षा, सरसफाई र आवश्यक सर सामानको व्यवस्था सम्बन्धी कार्य,
- जिन्सी सरसामानको उपलब्धि, सन्चय र सो सम्बन्धी श्रेस्ता राख्न लगाउने र जिन्सी निरीक्षण गर्ने गराउने सम्बन्धी कार्य,
- उत्सव पर्वमा वत्ती बाल्ने, आवश्यकतानुसार सजाउने, राष्ट्रिय झण्डा समयानुकूल भएनभएको रेखदेख सम्बन्धी कार्य,
- अर्न्तर्गतका शाखा प्रशाखाहरूमा परिपत्र गर्ने सम्बन्धी कार्य,
- संगठनको स्वरूपमा आवश्यकता अनुरूप समायोजन पुनरावलोकन र संशोधन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालयको अरु शाखाहरूमा नपरेका विविध कार्यहरू सम्बन्धी कार्य,

पर्यटन प्रवर्द्धन शाखा

- पर्यटन प्रवर्द्धन नीति तथा कार्यनीतिको तर्जुमा सम्बन्धी कार्य,
- पर्यटकहरूको लागि आवश्यक सेवा सुविधा सम्बन्धी नीति तर्जुमा सम्बन्धी कार्य,
- विश्व पर्यटन संगठन लगायतका सम्बन्धित निकायहरूसँग सम्पर्क सम्बन्धी कार्य,
- थप पर्यटन कृयाकलापहरूको विस्तार सम्बन्धी कार्य,
- क्षेत्रीय पर्यटन प्रवर्द्धन तथा सार्क, आशियान र ईइसी संस्थासँग समन्वय सम्बन्धी कार्य,
- दुर्गम तथा हिमाली क्षेत्रमा पर्यटन विकास सम्बन्धी कार्य,
- पर्यटन क्षेत्रको लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्ने सम्बन्धमा सरकारी, गैरसरकारी, एवं स्थानीय निकायहरूसँग समन्वय सम्बन्धी कार्य,
- प्रचार प्रसार सामाग्रीको उपयुक्तता एवं तत् सम्बन्धी व्यवस्थापनका साथै पर्यटन उपजको पहिचान एवं उपयोग र समन्वय सम्बन्धी कार्य,

- पर्यटन विषयक सम्झौताहरु सम्बन्धी कार्य,
- फिल्मिङ्गन कार्यको राय, परामर्श एवं अनुमति सम्बन्धी कार्य,
- नेपाल पर्यटन बोर्डसँग सम्बन्धित पर्यटन प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरुको समन्वय एवं अनुगमन सम्बन्धी कार्य अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटन विकास सम्बन्धी नविन प्रविधिको संकलन, विश्लेषण एवं कार्यान्वयन पक्ष जस्ता विषयहरु सम्बन्धी कार्य,

आर्थिक प्रशासन शाखा

- मन्त्रालय र अर्न्तगतका विभाग, कार्यालयहरुको बाषिक वजेट अनुमान, तर्जुमा, वजेट छलफल सम्बन्धी कार्य,
- अख्तियारी र वजेट बाँडफाँड सम्बन्धी कार्य,
- रकमान्तर तथा शोधान्तर सम्बन्धी कार्य,
- कार्यसम्पादन गर्न आवश्यक पर्ने आर्थिक सूचना तयार तथा विश्लेषण सम्बन्धी कार्य,
- आर्थिक प्रशासनसंग सम्बन्धित विषयमा राय दिने सम्बन्धी कार्य,
- आर्थिक प्रशासनसंग सम्बन्धित ऐन, नियम, आदेश र परिपत्रहरुको पालना सम्बन्धी कार्य,
- आर्थिक कारोवार प्रचलित कानून वमोजिम रीत पुगे वा नपुगेको जाँची भुक्तानीका लागि पेश गर्ने र रीत नपुगेकोमा रीत पुन्याई भुक्तानीको व्यवस्था सम्बन्धी कार्य,
- कार्यालय प्रमुखले खर्च गर्न आदेशदिएका रकम नियमित सम्बन्धी कार्य,
- विनियोजन, राजश्व, धरौटीको कारोवारको हिसाव तोकिएको ढाँचामा रीतपूर्वक राख्न लगाउने, गोश्वारा भौचर र कारोवार प्रविष्ट गरिएको खाताहरु भिडान, गर्ने, विल भरपाई आदि प्रमाणित गर्ने र समय समयमा आवश्यकतानुसार निरीक्षण गर्ने गराउने सम्बन्धी कार्य,
- आर्थिक कारोवार सम्बन्धी आवधिक प्रगति तथा प्रतिवेदनहरु तयार गरी सम्बन्धित निकायहरुमा पठाउने सम्बन्धी कार्य,
- अर्थ मन्त्रालय, महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय र मातहत कार्यालय वीच समन्वय राख्ने सम्बन्धी कार्य,
- आर्थिक प्रशासन सम्बन्धमा तोकिएका अन्य कार्य,

योजना तथा मूल्यांकन महाशाखा

यस महाशाखालाई तोकिएका कामहरू यसप्रकार छन्:

- पर्यटन तथा हवाई यातायात विकास नीति, योजनाको तर्जुमा र कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- योजना तथा वार्षिक कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय र राष्ट्रिय योजना आयोगबाट प्राप्त मार्गदर्शन तथा निर्देशन अनुरूप कार्यक्रम तर्जुमा, स्वीकृति, कार्यान्वयन, प्रगति प्रतिवेदन, चौमासिक, अर्ध वार्षिक तथा वार्षिक प्रगति समीक्षा सम्बन्धी कार्य ।
- आयोजना कार्यान्वयनमा देखापरेका समस्याहरू समाधान सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन तथा हवाई यातायात सम्बन्धी विकास योजना तथा कार्यक्रमहरूको विश्लेषण र छनौट सम्बन्धी कार्य ।
- आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम संशोधन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन सम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन, अनुसन्धान, पर्यटकीय स्थलहरूको खोजी, सूचना संकलन, डकुमेन्टेसन र प्रकाशन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन विकास सम्बन्धी पूर्वाधारहरूको विकास गर्न आवश्यक योजनाहरू कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्या-पर्यटन, साहसिक पर्यटन, खेलकुद पर्यटन आदिको विकास सम्बन्धी कार्य ।

योजना तथा मूल्यांकन महाशाखा अन्तर्गत योजना शाखा, तथ्याङ्क शाखा र अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा गरी ३ वटा शाखाहरू रहेका छन्। शाखाका कामहरू निम्नानुसार छन्:

योजना तथा वैदेशिक सहायता शाखा

- वार्षिक तथा आवधिक योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा, चौमासिक विभाजन सहितको कार्यक्रम स्वीकृति ।
- स्वीकृत वार्षिक योजना कार्यान्वयन, तथा सोको प्रगति प्रतिवेदन सम्बन्धी कार्य ।
- आयोजना र परियोजना कार्यान्वयनमा देखापरेका समस्याहरू समाधान सम्बन्धी कार्य ।

- स्वीकृत कार्यक्रम संशोधन सम्बन्धी कार्य ।
- मन्त्रालय र अर्न्तर्गतका निकायहरूका आयोजनाको छनौट तथा विश्लेषण सम्बन्धी कार्य ।
- वैदेशिक सहायताबाट संचालित आयोजनाहरूको समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- पर्या-पर्यटन, जैबिक पर्यटन, साहसिक पर्यटन, खेलकुद पर्यटन विकास सम्बन्धी कार्य ।
- मन्त्रालय र अर्न्तर्गतको काम कारबाहीको विषयमा संसदमा उठाएका प्रश्नहरूको जवाफ तयार पार्ने सम्बन्धी कार्य ।

तथ्यांक तथा अनुसन्धान शाखा

- पर्यटन सम्बन्धी आवधिक तथ्यांक पुस्तिका प्रकाशन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटकीय स्थलको खोजी तथा विवरण संकलन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटक लक्ष्य प्रक्षेपण सम्बन्धी कार्य ।
- डकुमेन्टेशन केन्द्रको सञ्चालन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटकीय स्थलहरूको विस्तृत विवरण संकलन गरी भौगोलिक सूचना प्रणाली अर्न्तर्गत सूचना प्रवाह सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन सम्भाव्यता अध्ययन तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटनसंग सम्बन्धित तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटकहरूले भनें इम्वाकेशन, डिसइम्वाकेशन कार्ड तथा नेपालीहरूले भनें आगमन तथा गमन कार्ड छुपाई गरी पर्यटक प्रवेश हुने विन्दुहरूमा आवश्यकता अनुसार वितरण र भरेका कार्डहरू संकलन सम्बन्धी कार्य ।

अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा

- वैदेशिक सहायताबाट संचालित आयोजनाहरूको निरीक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन तथा हवाई यातायात सम्बन्धी विकास योजना तथा कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य ।
- मन्त्रालयको प्रगति विवरण, समीक्षा बैठक, सम्बन्धी कार्य ।
- वैदेशिक सहयोग सम्बन्धी कार्य ।

- नेपाल सरकारका निकायहरू, गैर सरकारी निकायहरू, स्थानीय निकायहरू तथा जनसमुदायबाट भएका पर्यटन प्रवर्द्धन सम्बन्धी कामको अवलोकन, अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य । मातहतका पर्यटन कार्यालयको नियन्त्रण, निर्देशन, सुपरिवेक्षण, अनुगमन एवं मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य ।
- मन्त्रालय मातहतका सरकारी, अर्ध सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरूको निरीक्षण, सुपरिवेक्षण, अनुगमन एवं मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटकीय होटल, रिसोर्ट, लज, रेष्टुरेण्ट, वार, एवं ट्राभल, च्याफिटङ्ग, पर्वतारोहण, पर्वतीय पर्यटन र अन्य साहसिक पर्यटन व्यवसाय सम्बन्धी कार्यको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धी कार्य ।
- मन्त्रालयमा परेका उजुरी र मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र अन्तर्गत घटेका आकस्मिक घटनाहरूको छानविन, मन्त्रालयको तर्फबाट गठन गरिने जाँचबुझ आयोग आदि सम्बन्धी कार्य ।

हवाई उद्योग व्यवस्थापन महाशाखा

यस महाशाखालाई तोकिएका कामहरू यसप्रकार छन्:-

- वायुसेवा, हवाई प्रशिक्षण, वायुसेवा मर्मत, सम्भार र विमानस्थल संचालक संस्थाहरूलाई इजाजत प्रदान तथा खारेजी सम्बन्धी कार्य ।
- इजाजत प्राप्त वायुसेवा, हवाई प्रशिक्षण, वायुयान मर्मत सम्भार र विमानस्थल संचालन संस्थाहरूलाई आवश्यक विदेशी जनशक्तिहरूको श्रम स्वीकृति एवं भिसाको लागि सिफारिस सम्बन्धी कार्य ।
- वायुसेवा, हवाई प्रशिक्षण संस्था, विमान मर्मत/सम्भार संस्था, विमानस्थल संचालन संस्थाहरूलाई आवश्यक मालसामान आयातको लागि सिफारिस सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल वायुसेवा निगम सम्बन्धी कार्य ।
- विभिन्न मुलुकहरूसँग हवाईसेवा सम्झौता वार्ता र हवाई सम्झौता सम्बन्धी कार्य ।
- सम्पन्न हवाई सम्झौता/समझदारीहरूको अनुमोदन सम्बन्धी कार्य ।
- नागरिक उड्डयन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था, संगठनसँग सम्पर्क, सहभागिता र ती संगठनबाट पारित महासन्धी/प्रोटोकलहरूको अनुमोदन सम्बन्धी कार्य ।
- हवाई भाडा निर्धारण, परिमार्जन र संशोधन सम्बन्धी कार्य ।
- नागरिक उड्डयन सम्बन्धी आवश्यक नीति निर्माण सम्बन्धी कार्य ।
- हवाई क्षेत्रसँग सम्बद्ध संस्थाहरू र निकायहरूसँग समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह सम्बन्धी कार्य ।

- विदेशी वायुसेवाहरूलाई सेवा संचालन अनुमति सम्बन्धी कार्य ।
- निषेधित क्षेत्रमा हवाई उडान र अवतरणको सिफारिश सम्बन्धी कार्य ।

हवाई उद्योग व्यवस्थापन महाशाखा अन्तर्गत वायुसेवा व्यवस्थापन शाखा र हवाई सम्झौता तथा अन्तराष्ट्रिय नागरिक उड्डयन शाखा रहेका छन्। शाखाका कामहरू निम्नानुसार छन्:

वायुसेवा सञ्चालन शाखा

- वायुसेवा, हवाई प्रशिक्षण, वायुसेवा मर्मत सम्भार र विमानस्थल संचालन संस्थाहरूलाई इजाजत पत्र प्रदान गर्ने तथा खारेज गर्ने सम्बन्धी कार्य ।
- इजाजत प्राप्त वायुसेवा, हवाई प्रशिक्षण, वायुयान मर्मत सम्भार र विमानस्थल सञ्चालन संस्थाहरू, विदेशी जनशक्तिहरूको श्रम स्वीकृति एवं भिषाको लागि सिफारिश सम्बन्धी कार्य ।
- वायुसेवा, हवाई प्रशिक्षण संस्था, विमान मर्मत/सम्भार संस्था, विमानस्थल संचालन संस्थालाई आवश्यक मालसामान आयातको लागि सिफारिश सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल वायु सेवा निगम सम्बन्धी कार्य ।
- नागरिक उड्डयन सम्बन्धी नीति निर्माण सम्बन्धी कार्य ।
- सम्बद्ध संस्थाहरू, निकायहरूसंग समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह सम्बन्धी कार्य ।

हवाई सम्झौता तथा अन्तराष्ट्रिय नागरिक उड्डयन शाखा

- सम्भाव्य विभिन्न मुलुकसंग हवाई सेवा सम्झौता वार्ता र हवाई सम्झौता वार्ताका लागि आवश्यक कार्य ।
- हवाई सम्झौता र समझदारी पत्रको विधिवत अनुमोदन सम्बन्धी कार्य ।
- नागरिक उड्डयन सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय संघ, संस्था, संगठनसंग सम्पर्क र सहभागिता र ती संगठनबाट पारित महासन्धि र प्रोटोकलहरूको विधिवत अनुमोदन सम्बन्धी कार्य ।
- हवाई भाडा निर्धारण, परिमार्जन र संशोधन सम्बन्धी कार्य ।
- प्रचलित ऐन, नियम र नीतिहरूमा परिमार्जन सम्बन्धी कार्य ।

हवाई सुरक्षा तथा प्राधिकरण सुपरीवेक्षण महाशाखा

यस महाशाखालाई तोकिएका कामहरू यसप्रकार छन्:

- नेपालको हवाई क्षेत्रलाई सुरक्षित र भरपर्दो बनाउन हवाई उडान सुरक्षा सम्बन्धी नीति तर्जुमा र समन्वय गर्ने सम्बन्धी कार्य ।
- सुरक्षित र मितव्ययी उडानको लागि मौजुदा हवाई रुटहरूमा पुनरावलोकन सम्बन्धी कार्य ।
- मौजुदा हवाई रुट र नयाँ स्थापना हुने रुटहरूमा एयर नेभिगेशन सुविधाहरूको पहिचान, समन्वय र निर्णय सम्बन्धी कार्य ।
- नागरिक उड्डयन क्षेत्रले प्रयोग गर्ने संचार उपकरणहरूको फ्रिक्वेन्सी निर्धारणको सिफारिस सम्बन्धी कार्य ।
- विमानस्थलहरूको निरीक्षण, अनुगमन लगायत अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन संगठनबाट तोकिएको निर्धारित स्तर अनुसार हवाई उडान सेवा संचालन भए नभएको विषयमा नियमन सम्बन्धी कार्य ।
- नेपालको वायुक्षेत्रलाई अधिकतम प्रयोगमा ल्याउने सम्बन्धमा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण लगायत सम्बद्ध निकायहरूसँग समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- नयाँ प्रविधि अनुसार संचार उड्डयन सहायक र दूरदृष्टि प्रविधिको माध्यमबाट एयर ट्राफिक सेवा प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको स्वामित्वमा रहेको वा नेपाल सरकारबाट प्राधिकरणलाई हस्तान्तरण हुने सम्पत्तिहरूको सदुपयोग सम्बन्धी कार्य ।
- वायुयानहरू संकट अवस्थामा परेमा, हराएमा वा दुर्घटनाग्रस्त भएमा खोज तथा जीवनोद्धार र समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- दुर्घटनामा परेका विमानहरूको दुर्घटना जाँच सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका आयोजनासँग सम्बद्ध विदेशी नागरिकहरूको लागि भिसा सिफारिस र श्रम सिफारिस सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल भित्र रहेका विमानस्थलहरूमा हवाई सुरक्षाको उच्चतम व्यवस्था भए नभएको निरीक्षण सम्बन्धी कार्य ।

- राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन सुरक्षा समिति सम्बन्धी कार्य ।
- भी.आई.पी./भी.भी.आई.पी. उडानका सम्बन्धमा आवश्यक समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- हवाई उडानवाट हुन सक्ने प्रदुषण नियन्त्रण गरी वातावरणीय स्वच्छता कायम राख्ने सम्बन्धी नीतिगत कार्य ।
- नयाँ विमानस्थलहरूको निर्माण, विस्तार तथा भौतिक सुविधाको परिवर्तन लगायत सुरक्षा तथा सुविधा सम्बन्धी उपकरण प्रणालीको अध्यावधिक रेकर्ड राख्ने, उपकरण प्रणालीको अध्ययन, सर्भे, जडान सम्बन्धी कार्य ।
- अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन संगठनका महासन्धीहरू, प्रोटोकलहरू बमोजिमका कार्य ।
- नागरिक उड्डयनसँग सम्बद्ध विषयहरूमा नीति, निर्माण र प्रचलित ऐन, नियम नीतिहरूमा परिमार्जन सम्बन्धी कार्य ।
- विदेशी ऋण/सहयोग वा संयुक्त लगानी आदि श्रोतवाट नागरिक उड्डयनको क्षेत्रमा संचालन वा निर्माण हुने योजना, आयोजना सम्बन्धी कार्य ।

उड्डयन सुरक्षा महाशाखा अन्तर्गतका उडान सुरक्षा शाखा र रेडियो इन्जिनियरिङ्ग शाखा रहेका छन्।

शाखाका कामहरू निम्नानुसार छन्:

प्राधिकरण सुपरीवेक्षण शाखा

- उडान सुरक्षामा प्रतिकूल असर पर्ने जानकारी प्राप्त हुन आएमा आवश्यक थप सुरक्षा व्यवस्था सम्बन्धी कार्य
- राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन सुरक्षा समितिको निर्माण कार्यान्वयन तथा विमानस्थलहरूमा चरा नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य ।
- विभिन्न कारणले क्षति भएका विमानस्थलहरूमा शीघ्र उडान, सञ्चालन सम्बन्धी कार्य र उडान सुरक्षा (Flight Safety) सम्बन्धी कार्य ।
- कूटनैतिक उडानलाई अनुमति प्रदान गर्न प्राधिकरणलाई भी.आई.पी. कक्ष खोल्ने व्यवस्था र समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- संयुक्त राष्ट्रसंघको आव्हानमा खटिने नेपाली सेनाको शान्ति सेना उडानका लागि समयमै अवतरण र ओभरफ्लाईट परमिट तथा शाही नेपाली सैनिकको फायरिङ्ग एवं अन्य क्रियाकलापको सूचना प्रवाहित सम्बन्धी कार्य ।

- बाढीपिडितका लागि राहत पुऱ्याउन सञ्चालन गरिएको हवाई उडानको तथ्याङ्क सम्बन्धी कार्य ।
- नयाँ विमानस्थलहरूको निर्माण सम्बन्धी कार्य ।

हवाई सुरक्षा तथा दुर्घटना जाँच शाखा

- मुलुक भित्रका विमानस्थलहरूको हवाई रुट र आसपासमा सञ्चार तथा उड्डयन सहाय र सीभिलेन्स उपकरण प्रणालीको आवश्यकता सम्बन्धी अध्ययन तथा सञ्चालनमा रहेका यस्ता प्रणालीहरूको अद्यावधिक रेकर्ड सम्बन्धी कार्य ।
- नागरिक उड्डयन क्षेत्रले प्रयोग गर्ने सञ्चार तथा उड्डयन सहाय प्रणालीहरूको फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन सम्बन्धमा अध्ययन तथा निर्धारण सिफारिश सम्बन्धी कार्य ।
- विमानस्थलहरूमा सञ्चालनमा रहेका विविध उपकरण प्रणालीहरूको मर्मत/संभार र सञ्चालन कार्यको स्तरीयता अनुगमन सम्बन्धी कार्य ।
- हवाई सञ्चार उड्डयन सहाय प्रणालीको भरपर्दो तथा स्तरीय सेवाको लागि नियमित फ्लाइट चेक भए/नभए सम्बन्धी नियमन गर्ने कार्य ।
- नयाँ विमानस्थल निर्माण, विमानस्थलको भौतिक सुविधाहरूको परिवर्तन लगायत सुरक्षा तथा सुविधा सम्बन्धी उपकरण प्रणालीहरूको थप र विकास सम्बन्धी योजना/आयोजनाहरूको विषयमा निर्देशन सम्बन्धी कार्य ।
- विदेशी ऋण/सहयोग वा संयुक्त लगानी आदि श्रोतबाट नागरिक उड्डयनको क्षेत्रमा सञ्चालन वा निर्माण हुने योजना आयोजना सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका आयोजनासँग सम्बद्ध विदेशी नागरिकहरूको लागि भिषा सिफारिश सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल सरकारले विदेशी सहयोग वा आफ्नै श्रोतबाट प्राधिकरण मार्फत सम्पन्न भएका वा हुने योजना आयोजनाहरूको लिष्टिङ्ग (मूल्याङ्कन तथा हस्तान्तरण सम्बन्धी) कार्य ।
- नागरिक उड्डयनसँग सम्बद्ध विषयहरूमा नीति निर्माण र प्रचलित ऐन, नियममा परिमार्जन तथा नयाँ नियम तर्जुमा सम्बन्धी कार्य ।

संस्कृति महाशाखा

महाशाखाका कामहरू निम्नानुसार रहेको छः

- नेपालको राष्ट्रिय संस्कृतिको जर्गेना गर्न नीति निर्माण गर्ने र लक्ष्यहरू हासिल गर्न उपयुक्त रणनीतिहरू तयार गर्ने
- संस्कृति सम्बन्धी, योजना र कार्यक्रम तर्जुमा एवं कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- संस्कृति सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासँग सर्म्पर्क तथा समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- संस्कृति तथा प्रतिलिपि अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय बैठक, तालिम, कार्यशाला र गोष्ठी सेमिनार र सम्मेलनहरू सम्बन्धी कार्य ।
- पुरातात्विक महत्वका स्मारकहरू र पुरातात्विक वस्तुहरूको संग्रह, संरक्षण, सम्वर्द्धन तथा पुरातात्विक अन्वेषण र उत्खनन सम्बन्धी नीति निर्माण एवं कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- संग्रहालय र अभिलेखालय सुदृढीकरण सम्बन्धी नीति, योजना र कार्यक्रमको तर्जुमा एवं कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- संस्कृति सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता गरी सांस्कृतिक आदान-प्रदान सम्बन्धी कार्य ।
- निकासीयोग्य पुरातात्विक सामानहरूको जाच गर्ने र अनुमति प्रदान सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान, सांस्कृतिक संस्थान, पशुपति क्षेत्र विकास कोष, लुम्बिनी विकास कोष, बृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद, देवघाट क्षेत्र विकास समिति, भानुजन्मस्थल विकास समिति लगायतका विभिन्न संस्कृतिसँग सम्बन्धित समितिहरू सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल अधिराज्यभित्र रहेका विभिन्न धर्म, जातजाति, सम्प्रदाय र भाषा भाषीहरूका साहित्य, लिपि, कला र संस्कृतिको विकासका लागि नीति निर्माण र यस क्षेत्रमा संलग्न निकायहरूसँग कार्यगत सम्बन्ध एवं समन्वय कायम गरी यस क्षेत्रमा लाग्ने साधकहरू तथा नयाँ प्रतिभाहरूलाई प्रोत्साहन र प्रेरणा दिने सम्बन्धी कार्य ।
- संस्कृतिसँग सम्बद्ध विभिन्न समूह गुठी संघ संस्थाहरूलाई आवश्यक सहयोग तथा समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- प्रतिलिपि अधिकार ऐन, नियम तर्जुमा र कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- अन्तर्गतका निकायहरूमा कार्यरत बिदेशीहरूलाई भिसा सिफारिस सम्बन्धी कार्य ।

यस महाशाखा अर्न्तगतका संस्कृति र पुरातत्व २ वटा शाखाहरू राखिनेछन्। शाखाका कामहरू निम्नानुसार छन्:

संस्कृति शाखा

- संस्कृति सम्बन्धी नीति नियम तर्जुमा सम्बन्धी कार्य ।
- अन्तराष्ट्रिय साँस्कृतिक आदान प्रदान सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाली संस्कृतिको प्रचार प्रसार एवं संरक्षण र प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य ।
- संस्कृति सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थासंग सम्पर्क र समन्वय एवं कार्यक्रममा नेपालको सहभागिता सम्बन्धी कार्य ।
- विभिन्न जातजाती, सम्प्रदाय र भाषा भाषीहरूका लिपी, कला र संस्कृतिको प्रचारप्रसार, संरक्षण र विकास सम्बन्धी कार्य ।
- संस्कृतिसंग आवद्ध प्रतिभाहरूको कृति एवं कलाको कदरस्वरूप उनीहरूलाई प्रोत्साहित गर्न राष्ट्रिय प्रतिभा पुरस्कार वितरण सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान, साँस्कृतिक संस्थान, पशुपति क्षेत्र विकास कोष जस्ता संस्कृतिसंग सम्बद्ध संघ संस्थाहरूको कार्यमा सहयोग र समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- स्वीकृत विकास कार्यक्रमहरूको प्रगति विवरण सम्बन्धी कार्य ।
- राष्ट्रिय प्रतिभा स्मारक कोषबाट अनुदान दिने रकम कोषको उद्देश्य बमोजिम सदुपयोग सम्बन्धी कार्य ।
- लुम्बिनी विकास कोष र वृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद लगायत मन्त्रालय अर्न्तर्गत गठित विकास समिति तथा संस्थाहरूको कार्यमा सहयोग र समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- सम्झौता बमोजिम विभिन्न क्षेत्रमा कार्यरत विदेशी नागरिकहरूको भिषा सिफारिश सम्बन्धी कार्य ।

पुरातत्व तथा सम्पदा शाखा

- पुरातात्विक महत्वका कलाकृति एवं स्मारकहरूको जगेर्ना सम्बन्धी कार्य ।
- पुरातत्व सम्बन्धी स्वीकृत कार्यक्रमको संचालन सम्बन्धी कार्य ।
- देशमा रहेका विभिन्न धार्मिक पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान गर्न लगाई तिनीहरूको संरक्षण एवं सम्बर्द्धन गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरू तर्जुमा सम्बन्धी कार्य ।

- पुरातात्विक दृष्टिले महत्वपूर्ण रहेका मठ, मन्दिरहरूको संरक्षण, आकस्मिक जीर्णोद्धार, आर्थिक सहायता प्रदान गर्न मापदण्ड तर्जुमा र कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- देश बाहिर लगिने पुरातात्विक सामानहरूको जाँचपास, आवश्यक नीति तर्जुमा र कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- पुरातात्विक स्थलहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन, अन्वेषण र उत्खनन सम्बन्धी कार्यको नियमन सम्बन्धी कार्य ।
- वी.पी. संग्रहालय सम्बन्धी कार्य ।
- सम्झौता बमोजिम विभिन्न क्षेत्रमा कार्यरत विदेशी नागरिकहरूको भिषा सिफारिश सम्बन्धी कार्य ।
- मुलुक भित्र रहेका विभिन्न परम्परागत रीतिरिवाजहरूको संरक्षण एवं प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य ।

कानून महाशाखा

कानून महाशाखाका कार्यहरू निम्नानुसार छन्:

- आवश्यकतानुसार कानूनी राय र सल्लाह प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्य ।
- आवश्यकतानुसार ऐन, नियम, गठन (आदेश), सम्झौता तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य ।
- मन्त्रालयको तर्फबाट फिरादपत्र, प्रतिउत्तरपत्र, रिट निवेदन, लिखित जवाफ, पुनरावेदनपत्र, पुनरावलोकन पत्र म्याद भित्रै तयार गर्ने र सम्बन्धित निकायमा पठाउने सम्बन्धी कार्य ।
- प्रतिरक्षाका लागि महान्यायाधिवक्ता कार्यालय लगायतमा पत्राचारको व्यवस्था गर्ने सम्बन्धी कार्य ।
- सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित कानूनी सिद्धान्त, राजपत्र, ऐन नियमको संग्रह सम्बन्धी कार्य ।
- मन्त्रालय एवं अन्तर्गतका निकायहरूको लागि आवश्यक ऐन नियम तर्जुमा, संशोधन सम्बन्धी कार्य ।

कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा

यस शाखाले कानून महाशाखाको सहयोगीका रूपमा कानून महाशाखाबाट सम्पादन हुँदै आएका कामहरू नै गर्दै आएको छ ।

६. मन्त्रालय अन्तर्गत विभाग तथा कार्यालयहरू

यस मन्त्रालय अन्तर्गत देहायका निकायहरू रहेका छन् । यी निकायहरू मन्त्रालयको प्रत्यक्ष सुपरिवेक्षणमा रहेका छन् ।

पर्यटन विभाग

पर्यटन पूर्वाधार विकास, पर्यटन उद्योगहरूको नियमन, पर्यटन प्रबर्द्धन र विकास, पर्यटक प्रहरीको व्यवस्थापन र मातहतका पर्यटन कार्यालयहरू समेत हेर्ने गरी नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) मिति २०७१।०४।०२को निर्णयानुसार पर्यटन विभागको गठन भएको हो ।

यस विभाग अन्तर्गत देहायका कार्यालयहरू रहेका छन् ।

- पर्यटन कार्यालय, विरगञ्ज
- पर्यटन कार्यालय, पोखरा
- पर्यटन कार्यालय, नेपालगञ्ज
- पर्यटन कार्यालय, भैरहवा
- पर्यटन कार्यालय, काकडभिट्टा
- पर्यटन कार्यालय, जनकपुर
- पर्यटन कार्यालय, नाम्चे

पुरातत्व विभाग

ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण तथा प्रबर्द्धन गर्ने उद्देश्यले स्थापित यस विभाग अन्तर्गत राष्ट्रिय अभिलेखालय, केन्द्रीय, क्षेत्रीय र जिल्लास्तरीय देहाय बमोजिमका कार्यालयहरू रहेका छन् ।

- राष्ट्रिय अभिलेखालय, रामशाहपथ
- राष्ट्रिय संग्रहालय, छाउनी
- राष्ट्रिय मुद्रा संग्रहालय, छाउनी
- राष्ट्रिय कला संग्रहालय, भक्तपुर
- स्मारक संरक्षण तथा दरबार हेरचाह कार्यालय, भक्तपुर
- स्मारक संरक्षण तथा दरबार हेरचाह कार्यालय, ललितपुर
- राष्ट्रिय धातुकला संग्रहालय, पाटन

- केन्द्रीय सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण प्रयोगशाला, ललितपुर
- क्षेत्रीय संग्रहालय, धनकुटा
- क्षेत्रीय संग्रहालय, पोखरा
- क्षेत्रीय संग्रहालय, सुर्खेत
- कपिलवस्तु संग्रहालय, कपिलवस्तु
- गोरखा संग्रहालय, गोरखा
- स्मारक संरक्षण तथा दरबार हेरचाह कार्यालय, नुवाकोट
- स्मारक संरक्षण तथा दरबार हेरचाह कार्यालय, लमजुङ्ग
- गोरखा दरबार हेरचाह अड्डा, गोरखा
- हनुमानढोका दरबार हेरचाह अड्डा, काठमाडौं

नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय

केन्द्रीय स्तरको कार्यालयको रूपमा रहेको यस कार्यालयले प्रतिलिपि अधिकारको दर्ता, संरक्षण, रोयल्टी संकलन संस्थाको स्थापनामा सहयोग गर्ने तथा विश्व बौद्धिक संगठन एवं प्रतिलिपि अधिकारसित सम्बन्धित स्वदेशी तथा विदेशी संघ संस्थासँग समन्वयको काम गर्ने गर्दछ ।

नारायणहिटी दरवार संग्रहालय

केन्द्रीयस्तरको यस संग्रहालयले साविक नारायणहिटी दरवारलाई संग्रहालयमा परिणत गरिएकोले सो संग्रहालयको व्यवस्थापन गर्दै आएकोछ ।

मन्त्रालय अन्तर्गत प्रतिष्ठान बोर्ड प्राधिकरण संस्थान र समितिहरू

प्रज्ञा प्रतिष्ठानहरू-३

श्री नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, कमलादी, काठमाण्डौ

श्री नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान, सानो गौचरण

श्री नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान, छाउनी

बोर्ड, प्राधिकरण, निगम, कोष र संस्थानहरु - ६

श्री नेपाल पर्यटन बोर्ड, भृकुटीमण्डप, काठमाण्डौ

श्री नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, बबरमहल, काठमाण्डौ

श्री नेपाल वायुसेवा निगम, न्यूरोड, काठमाण्डौ

श्री साँस्कृतिक संस्थान, जमल, काठमाण्डौ

श्री लुम्बिनी विकास कोष, बबरमहल, काठमाण्डौ

श्री पशुपति क्षेत्र विकास कोष, देवत्तन, गौशाला काठमाण्डौ

श्री बृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद, जनकपुर

विकास समितिहरु र कार्यालय रहेको स्थान

क. संस्कृति सम्बन्धी समितिहरु-११

श्री पाथीभरा क्षेत्र विकास समिति, पाथीभरा, ताप्लेजुङ

श्री बराह क्षेत्र विकास समिति, चतराधाम, सुनसरी

श्री हलेसी महादेवस्थान विकास समिति, हलेसी, खोटाङ

श्री हनुमानढोका दरवार संग्रहालय विकास समिति, बसन्तपुर

श्री बुढानिलकण्ठ क्षेत्र विकास समिति, बुढानिलकण्ठ, काठमाण्डौ

श्री बौद्धनाथ क्षेत्र विकास समिति, बौद्ध, काठमाण्डौ

श्री पाटन संग्रहालय विकास समिति, पाटन

श्री देवघाट क्षेत्र विकास समिति, देवघाट, तनहूँ

श्री भानु जन्मस्थल विकास समिति, रम्घा, तनहूँ

श्री मनकामना क्षेत्र विकास समिति, गोरखा

श्री पञ्चाङ्ग निर्णायक समिति (मन्त्रिपरिषद्को निर्णय बमोजिम गठित, गठन आदेश निर्माणका क्रममा), काठमाडौँ ।

ख. पर्यटन सम्बन्धी समितिहरू-१४

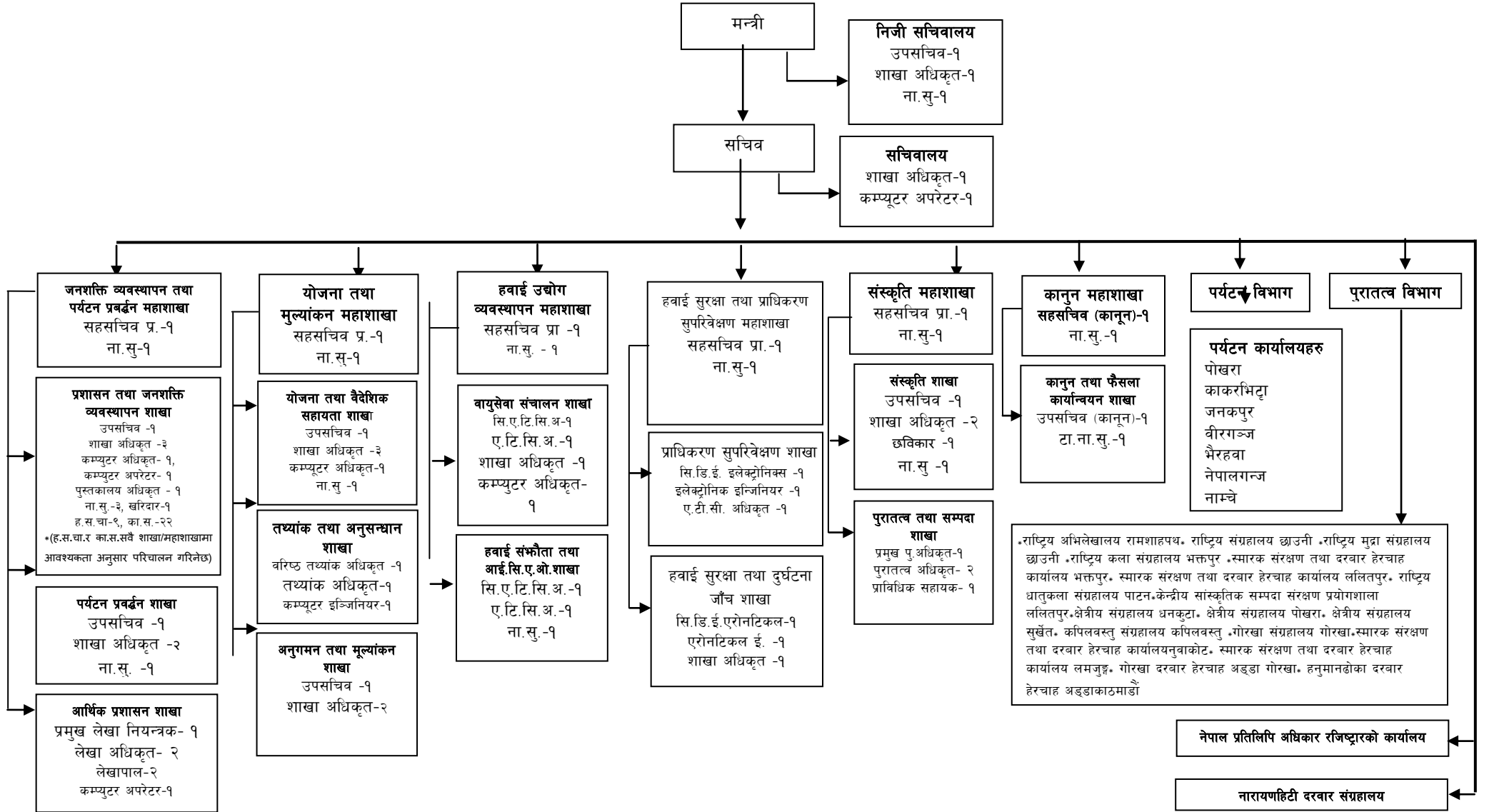
- श्री तारागाउँ विकास समिति ताहाचाल, काठमाण्डौ
- श्री नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन समिति रविभवन, काठमाण्डौ
- श्री पर्वतीय प्रशिक्षण विकास समिति विशालनगर, काठमाण्डौ
- श्री खप्तड क्षेत्र पर्यटन विकास समिति, सिलगुढी, डोटी
- श्री राष्ट्रिय ताल संरक्षण विकास समिति नयाँबानेश्वर, काठमाण्डौ
- श्री रुरु-रेसुंगा क्षेत्र संरक्षण तथा पर्यटन विकास समिति तम्घास, गुल्मी
- श्री विदेह-मिथिला क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति पिडारीचोक, जनकपुर
- श्री चिसापानी क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति, नेपालगंज
- श्री लुम्बिनी क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति, भैरहवा
- श्री सिम्रौनगढ क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति , विरगंज
- श्री विराट क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति, जनकपुर
- श्री कर्णाली क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति, जुम्ला
- श्री सलहेश क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति , जनकपुर
- श्री मेची पहाडी क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति, इलाम

७. मन्त्रालयको कर्मचारी दरबन्दी र पूर्तिको अवस्था

संगठनात्मक स्वरूप

नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट पछिल्लो पटक भएको मिति २०६९/२/५ को निर्णयबाट यस मन्त्रालयको नामकरण संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय कायम रहन गयो। नेपाल सरकार (सचिवस्तर) मिति २०७०।४।२८ को निर्णयबाट मौजुदा संगठन संरचना र दरबन्दी स्वीकृत भएको हो। यस मन्त्रालयको संगठन संरचना देहाय बमोजिम रहेको छ ।

संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको संगठन संरचना

मन्त्रालयको दरबन्दी विवरण निम्न बमोजिम छ-

कार्यालय तथा दरबन्दी विवरण सम्बन्धी ढाँचा	
१. क. कार्यालय सम्बन्धी विवरण :	फ्याक्सनं. : ४२११७५८
कार्यालयको नाम (नेपालीमा): संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	जिल्ला: काठमाडौं
कार्यालयको नाम (अंग्रेजीमा): Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	का.म.पा.
मन्त्रालय/केन्द्रीय निकाय :	वडा. नं.
निकटतम माथिल्लो निकाय:	स्थान: सिंहदरवार
कार्यालयको स्तर : केन्द्रीय	फोन.नं.: ४२११५९६
शुरु पद श्रृजना भएको मिति:	इमेल: info@tourism.gov.np
पछिल्लो अद्यावधिक मिति : २०७०/१९	वेबसाइट: www.tourism.gov.np
१. ख. कार्यालयको दरबन्दी तेरिज :	

सि.न	पद	श्रेणी /तह	सेवा	समुह	उपसमुह	खूद कायम	पद संकेत नं.	कैफियत
१.	सचिव	विशिष्ट				१		
२.	सहसचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन			२		
३.	सहसचिव	रा.प.प्रथम	ईन्जि	सि.ए.अ.ई.	सि.ए.अ	२		
४.	सहसचिव	रा.प.प्रथम	न्याय	कानून		१		
५.	सहसचिव	रा.प.प्रथम	शिक्षा	पुरातत्व		१		
६.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सा.प्र.		६		
७.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	न्याय	कानून		१		
८.	वरिष्ठ तथ्यांक अधिकृत	रा.प.द्वितीय	आर्थिक, योजना तथा तथ्यांक	तथ्यांक		१		
९.	प्रमुख पुरातत्व अधिकृत	रा.प.द्वितीय	शिक्षा	पुरातत्व		१		
१०.	प्रमुख लेखा नियन्त्रक	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	लेखा		१		
११.	सि.ए.टि.सि.अ.	रा.प.द्वितीय	ईन्जि	सि.ए.अ.ई.	सि.ए.अ	२		
१२.	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय	ईन्जि	ईलेक्ट्रोनिक एन्ड टेलिकम्युनिकेसन		१		
१३.	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय	ईन्जि	एअरपोर्ट		०		
१४.	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय	ईन्जि	एरोनटिकल		१		
१५.	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सा.प्र.		१६		
१६.	कानून अधिकृत	रा.प.तृतीय	न्याय	कानून		०		
१७.	तथ्यांक अधिकृत	रा.प.तृतीय	आर्थिक योजना तथा तथ्यांक	तथ्यांक		१		
१८.	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा		२		
१९.	पुरातत्व अधिकृत	रा.प.तृतीय	शिक्षा	पुरातत्व		२		
२०.	कम्प्युटर अधिकृत	रा.प.तृतीय	विविध			३		
२१.	ए.टि.सि.अ.	रा.प.तृतीय	ईन्जि	सि.ए.अ.ई.	सि.ए.अ.	३		

सि.न	पद	श्रेणी /तह	सेवा	समुह	उपसमुह	खुद कायम	पद संकेत नं.	कैफियत
२२.	ईलेक्ट्रोनिक ईन्जिनियर	रा.प.तृतीय	ईन्जि	ईलेक्ट्रोनिक एन्ड टेलिकम्युनिकेसन		१		
२३.	एरोनटिकल इन्जि.	रा.प.तृतीय	ईन्जि	एरोनटिकल		१		
२४.	कम्प्युटर इन्जि.	रा.प.तृतीय	विविध			१		
२५.	कार्टोग्राफर	रा.प.तृतीय	विविध			०		
२६.	पुस्तकालय अधिकृत	रा.प.तृतीय	शिक्षा	पु.वि.		१		
२७.	छविकार	रा.प.तृतीय	शिक्षा	कला	छविकला	१		
२८.	सहायक खाद्य गुणनियन्त्रक	रा.प.तृतीय	कृषि	फुड न्यु.क्वा. कन्ट्रोल		०		
२९.	ना.सु.	रा.प.अ.प्रथम	प्रशासन	सा.प्र.		१४		
३०.	प्राविधिक सहायक	रा.प.अ.प्रथम	शिक्षा	पुरातत्व	पुरातत्व	१		
३१.	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अ.प्रथम	विविध			३		
३२.	लेखापाल	रा.प.अ.प्रथम	प्रशासन	लेखा		२		
३३.	टा.ना.सु.	रा.प.अ.प्रथम	प्रशासन	सा.प्र.		१		
३४.	सवईन्जिनियर	रा.प.अ.प्रथम	ईन्जि	सिभिल	वि.एन्ड आर्क	०		
३५.	प्राविधिक सहायक	रा.प.अ.प्रथम	कृषि	फुड न्यु.क्वा. कन्ट्रोल		०		
३६.	खरिदार	रा.प.अ.द्वितीय	प्रशासन	सा.प्र.		१		
३७.	ह.स.चा.	श्रेणी विहीन	प्रशासन	सा.प्र.		९		
३८.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	प्रशासन	सा.प्र.		२२		
जम्मा						१०६		

द. सेवा प्रवाह सम्बन्धी विवरण

(क) पर्वतारोहण रोयल्टी

हिमाल आरोहणको सलामी रकमको असूली र दाखिला सम्बन्धी कार्य पर्यटन विभागबाट हुँदै आइरहेकोछ ।

(ख) सूचनाको उपलब्धता

(क) सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर

१. सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ४ बमोजिम, बढ्द आकारको फोटोकपी प्रति पेज पाँच रुपैयाँ, बढ्द भन्दा ठूलो आकारको कागजमा प्रति पेज दश रुपैयाँ, सूचना सीडी, डिस्कट वा अन्य विद्युतीय माध्यममा लिंदा पचास रुपैयाँ ।

२. अन्य विशेष कानूनले तोके बमोजिमको दस्तुर ।

(ख) सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने अवधि

१. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ ले तोकेको अवधि भित्र, निवेदन प्राप्त भएपछि सूचना अधिकारीले तत्काल उपलब्ध गराउन सकिने प्रकृतिको सूचना भए तत्काल उपलब्ध गराउन, नसकिने प्रकृतिको सूचना भए निवेदन प्राप्त भएको मितिले पन्ध्र दिन भित्र निवेदकलाई उपलब्ध हुनेछ । व्यक्तिको जीउ ज्यानको सुरक्षासँग सम्बन्धित सूचना माग गरेको पाइएमा २४ घण्टा भित्र उपलब्ध गराइने छ ।

२. अन्य विशेष ऐन नियमले अवधि तोकेकोमा सोही बमोजिम ।

९. निर्णय निर्माण प्रक्रिया

(क) निर्णय प्रक्रिया

१. मन्त्रालयले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमा :

– सरकारी निर्णय प्रक्रिया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम ।

२. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गरिने सूचना सम्बन्धमा :

– सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ बमोजिम ।

(ख) निर्णय गर्ने अधिकारी

१. मन्त्रालयले सम्पादन गर्ने नीतिगत एवं अन्य कार्यहरू सम्बन्धमा :

– मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव पठाएर

– माननीय मन्त्री स्तरबाट

– सचिवस्तरबाट

▪ माननीय मन्त्रीबाट प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम

▪ सुशासन -व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ बमोजिम प्राप्त अधिकार बमोजिम
र

▪ अन्य विशेष ऐन, नियमले सचिवले गर्ने भनी तोकिएका कामहरू ।

– सचिवले प्रत्यायोजन गरेको अधिकार बमोजिम तोकिएको कर्मचारीले ।

२. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गर्ने सूचना सम्बन्धमा ।

– सचिवले ।

१०. गुनासो व्यवस्थापन

(क) मन्त्रालयले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमा :

- प्रचलित ऐन कानूनमा तोकिएको व्यवस्था बमोजिम

(ख) सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम परेको उजुरी सम्बन्धमा :

- राष्ट्रिय सूचना आयोग

११. कार्य सम्पादनको वर्तमान अवस्था

(क) विकास कार्यक्रमको उपलब्धीहरू

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको आ.व.०७२।७३ को राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको बजेट

सि. नं.	बजेट उपशिर्षक न	कार्यक्रम	२०७२।७३ को चालु पूँजीगत विनियोजन (रु. हजारमा)		
			चालु	पूँजीगत	जम्मा
१	३२५११५	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	३५०,०००		३५०,०००
२	३२५११६	लुम्बिनी विकास कोष	५५०,०००		५५०,०००
		नेपाल सरकारको जम्मा	९००,०००	-	९००,०००
		वित्तिय तर्फको:			
१	५०११०१	दोश्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल आयोजना			५००,०००
२	५०११०१	पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल			१,०००,०००
३	५०११६१	दक्षिण एशिया पर्यटन पुर्वाधार विकास आयोजना (गौतमबुद्ध विमानस्थल भैरहवा)			४,५३५,६००
		वित्तिय तर्फको जम्मा		-	६,०३५,६००
		नेपाल सरकार र वित्तिय तर्फको कूल जम्मा		-	६,९३५,६००

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको आ.व.०७२।७३ को बजेट

सि. नं.	बजेट उपशिर्षक न	कार्यक्रम	२०७२।७३ को चालु पूँजीगत विनियोजन (रु. हजारमा)		
			चालु	पूँजीगत	जम्मा
१	३२५०११	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२००,३०३	२,२२०	२०२,५२३
२	३२५०१२	पर्यटन कार्यालयहरू	२२,९८७	४०,९२०	६३,९०७
३	३२५०१३	पुरातत्व विभाग	३६,८०८	१५,२३०	५२,०३८
४	३२५०१४	राष्ट्रिय अभिलेखालय	१४,७८९	१६,८२५	३१,६१४
५	३२५०१५	राष्ट्रिय संग्रहालय, छाउनी	२१,१५८	८,९९५	३०,१५३
६	३२५०१६	राष्ट्रिय कला संग्रहालय, भक्तपुर	८,०८२	२,७००	१०,७८२
७	३२५०१७	क्षेत्रीय संग्रहालयहरू	१३,००७	३३,७५०	४६,७५७
८	३२५०१८	संग्रहालयहरू (जातीय संग्रहालय समेत)	४३,८२८	२,५८८	४६,४१६
९	३२५०१९	ऐतिहासिक दरबारहरू	५४,८४४	५३,२३०	१०८,०७४
१०	३२५०२०	केन्द्रीय संस्कृति सम्पदा संरक्षण प्रयोगशाला	७,१४९	३,२१०	१०,३५९
११	३२५०२१	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय	९,२३२	६००	९,८३२
१२	३२५०२२	नारायणहिटी दरबार संग्रहालय	६३,३९७	२२,६९३	८६,०९०
१३	३२५०२३	स्मारक संरक्षण तथा दरबार हेरचाह कार्यालय, भक्तपुर	५,१६२	२३०	५,३९२
१४	३२५०२४	पर्यटन विभाग	९९,९९२	१३,४००	११३,३९२
१५	३२५१०२	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान	१८,५००		१८,५००
१६	३२५१०४	नागरिक उड्डयन सम्बन्धी कार्यक्रम (साविक पर्वतीय पर्यटन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन आयोजना)	७,५००		७,५००
१७	३२५१०६	पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२७७,१५२	७३९,९५५	१,०१७,१०७
१८	३२५१०८	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	३३३,४७७	१३०,५७०	४६४,०४७
१९	३२५१११	पुरातात्विक संरक्षण आयोजना	३९,५१६	२३०,४९५	२७०,०११
२०	३२५११२	विश्वसम्पदा क्षेत्र संरक्षण आयोजना	५,५१०	१२,३५०	१७,८६०
२१	३२५११३	संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम	४०४,८६५		४०४,८६५
२२	३२५११४	वृहत जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद्	५०,०००		५०,०००

सि. नं.	बजेट उपशिर्षक न	कार्यक्रम	२०७२/७३ को चालु पूँजीगत विनियोजन (रु. हजारमा)		
			चालु	पूँजीगत	जम्मा
२३	३२५११५	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	३५०,०००		३५०,०००
२४	३२५११६	लुम्बिनी विकास कोष	५५०,०००		५५०,०००
२५	३२५११७	साँस्कृतिक संस्थान	८,९००		८,९००
२६	३२५११८	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	९०,०००		९०,०००
२७	३२५११९	नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	४०,०००		४०,०००
२८	३२५१२०	नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	४०,०००		४०,०००
२९	३२५१२१	ईच्छुक साँस्कृतिक प्रतिष्ठान	३,५८९		३,५८९
३०	३२५१२२	यातायात (हवाई) आयोजना तयारी सुविधा	३७४,८५०		३७४,८५०
		नेपाल सरकारको जम्मा	३,१९४,५९७	१,३२९,९६१	४,५२४,५५८
		वित्तिय तर्फको:			
३१	५०११०१	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण			२,२०८,५००
३२	५०११३६	हवाई यातायात क्षमता अभिवृद्धि आयोजना			४,६८९,७९०
३३	५०११६१	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना			४,५३५,८००
		वित्तिय तर्फको जम्मा		-	११,४३४,०९०
		नेपाल सरकार र वित्तिय तर्फको कूल जम्मा	३,१९४,५९७	१,३२९,९६१	१५,९५८,६४८

पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना (ब.उ.शी.नं. ३२५१०६)को बाँडफाँड

सि.नं.	कार्यक्रम आयोजनाको नाम	कार्यक्षेत्र	२०७२/७३ को विनियोजित (रु. लाखमा)		
			पूँजीगत	चालु	जम्मा
१७	१	पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान		४५३.००	४५३.००
१७	२	तारागाँउ विकास समिति		१२५.००	१२५.००
१७	३	राष्ट्रिय ताल संरक्षण विकास समिति		३०५.००	३०५.००
१७	४	रुरु रेसुङ्गा क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति		२७५.००	२७५.००
१७	५	खप्तड क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति		२१४.३०	२१४.३०

सि.नं.	कार्यक्रम आयोजनाको नाम	कार्यक्षेत्र	२०७२/७३ को विनियोजित (रु. लाखमा)		
			पूँजीगत	चालु	जम्मा
१७	६	मेची पहाडी क्षेत्र विकास समिति (ताप्लेजुंग, पाँचथर, इलाम)		३१५.७९	३१५.७९
१७	७	कर्णाली क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति		४६३.२३	४६३.२३
१७	८	विराट क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति (झापा, मोरंग, सुन्सरी)	३८८.००	१७.००	४०५.००
१७	९	सहलेश क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति (सिराह र सप्तरी)	१२१.००	१५.००	१३६.००
१७	१०	विदेह मिथिला क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति (धनुषा महोत्तरी सर्लाही)	२१६.००	१५.००	२३१.००
१७	११	सिम्न क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति (बारा, पर्सा र रौतहट)	१९४.००	१२.००	२०६.००
१७	१२	लुम्बिनी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति (नवलपरासी, रुपन्देही र कपिलवस्तु)	४२१.००	१७.००	४३८.००
१७	१३	चिसापानी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति (बाँके, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुर)	२३६.००	१७.००	२५३.००
१७	१४	पर्यटन कार्यालय, काकड भिट्टा	१५३.००		१५३.००
१७	१५	पर्यटन कार्यालय, वीरगञ्ज	१८५.००		१८५.००
१७	१६	पर्यटन कार्यालय, जनकपुर	१९८.००		१९८.००
१७	१७	पर्यटन कार्यालय, पोखरा	१,०७०.००		१,०७०.००
१७	१८	पर्यटन कार्यालय, भैरहवा	५६५.००		५६५.००

सि.नं.	कार्यक्रम आयोजनाको नाम	कार्यक्षेत्र	२०७२/७३ को विनियोजित (रु. लाखमा)			
			पूँजीगत	चालु	जम्मा	
१७	१९	पर्यटन कार्यालय, नेपालगञ्ज	सुर्खेत, दैलेख, डोटी, अछाम, बैतडी र डडेल्धुरा जिल्ला	२९४.००		२९४.००
१७	२०	पर्यटन कार्यालय, नाम्चे	सोलुखुम्बु, खोटाङ्ग र ओखलढुङ्गा जिल्लाहरू	१२५.००	२.००	१२७.००
१७	२१	पर्यटन विभागबाट संचालन हुने (पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना)	बागमती अंचलमा पर्ने ८ वटा जिल्ला र अन्य जिल्लामा रहेका ठूला आयोजनाहरू	२,०२६.५५	३०.००	२,०५६.५५
१७	२२	योजना महाशाखाबाट संचालन हुने र जिल्ला विकास समितिहरूमा अनुदान जाने	भोजपुर, संखुवासभा, मनाङ्ग, मुस्ताङ्ग, जाजरकोट, बाजुरा, बझाङ्ग र दार्चुला जिल्ला र केन्द्रमा संचालन हुने अन्य कार्यक्रमहरू	२०७.००	४९५.२०	७०२.२०
१७	२३	ग्रेट हिमालयन ट्रेल	ग्रेट हिमालयन ट्रेल सम्बन्धी	१,०००.००		१,०००.००
		जम्मा		७,३९९.५५	२,७७१.५२	१०,१७१.०७

मन्त्रालयको चालू आर्थिक वर्षको चालू तथा पूँजीगत बजेट खर्चको स्थिति (२०७३ आषाढ मसान्तसम्म)

खर्च	बजेट रकम	खर्च रकम	प्रगति प्रतिशत	कैफियत
चालू खर्च	३,१९,४५,९७,०००	२,०५,३५,४८,०००	६४.२८	यस मध्ये रु. २,४५,०१,३५७.५३ सोझै भुक्तानी व.उ.शी.नं. ३२५१०८ दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधारमा भएको ।
पूँजीगत खर्च	१,३२,९९,६१,०००	९९,१८,२०,०००	७४.५७	
जम्मा	४,५२,४५,५८,०००	३,०४,५३,६८,०००	६७.३०	

(ख) प्रमुख परिसूचकहरू

१. पर्यटक आगमन

प्रमुख सूचकहरू	२०७० पौष सम्म (सन् २०१३ ज.डि.सम्म) को उपलब्धि	२०७१ पौष सम्म (सन् २०१४ ज.डि.सम्म) को उपलब्धि	२०७२ पौष सम्म (सन् २०१५ ज.डि.सम्म) को उपलब्धि
कूल पर्यटक आगमन संख्या	७९७६१६	७९०११८	५३८९७०
प्रति पर्यटक बसाइ अवधि (औषत दिन)	१२.५७	१२.४४	१३.१
पर्यटन क्षेत्रबाट प्राप्त आर्जन (रु. करोड)	३४२१.१	४६३७.५	५३४२.८
प्रति पर्यटक प्रतिदिन खर्च (अमेरिकी डलर)	४२.८	४८	७०
कूल ग्राहस्थ उत्पादनमा पर्यटन क्षेत्रको अनुपात (%)	२.०	२.६	२.९
नियमित उडानमा नेपाल आउने अन्तर्राष्ट्रिय वायुसेवाको संख्या	२६	२६	२६

२. नागरिक उड्डयन सम्बन्धि प्रमुख सूचकहरू

प्रमुख सूचकहरू	२०७० पौष सम्म (सन् २०१३ ज.डि.सम्म)	२०७१ पौष सम्म (सन् २०१४ ज.डि.सम्म)	२०७२ पौष सम्म (सन् २०१५ ज.डि.सम्म)
अन्तराष्ट्रिय उडान गर्ने नेपाली वायुसेवाको संख्या	२	२	२
नेपालमा उडान गर्ने अन्तराष्ट्रिय वायुसेवाको संख्या	२६	२६	२६
दिपक्षीय हवाई सेवा सम्झौता भएका देशहरूको संख्या	३६	३६	३८
दुइतर्फ हवाई सिट संख्या	५८५००००*	६५०००००*	८००००००*
आन्तरिक उडान गर्ने वायुसेवा (Fixed Wing + Rotor Wing) को संख्या	१७	१७	१७
अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलको संख्या	१	१	१
सबै मौसममा संचालन हुने विमानस्थलको संख्या	१९	२०	२२
संचालनमा रहेका कूल विमानस्थलको संख्या	३५	३५	३२

* उडान संख्या / हसालाई आधार मानि दुइ तर्फि हवाई सिट संख्या गणना गर्ने प्रयोजनका लागि २०० सिट प्रति उडानलाई आधार मानि गणना गरिएको । वायुसेवाको क्षमता अनुसार सिट संख्या घटबढ हुन सक्ने ।

३. पर्यटक संख्या बृद्धि दर तथा बसाइ अवधि

वर्ष	पर्यटकको संख्या	हवाई मार्गबाट पर्यटकको आगमन	स्थल मार्गबाट पर्यटकको आगमन	प्रति पर्यटकको सरदर बसाइ अवधि (दिनमा)	प्रति दिन प्रति पर्यटक खर्च (डलर)	वार्षिक बृद्धिदर
२०६० पुष	सन् २००३	३३८,१३२	२७५,४३८	६२,६९४	९.६	७९.१
२०६१ पुष	सन् २००४	३८५,२९७	२९७,३३५	८७,९६२	१३.५	१३.९
२०६२ पुष	सन् २००५	३७५,३९८	२७७,३४६	९८,०५२	९.१	(२.६)
२०६३ पुष	सन् २००६	३८३,२९६	२८३,८१९	१००,१०७	१०.२	२.१
२०६४ पुष	सन् २००७	५२६,७०५	३६०,७१३	१६५,९९२	१२.०	३७.४
२०६५ पुष	सन् २००८	५००,२७७	३७४,६६१	१२५,६१६	११.८	(५.०)
२०६६ पुष	सन् २००९	५०९,९५६	३७९,३२२	१३०,६३४	११.३	१.९
२०६७ पुष	सन् २०१०	६०२,८६७	४४८,८००	१५४,०६७	१२.७	१८.२
२०६८ पुष	सन् २०११	७३६,२१५	५४५,२२१	१९०,९९४	१३.१	२२.१
२०६९ पुष	सन् २०१२	८०३,०९२	५९८,२५८	२०४,८३४	१२.९	९.१
२०७० पुष	सन् २०१३	७९७,६१६	५९४,८४८	२०२,७६८	१२.५१	(०.७)
२०७१ पुष	सन् २०१४	७९०,११८	५८५,९८१	२०४,१३७	१२.४४	(०.९४)
२०७२ पुष	सन् २०१५*	५३८,९७०	४०७,४१२	१३१,५५८	१३.१	(३१.७९)

* (जनवरी देखि डिसेम्बर सम्म)

नोट : स्थलमार्गबाट आएका (कोदारी नाका बाहेक) भारतीय पर्यटकहरूको आगमन संख्या यसमा समावेश छैन ।

४. भ्रमणको उद्देश्यगत पर्यटक आगमन संख्या

वर्ष		भ्रमणको उद्देश्य										
		विदा/मनोरन्जन/यात्रा/भ्रमण	पदयात्रा र पर्वतारोहण	व्यापार	तीर्थयात्री	औपचारिक	सभा/सेमिनार	याफिटिङ	अध्ययन	अन्य	नखुलेको	जम्मा
२०६०	पुष	97,904	65,721	19,387	21,395	21,967	-	-	-	111,758	-	338,132
	%	29.0	19.4	5.7	6.3	6.5	0.0	0.0	0.0	33.1	-	100.0
२०६१	पुष	167,262	69,442	13,948	45,664	17,088	-	-	-	71,893	-	385,297
	%	43.4	18.0	3.6	11.9	4.4	0.0	0.0	0.0	18.7	-	100.0

वर्ष		भ्रमणको उद्देश्य										जम्मा
		विदा/मनोरञ्जन/यात्रा/भ्रमण	पदयात्रा र पर्वतारोहण	व्यापार	तीर्थयात्री	औपचारिक	सभा/सम्मिनार	-याफिटिङ	अध्ययन	अन्य	नखुलेको	
२०६२	पुष	160,259	61,488	21,992	47,621	16,859	-	-	-	67,179	-	375,398
	%	42.7	16.4	5.9	12.7	4.5	0.0	0.0	0.0	17.9	-	100.0
२०६३	पुष	145,802	66,931	21,066	59,298	18,063	-	-	-	72,766	-	383,926
	%	38.0	17.4	5.5	15.4	4.7	0.0	0.0	0.0	19.0	0.0	100.0
२०६४	पुष	217,815	101,320	24,487	52,594	21,670	8,019	65	-	78,579	22,156	526,705
	%	41.4	19.2	4.6	10.0	4.1	1.5	0.0	0.0	14.9	4.2	100.0
२०६५	पुष	148,180	104,822	23,039	45,091	43,044	6,938	243	-	99,391	29,529	500,277
	%	29.6	21.0	4.6	9.0	8.6	1.4	0.0	0.0	19.9	5.9	100.0
२०६६	पुष	140,992	132,929	22,758	51,542	24,518	9,985	285	-	86,849	40,098	509,956
	%	27.6	26.1	4.5	10.1	4.8	2.0	0.1	0.0	17.0	7.9	100.0
२०६७	पुष	263,938	70,218	21,377	26,374	101,335	9,627	730	5,101	46,516	57,651	602,867
	%	43.8	11.6	3.5	4.4	16.8	1.6	0.1	0.8	7.7	9.6	100.0
२०६८	पुष	425,721	86,260	17,859	63,783	24,054	10,836	2,181	5,235	29,895	70,391	736,215
	%	57.8	11.7	2.4	8.7	3.3	1.5	0.3	0.7	4.1	9.6	100.0
२०६९	पुष	379,627	105,015	24,785	109,854	30,460	13,646	1,750	18,975	27,815	91,165	803,092
	%	47.3	13.1	3.1	13.7	3.8	1.7	0.2	2.4	3.5	11.4	100.0
२०७०	पुष	410,934	102,001	28,183	71,610	37,386	15,552	1,396	10,369	54,326	65,858	797,616
	%	51.5	12.8	3.5	9.0	4.7	2.0	0.2	1.3	6.8	8.3	100.0
२०७१	पुष	395,849	97,185	24,494	98,765	32,395	13,432	1,580	10,272	41,876	74,271	790,118
	%	50.1	12.3	3.1	12.5	4.1	1.7	0.2	1.3	5.3	9.4	100.0
२०७२	पुष	386,065	9,162	2,876	14,996	21,479	9,038	NA	NA	77,354	NA	538,970
	%	71.6	1.67	0.53	2.78	3.98	1.67			14.35		100.0

दृष्टव्यः ईटालिक ढाँचामा देखाएको अंकले प्रतिशत जनाउँछ ।

५. प्रमुख मुलुकगत पर्यटक आगमन संख्या

मुलुक/%	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
अमेरिका	20680	18539	19833	29783	30076	32043	36425	42875	48985	47355	49830	42687
%	5.4	4.9	5.2	5.7	6.0	6.3	6.0	5.8	6.1	5.9	6.3	7.92
क्यानडा	4,825	4,168	4,733	7,399	8,132	8,965	9,322	11,404	13,507	12132	11610	8398
%	1.3	1.1	1.2	1.4	1.6	1.8	1.5	1.5	1.7	1.7	1.5	1.56
अष्ट्रिया	4,341	3,007	3,474	4,473	3,540	3,245	3,389	3,998	3,797	3131	3320	2676
%	1.1	0.8	0.9	0.8	0.7	0.6	0.6	0.5	0.5	0.3	0.4	0.49
फ्रान्स	18,938	14,108	14,835	20,250	22,402	22,154	24,550	26,720	28,805	21842	24097	
%	4.9	3.8	3.9	3.8	4.5	4.3	4.1	3.6	3.6	3.5	3.0	
जर्मनी	16,025	14,345	14,361	21,323	18,552	19,246	22,583	27,472	30,409	22263	18028	16405
%	4.2	3.8	3.7	4.0	3.7	3.8	3.7	3.7	3.8	3.5	2.3	3.04

मुलुक/ %	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
नेदरल्यान्ड	11160	8947	7207	10589	10900	11147	13471	16836	15445	10516	12320	7515
%	2.9	2.4	1.9	2.0	2.2	2.2	2.2	2.3	1.9	1.3	1.6	1.39
स्वीटजर- ल्यान्ड	3788	3163	3559	5238	5186	5281	5320	11020	7046	4903	6447	
%	1.0	0.8	0.9	1.0	1.0	1.0	0.9	1.5	0.9	0.6	0.8	
वेलायत	24667	25151	22708	32367	33658	35382	35091	39091	41294	35668	36759	29730
%	6.4	6.7	5.9	6.1	6.7	6.9	5.8	5.3	5.1	4.5	4.7	5.51
डेनमार्क	2,633	1,770	1,956	3,157	3,847	4,464	4,359	6,138	7,118	5320	5150	
%	0.7	0.5	0.5	0.6	0.8	0.9	0.7	0.8	0.9	0.9	0.7	
स्पेन	11767	8891	10377	15672	13851	13006	13712	16073	14549	10412	13110	6741
%	3.1	2.4	2.7	3.0	2.8	2.6	2.3	2.2	1.8	1.3	1.7	1.25
इटाली	12,376	8,785	7,736	11,243	7,914	7,982	10,226	12,621	14,614	9974	10347	5609
%	3.2	2.3	2.0	2.1	1.6	1.6	1.7	1.7	1.8	1.2	1.3	1.04
चीन	13,326	22,377	17,538	28,618	35,166	32,272	46,360	61,917	71,861	113173	123805	66984
%	.5	6.0	4.6	5.4	7.0	6.3	7.7	8.4	8.9	12.4	15.7	12.43
भारत	90,326	95,685	93,722	96,010	91,177	93,884	120,898	149,504	165,815	180974	135343	75124
%	23.4	25.5	24.4	18.2	18.2	18.4	20.1	20.3	20.6	23.2	17.1	13.94
जापान	4,231	18,239	22,242	27,058	23,383	22,445	23,332	26,283	28,642	26694	25829	17613
%	6.3	4.9	5.8	5.1	4.7	4.4	3.9	3.6	3.6	3.3	3.3	3.27
श्रीलंका	16124	18770	27413	49947	37817	36362	45531	59884	69476	32736	37546	44367
%	4.2	5.0	7.1	9.5	7.6	7.1	7.6	8.1	8.7	4.1	4.8	8.23
अष्ट्रेलिया	9,671	7,093	8,231	12,369	13,846	15,461	16,243	19,824	22,030	202469	24516	18619
%	2.5	1.9	2.1	2.3	2.8	3.0	2.7	2.7	2.7	3.5	3.1	3.15
अन्य	100419	102360	99996	147694	136823	140574	168590	179158	214638	125203	217296	
%	26.1	27.3	26.0	28.0	27.3	27.6	28.0	24.3	26.7	15.7	27.5	
नखुलको	0	0	4005	3515	4007	6043	3465	25433	5061	64218	34765	0
%	-	-	1.0	0.7	0.8	1.2	0.6	3.5	0.6	8.1	4.4	0
जम्मा	385297	375398	383926	526705	500277	509956	602867	736251	803092	797616	790118	538970
%	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

नोट : इटालिक अंकले प्रतिशत जनाउँछ ।

६. पर्यटन क्षेत्रबाट आर्जित विदेशी मुद्रा

आर्थिक वर्ष	पर्यटन क्षेत्रबाट आर्जन भएको विदेशी मुद्रा (रु. करोडमा)	प्राप्त विदेशी मुद्रा आर्जनको अनुपातमा (प्रतिशत)	कुल वस्तु निर्यातबाट प्राप्त विदेशी मुद्राको अनुपातमा प्रतिशत	आर्जित कुल विदेशी मुद्राको अनुपातमा (प्रतिशत)	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा (प्रतिशत)
२०५९/६०	1174.8	23.1	15.2	8.2	2.4
२०६०/६१	1814.7	32.9	20.3	11.4	3.4
२०६१/६२	1046.4	17.5	12.2	6.1	1.8
२०६२/६३	955.6	15.5	10.9	4.6	1.5
२०६३/६४	1012.5	16.5	10.7	4.5	1.4

२०६४/६५	1865.3	30.1	17.9	6.7	2.3
२०६५/६६	2796.0	40.0	22.8	6.5	2.9
२०६६/६७	2813.9	44.5	24.6	8.1	2.4
२०६७/६८	2461.1	35.8	20.2	9.0	1.6
२०६८/६९	3070.4	37.7	20.0	4.7	1.8
२०६९/७०	3421.1	39.8	18.9	4.7	2.0
२०७०/७१	4637.5	45.9	20.5	5.0	2.6
२०७१/७२	34313	72.53	21.7	5.5	2.8
२०७२/७३*	20300.4	72.0	24.1	4.8	-

नोट : *प्रथम द महिनाको । स्रोत : नेपाल राष्ट्र बैंक ।

७. होटल र होटल शैया संख्या

वर्ष	तारे स्तरका	तारेदेखि बाहेकका		जम्मा		
		होटल	शैया संख्या	होटल संख्या	शैया संख्या	
२०६० पुस	108	10,535	858	27,735	966	38,270
२०६१ पुस	110	10,715	886	28,392	996	39,107
२०६२ पुस	110	10,715	896	28,669	1,006	39,384
२०६३ पुस	105	9,763	502	14,497	607	24,260
२०६४ पुस	105	9,763	512	14,897	617	24,660
२०६५ पुस	96	9,320	573	16,743	669	26,063
२०६६ पुस	97	9,369	647	19,124	744	28,493
२०६७ पुस	103	9,125	686	20,217	789	29,342
२०६८ पुस	106	9,323	721	21,457	827	30,780
२०६९ पुस	107	9,371	746	22,286	853	31,657
२०७० पुस	117	9,506	909	25,017	1,026	34,523
२०७१ पुस	118	9,554	957	26,625	10,75	36,179
२०७२ पुष	116	9710	957	27240	1073	36,950

१२. वडापत्र, महासन्धिहरू (Protocols, Conventions) :

(क) नागरिक उड्डयनसँग सम्बन्धित

1. Convention on International Civil Aviation, Chicago
2. International Air Service Transit Agreement, Chicago
3. Protocol on the authentic quadrilingual text of the convention on International Civil Aviation, Montréal.

4. Protocol relating to certain amendments to the convention on International Civil Aviation [Article 48 (a), 49 (e) and 61] Montréal.
5. Protocol relating to an amendments to the convention an International Civil Aviation [Article 50 (a)], Montréal.
6. Protocol relating to an amendments to the convention on International Civil Aviation [Article 83 bis], Montreal.
7. [Article 3 bis], Montreal
 - a. [Article 56 bis], Montreal.
8. Convention for the unification of certain Rules relating to international carriage by Air, Warsaw.
9. Protocol to amend the Warsaw convention of 1929
10. the Hegue convention of offences and certain other acts committed on board aircraft, Tokyo.
11. Conention for the suppression of unlawful seizure of aircraft.
12. the Hegue conventioin for the supression of unlawfull acts against the safety of civil aviation, Montreal.
13. convention on the privileges and Immunities of the specialized agencies.

(ख) संस्कृतिसँग सम्बन्धित

14. Convention on the Means of prohibiting and preventing the illicit import, export and transfer of ownership of cultural property.
15. Convention concerning the protection of the World Cultural and natural Heritage.
16. World Intellectual property organisation (WIPO), 1997

१३. मन्त्रालय र अन्तर्गतका सूचना अधिकारीहरूको विवरणः

सि.नं.	सूचना अधिकारी/ सहायक सूचना अधिकारी	पद, नाम, थर	निकाय	सम्पर्क नम्बर
१.	सूचना अधिकारी	स.स(कानून) श्री आलोक चन्द्र श्रेष्ठ,	सं. प. तथा ना.उ. मन्त्रालय	९८४१२३७५७
२.	सहायक सूचना अधिकारी	उ.स. श्री टेकनारायण पौडेल	सं. प. तथा ना.उ. मन्त्रालय	९८५१२३६४३३
३.	सूचना अधिकारी	निर्देशक श्री दुर्गादत्त ढकाल	पर्यटन विभाग	९८५११८१३२९
४.	सूचना अधिकारी	प्र.पु.अ. श्री दामोदर गौतम	पुरातत्व विभाग	९८५११४५५५९
५.	सूचना अधिकारी	उ.नि. श्री देवेन्द्र के.सी.	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	९८४९५९५५५९
६.	सूचना अधिकारी	निर्देशक श्री रामहरि शर्मा	नेपाल वायुसेवा निगम	९८५११४२०२२
७.	सहायक सूचना अधिकारी	उप-निर्देशक श्री शैलेश कंसाकार	नेपाल वायुसेवा निगम	९८५११०६६४५
८.	सूचना अधिकारी	शा.अ श्री सुष्मा पोखरेल	नेपाल प्र. अ. रजिष्ट्रारको कार्यालय	
९.	सूचना अधिकारी	प्रमुख श्री रोहित ढुंगाना	नारायणहिटी द.संग्रहालय	९८४१५१५७२५
१०.	सूचना अधिकारी		नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	९८५१०९८६१०
११.	सूचना अधिकारी		नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	
१२.	सूचना अधिकारी		नेपाल सं. तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	
१३.	सूचना अधिकारी	पवित्रा पौगेली	सांस्कृतिक संस्थान	९८४१४८४४१५
१४.	सूचना अधिकारी		लुम्बिनी विकास कोष	
१५.	सूचना अधिकारी	प्रेमहरि ढुंगाना	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	
१६.	सूचना अधिकारी		नेपाल पर्यटन बोर्ड	९८४१४४९९४५
१७.	सूचना अधिकारी	चिरन्जिबी ढुंगाना	वृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद्	
१८.	सूचना अधिकारी	शिव प्रसाद जैशी	नेपाल प. तथा हो. व्य. प्रतिष्ठान	९८४९०९६२४२
१९.	सूचना अधिकारी	ना.सु. श्री दुर्गाप्रसाद ढकाल	पर्यटन कार्यालय, काकरभिट्टा	९८४१३३५२०८
२०.	सूचना अधिकारी	का.प्र. श्री विन्दा आचार्य	पर्यटन कार्यालय, नाम्चे	०२३५६२०३५
२१.	सूचना अधिकारी	ना.सु. श्री विन्देश्वर साह	पर्यटन कार्यालय, विरगञ्ज	९८४१२६३६९२
२२.	सूचना अधिकारी	श्री गुञ्जेश्वर प्रसाद चौधरी	पर्यटन कार्यालय, जनकपुर	९८४५८०८७३३
२३.	सूचना अधिकारी	शा.अ. श्री रामचन्द्र अधिकारी	पर्यटन कार्यालय, पोखरा	९८४२८२३५५३
२४.	सूचना अधिकारी	ना.सु. श्री प्रेमनारायण पन्थी	पर्यटन कार्यालय, भैरहवा	९८६६३४६४२
२५.	सूचना अधिकारी	का.प्र. श्री दिपक ब. बुढाथोकी	पर्यटन कार्यालय, कोहलपुर	९८४९०२८१४५
२६.	सूचना अधिकारी	प्रा.अ.श्री. उदेशलाल श्रेष्ठ	राष्ट्रिय संग्रहालय, छाउनी	९८४२५९६६७८
२७.	सूचना अधिकारी	सं.अ.श्री शारदा सिवाकोटी	मुद्रा संग्रहालय, छाउनी	९८४१३७५८२४
२८.	सूचना अधिकारी	सं.अ. श्री प्रतिमा रञ्जित	राष्ट्रिय कला संग्रहालय, भक्तपुर	९८४१६६१४०९
२९.	सूचना अधिकारी	सं.अ. श्री सुरेशमान लाखे	धातुकला संग्रहालय, पाटन	९८४१६२४५८०
३०.	सूचना अधिकारी	ग्या.गा. श्री प्रेम राई	क्षेत्रीय संग्रहालय, धनकुटा	९८५१०१३७४३
३१.	सूचना अधिकारी	सं.प्र. श्री करुणा राई	गोरखा संग्रहालय, गोरखा	९८४२०८१०३५
३२.	सूचना अधिकारी	सं.अ. श्री सन्दीप खनाल	क्षेत्रीय संग्रहालय, पोखरा	९८४१८८२५१०
३३.	सूचना अधिकारी	विष्णु खनाल	पाल्पा दरबार संग्रहालय, पाल्पा	९८५१००९०६७
३४.	सूचना अधिकारी	सं. अ. श्री सुवासकृष्ण डंगोल	कपिलवस्तु संग्रहालय, कपिलवस्तु	
३५.	सूचना अधिकारी	सं. अ. नवराज अधिकारी	क्षेत्रीय संग्रहालय, सुर्खेत	९८४१४७४५३३
३६.	सूचना अधिकारी	इन्जि. श्री मोहनकृष्ण श्रेष्ठ	स्मारक सं.द.हे.का, भक्तपुर	९८४१५९७९६०
३७.	सूचना अधिकारी	सं. अ.श्री काजीमान प्याकुरेल	स्मारक सं.द.हे.का, ललितपुर	९८४१३३४७०३

सि.नं.	सूचना अधिकारी/ सहायक सूचना अधिकारी	पद, नाम, थर	निकाय	सम्पर्क नम्बर
३८.	सूचना अधिकारी	पथ.सं. अ. श्री मायादेवी अर्याल	हनुमानढोका, द.हे.का, हनुमानढोका	९८५११७४६९०
३९.	सूचना अधिकारी	प्रा.स. श्री अर्जुनप्रसाद फूयाल	स्मारक सं.द.हे.का, नुवाकोट	९८४१५००३८०
४०.	सूचना अधिकारी	गा.स.अ. श्री गणेश भट्टराई	गो.द.ह. अड्डा, गोरखा	९८५१२३१९२७
४१.	सूचना अधिकारी	ख. श्री किशोर हमाल	स्मारक सं.द.हे.का, लमजुङ	९८४६०७०१४२
४२.	सूचना अधिकारी	श्री कञ्चन कुमार नायक	के.सा.स.सं. प्रयोगशाला, ललितपुर	९८४१९८३३१६
४३.	सूचना अधिकारी	प्र.छ. श्री कुमार श्रेष्ठ	राष्ट्रिय अभिलेखालय, रामशाहपथ	

१४. मन्त्रालय अन्तर्गतका संस्थान, प्राधिकरण, बोर्ड, निगम, प्रतिष्ठान तथा विकास समितिहरूका अध्यक्ष र कार्यकारी निर्देशकहरूको विवरण

क्र.सं.	नाम थर	पद	निकायहरू	सम्पर्क फोन नं.
१	सञ्जिव गौतम	महानिर्देशक	श्री नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, बबरमहल ।	९८५१०५९२१७
	महेन्द्र सिंह रावल	उप महानिर्देशक १	श्री नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, बबरमहल ।	९८४१२५०३३९
		उप महानिर्देशक २	श्री नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, बबरमहल ।	
		उप महानिर्देशक ३	श्री नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, बबरमहल ।	
		उप महानिर्देशक ४	श्री नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, बबरमहल ।	
२	सुगत रत्न केशाकार	महाप्रबन्धक	श्री नेपाल वायु सेवा निगम, न्यूरोड, काठमाण्डौ ।	९८५१०२००२०
	रमेश बहादुर शाह	उपमहाप्रबन्धक		९८५१०७३२७२
३	दिपक राज जोशी	कार्यकारी प्रमुख	श्री नेपाल पर्यटन बोर्ड, भूकुटीमण्डप ।	९८५१२४४२९९
४	गंगाप्रसाद उप्रेती	अध्यक्ष/ कुलपति	श्री नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, कमलादी, काठमाण्डौ ।	९८५१०३१२८३
	विष्णु विभु घिमिरे	उपकुलपति		९८४१८०८९०९
	जीवनदेव गिरी	का.नि./ सदस्य सचिव		९८५११५९६६४
५	रागीनी उपाध्याय	अध्यक्ष/ कुलपति	श्री नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान, सानो गौचरण ।	९८५१०५२२४४
	शारदा चित्रकार	उपकुलपति		९८५११२०१६२
	नवराज भट्ट	का.नि. / सदस्य सचिव		९७५१००६६१०
६	सरु भक्त	अध्यक्ष/ कुलपति	श्री नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान, छाउनी ।	९८४६०६८१४१
	सम्भुजित बास्कोटा	उपकुलपति		९८५१०८६९९९
	गणेश रसिक	का.नि. / सदस्य सचिव		९८५११०१९२४
७	भिष्णु निम्बोद	उपाध्यक्ष	श्री लुम्बिनी विकास कोष, बबरमहल, काठमाण्डौ ।	९८५१०५९२८
	अजितमान तामाङ	सदस्य सचिव		९८५११६१३३३
	मा.मन्त्री, सं.प.तथा ना.उ. मं.	अध्यक्ष	श्री पशुपति क्षेत्र विकास कोष, देवपतन, काठमाण्डौ ।	
८	डा. गोविन्द टन्डन	का.नि. / सदस्य सचिव		९८५१०३०६७२
९	राम कुमार शर्मा	अध्यक्ष	श्री बृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद, जनकपुर, नेपाल ।	९८४९१२१८७४
	उमेश यादव	सदस्य सचिव		९८५४०२५३७६
१०	उद्योग राई	अध्यक्ष	श्री सांस्कृतिक संस्थान, जमल, काठमाण्डौ ।	९८६०३६८८४४, ९८५१०४५०९०
	राजेश थापा	महाप्रबन्धक		९८५११८४६४६
११	सरस्वती सिंह	का.नि.	श्री हनुमानढोका दरवार संग्रहालय विकास समिति, बसन्तपुर ।	९८४१३२७६३०
		सदस्य सचिव		

क्र.सं.	नाम थर	पद	निकायहरु	सम्पर्क फोन नं.
१२	सचिव, सं.प.तथा ना.उ. मं.	अध्यक्ष	श्री पाटन संग्रहालय विकास समिति, पाटन ।	
	मन्दाकिनी श्रेष्ठ	कार्यकारी निर्देशक		९८४१३९२४८२
१३	सचिव, सं.प.तथा ना.उ. मं.	अध्यक्ष	श्री नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन समिति, रविभवन, काठमाण्डौ ।	
	चुडामणि शर्मा कट्टेल	कार्यकारी प्रमुख		९८५१०२६८१६
१४	भीम बहादुर के.सी.	अध्यक्ष	चिसापानी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्धन विकास समिति	९८५८०३२५०५
	दिपक कुमार बुढाथोकी	का. निर्देशक		९८४२५९६६७८
१५	जयराम थापा	अध्यक्ष	बुढानिलकण्ठ क्षेत्र विकास समिति	९८५१०४५५९०
	मनोज श्रेष्ठ	का. निर्देशक		९८४१२९७७५२
१६	रण बहादुर खड्का	अध्यक्ष	मेची पहाडी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्धन विकास समिति	९८५१०३७५५९
	केशव कुमार धौराली	का. निर्देशक		९८५२६८०२३४
१७	प्रदुमन प्र. चौहान	अध्यक्ष	सिमरौनगढ क्षेत्र पर्यटन प्रवर्धन विकास समिति, वीरगञ्ज	९८६०३४२५६०
	गजेन्द्र यादव	का. निर्देशक		९८४५०९२५३६
१८	सम्पूर्ण कुमार लामा	अध्यक्ष	श्री बौद्धनाथ क्षेत्र विकास समिति	९८६८३३१४३१
	दिपेन्द्र लामा	का. निर्देशक		९८५१९४८८१५
१९	नानी काजी थापा	अध्यक्ष	राष्ट्रिय ताल संरक्षण विकास, समिति	९८५१०७५६८८
	लंक बहादुर शाही	कार्यकारी निर्देशक		९८५१११३५६
२०	नारद कुमार लुइटेल्	अध्यक्ष	तारागाँउ विकास समिति	९८५१०३६०३६
	नारद कुमार लुइटेल्	का. निर्देशक		
२१	गणेश बाबु थापा	अध्यक्ष	मनकामना क्षेत्र विकास समिति	९८४६७६८५९६
	गिरीधारी सापकोटा	का. निर्देशक		९८५६०४०६६०
२२	शिवराज शर्मा	अध्यक्ष	कर्णाली क्षेत्र पर्यटन प्र. विकास समिति, जुम्ला	९८४१४५७०१४
	भरत बहादुर बुढथापा	स. सचिव		९७४८९००३१८
				९८४३४१८५२१
२३	विष्णुहरि पाण्डे	अध्यक्ष	भानु जन्मस्थल विकास समिति, तनहुँ ।	९८४६३२१७६९
	शंकर रानाभाट	का. निर्देशक		९८४३०३५३१७
२४	डिल्लि राम शर्मा अधिकारी	अध्यक्ष	विराट क्षेत्र पर्यटन प्रवर्धन समिति	९८५२६७१३६९
	गणेश प्रसाद तिम्सिना	का. निर्देशक		९८५२६६२०३५
२५	राजकिशोर यादव	अध्यक्ष	विदेहमिथिला क्षेत्र पर्यटन प्रवर्धन विकास समिति, जनकपुर	९८५४०२०५७७
	सत्यनारायण शाह	का. निर्देशक		९८४१७४५३१६
२६	मागौन कामैत	अध्यक्ष	सलहेश क्षेत्र पर्यटन प्रवर्धन विकास समिति,	९८५२८३२८८५
	सत्यनारायण शाह	का. निर्देशक		९८४१७४५३१६
२७	शैलेन्द्रकुमार पिया	अध्यक्ष	देवघाट क्षेत्र विकास	९८५५०५७६०५
	जयकृष्ण शर्मा	का. निर्देशक		९८५५०५९४४८
२८	निलकण्ठ गौतम	अध्यक्ष	रुरु रेसुङ्गा क्षे. सं तथा प.वि.स	९८५७०६४९६४
	नरेश कुमार भण्डारी	का. निर्देशक		९८५७०६१९६६
२९	पूर्णराज जोशी	अध्यक्ष	खसड क्षेत्र प.वि. समिति	९८४१३६५४५६
	यमराज कुवर	का. निर्देशक		९८४९४०८०६०
३०	सन्तोष थापामगर	अध्यक्ष	श्री पर्वतीय प्रशिक्षण विकास समिति, सातदोबाटो, ललितपुर ।	९८४११८३७११
	लाक्पा फुटी शेर्पा	का. निर्देशक		९८५१०२१९२१
३१	सजन पौडेल	अध्यक्ष	श्री पाथीभरा क्षेत्र विकास समिति, पाथीभरा, ताप्लेजुङ ।	
	उदय भट्टराई	का. निर्देशक		
३२	विष्णु भट्टराई	अध्यक्ष	श्री बराह क्षेत्र विकास समिति, चतराधाम, सुनसरी ।	
	गोविन्द कार्की	का. निर्देशक		

क्र.सं.	नाम थर	पद	निकायहरू	सम्पर्क फोन नं.
३३	खडेन्द्र राई	अध्यक्ष	श्री हलेसी महादेवस्थान विकास समिति, हलेसी, खोटाङ ।	९७५३००४४७१
	समर बहादुर भुजेल	का. निर्देशक		९८५७०२४५५७
३४	तुलसी प्रसाद चौधरी	अध्यक्ष	श्री लुम्बिनी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति, भैरहवा ।	९८५५०५१५६४
३५	ख्याम बहादुर थापा	का. निर्देशक		९८५८०३२५०५
३६	भिम बहादुर के.सी.	अध्यक्ष	होमस्टे एसोशियसन अफ नेपाल ।	

१५. विभिन्न विषयका सम्पर्क व्यक्तिहरू (Focal Persons) को विवरण

सि.नं.	कर्मचारीको नाम	पद	महाशाखा शाखा	प्रतिनिधित्व हुने निकायहरू	मोबाइल नं.						
१	प्रेमकुमार राई	सचिव		पदेन अध्यक्ष	नेपाल पर्यटन बोर्ड नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान पाटन संग्रहालय विकास समिति नेपाल वायुसेवा निगम, हनुमान ढोका विकास समिति प्राचीन स्मारक संरक्षण कोष संचालन समिति	९८५१११००५९					
				अध्यक्ष	कर्मचारी संचय कोष						
				प्रज्ञा सदस्य	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान						
				सदस्य सचिव	राष्ट्रिय पर्यटन परिषद						
				सदस्य	पर्यटन विकास समन्वय समिति राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन सुरक्षा समिति लुम्बिनी विश्वविद्यालय सभा लुम्बिनी विकास परिषद						
				संचालक सदस्य	पशुपति क्षेत्र विकास परिषद						
				२	डण्डुराज घिमिरे		स.स.	योजना तथा मूल्यांकन महाशाखा	Focal person	विकास सहायताका द्विपक्षीय बहुपक्षीय अन्तर्राष्ट्रिय संस्था सामर्थ्य जेण्डर	९८५११७७२९८
									Cordinator	(SATIDP)	
									प्रतिनिधि	पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान विकास समिति	
									प्रमुख	केन्द्रिय पुनर्निमाण परियोजना	
सदस्य सचिव	पर्यटन विकास समन्वय समिति										
संयोजक	लैंगिक उत्तरदायी बजेट समिति										
संचालक सदस्य	वीरेन्द्र अन्तर्राष्ट्रिय सम्मलेन केन्द्र विकास समिति										
३	घनश्याम उपाध्याय	स.स.	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा	प्रवक्ता	सं. प. तथा ना.उ. मन्त्रालय	९८५११२२०८२					
				समन्वयकर्ता	UNWTO, SAARC, ASEAN, EC, DFID SNV, PATA जस्ता अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासंगको						
				Focal person	अख्तियार दरूपयोग अनुसन्धान आयोग राज्य पुनर्संरचना सम्बन्धी						

सि.नं.	कर्मचारीको नाम	पद	महाशाखा शाखा	प्रतिनिधित्व हुने निकायहरू		मोबाइल नं.
					Nepal Trade Implimentation Strategy सचिव बैठक निर्णय कार्यान्वयन	
				संयोजक	वैदेशिक भ्रमण मनोनयन समिति	
				सदस्य	समन्वय तथा अनुगमन समिति, ने रा बैंक	
					CAAN पदपूर्ति समिति	
					NTB पदपूर्ति समिति	
४	भरतमणी सुवेदी	स.स.	संस्कृति महाशाखा	Focal Point	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	९८५११७८३५९
				Focal Point	संगित तथा नाटय प्रज्ञा प्रतिष्ठान	
				Focal Point	ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान पुरातत्व विभाग, प्रतिलिपी अधिकार रजिष्टारको कार्यालय	
				Focal Point	सांस्कृतिक संस्थान लगायतका संस्कृति सम्बन्धी संघ संस्थाहरू,	
				सदस्य	वृहत्तर जनकपुर विकास सञ्चालक परिषद्	
				सदस्य	गुठी संस्थान संचालक समिति	
५	सुरेश आचार्य	स.स.	हवाई सुरक्षा तथा प्राधिकरण सुपरीवेक्षण महाशाखा	Focal person	हवाई उडडयन सुरक्षा	९८५११७३७०५
				Focal person	वायुयानको खोज उद्धार दुर्घटना जाच	
				प्रतिनिधी सदस्य	विमानस्थल सुरक्षा समिति	
				संचालक सदस्य	नेपाल नागरिक उडडयन प्राधिकरण,	
६	बुद्धिसागर लामिछाने	स.स.	हवाई उद्योग व्यवस्थापन महाशाखा	Focal person	ICAO अन्तर्राष्ट्रिय उडडयन हवाई सम्झौता वायुसेवा तथा विमानस्थल सञ्चालन	९८४१९७८९२८
				संचालक सदस्य	नेपाल वायुसेवा निगम	
७	आलोक चन्द्र श्रेष्ठ	स.स.	कानून	सूचना अधिकारी	MoCTCA	९८४१२३७१५७
				सञ्चालक सदस्य	तारागाउ विकास समिति	
				संयोजक	क्यासिनो अनुगमन समिति	
				Focal Point	मानव अधिकार सम्बन्धी	
८	टेकनारायण पौडेल	उ.स.	प्रशासन तथा जनशक्ति व्यवस्थापन शाखा	सहायक सूचना अधिकारी	सं. प. तथा ना.उ. मन्त्रालय	९८५११८१३२९
				Focal Point	CAAN, NAC, NATHM जनशक्ति सम्बन्धी	
				गुनासो अधिकारी	Hello सरकार	
					अ. दु. अ. आयोग र राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र	
				पदपूर्ति समिति सदस्य	NAC	
सदस्य	नेपाल चलचित्र सेन्सर बोर्ड					
९	सविनराज ढकाल	उ.स.	पर्यटन प्रवर्द्धन शाखा	संचालक सदस्य	सांस्कृतिक संस्थान	९८५१०२०४७४
१०	चन्द्र प्रसाद फुयाल	उ.स.	योजना तथा वैदेशिक सहायता शाखा	सहायक प्रवक्ता	सं. प. तथा ना.उ. मन्त्रालय	९८६२००९६२२
				Safeguard Officer	SATIDP	
				प्रतिनिधि	कार्यसम्पादन समिति, पशुपति क्षेत्र विकास कोष	
				पदपूर्ति समिति सदस्य	लुम्बिनी विकास कोष	

सि.नं.	कर्मचारीको नाम	पद	महाशाखा शाखा	प्रतिनिधित्व हुने निकायहरू		मोबाइल नं.
११	हरि बहादुर खड्का	सि.टे.अ.	प्रा. सुपरिवेक्षक शाखा	Focal Person	SAARC WG ICT	९८४१२४९१५४
१२	पुष्पराज कटवाल	उ.स	पर्यटन प्रवर्द्धन शाखा	सदस्य	पशुपति विकास कोष पदपूर्ति समिति	९८५१२३३१८१
				सदस्य	नेपाल चलचित्र सेन्सर बोर्ड	
१३	शेखर बाबु कार्की	उ.स	अ. तथा मू. शाखा	सदस्य	NATHM पदपूर्ति समिति	९८४१४५३३९६
१४	रामप्रसाद सापकोटा	उ.स	संस्कृति शाखा	सदस्य	विद्यापति पुरस्कार कोष	९७४११५१८१९
				सदस्य	नेपाल चलचित्र सेन्सर बोर्ड	
१५	टिकाराम पाण्डे	उस कानून	कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	सदस्य	तारागाउ विकास समिति पदपूर्ति समिति	९८४१३७३१८०
१६	कमानसिंह खत्री	उ.स लेखा	आ. प्र. शाखा	सदस्य	राष्ट्रिय ताल संरक्षण विकास समिति	९८५१०४०९७२
१७	जयराम श्रेष्ठ	प्र.पु.अ.	पुरातत्व तथा सम्पदा शाखा	सदस्य	नेपाल चलचित्र सेन्सर बोर्ड	९८४१३७५७२०
				सदस्य	सांस्कृतिक संस्थान, पदपूर्ति समिति	
१८	लक्ष्मण कुडकेल	शा.अ	योजना तथा वैदेशिक सहायता शाखा	Focal person	Youth (युवा तथा खेलकूदमन्त्रालय)	९८४१३५४४५४
				प्रतिनिधि	विदेह मिथिला पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	
१९	विनोद गौतम	शा.अ	श्रीमान सचिवज्यूको सचिवालय	Focal person	climate change	९८४१३६२६७६
				सदस्य	देवघाट क्षेत्र विकास समिति	
२०	हरि प्रसाद उपाध्याय	शा.अ	योजना तथा वैदेशिक सहायता शाखा	सदस्य	खप्तड क्षेत्र पर्यटन विकास समिति	९८४१२९५१२१
२१	राजेंद्र राज ढकाल	पु.अ.	मन्त्रीज्यूको सचिवालय	सदस्य	रूरी रेसुङ्गा क्षेत्र पर्यटन विकास समिति	९८४१३६२६९७
२२	मुक्ता बास्कोटा शर्पा	शा.अ	अ. तथा मू. शाखा	सदस्य	हलेसी विकास समिति	९७४१००२२०९
२३	अनुषा काइराला	शा.अ	पर्यटन प्रवर्द्धन शाखा	सदस्य	भानु जन्मस्थल विकास समिति	९८४१९६१६६५
२४	रेखा पाण्डे के.सी.	शा.अ	प्रशासन शाखा	सदस्य	मनकामना विकास समिति	९८४१७१२७९१
२५	जयन्ती श्रेष्ठ	पु.अ.	पुरातत्व तथा सम्पदा शाखा	सदस्य	बौद्धनाथ विकास समिति	९८४१५७९७९०
२६	राजकृष्ण श्रेष्ठ	क.अ	प्रशासन शाखा	Focal person	सूचना अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी	९८१३५३०३९५
				प्रतिनिधि	कर्णाली क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	
२७	लेखा पनेरू महत	शा.अ	प्रशासन शाखा	प्रतिनिधि	बुढानीलकण्ठ विकास समिति	९८४१५४६०१८
२८	गणेश ब. कटवाल	शा.अ	संस्कृति शाखा	प्रतिनिधि	मेची पहाडी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	९८५१०९९९७३
२९	शान्तिदेवी दाहाल	शा.अ	अ. तथा मू. शाखा	प्रतिनिधि	पाथीभरा क्षेत्र विकास समिति	९७४१२५२५९८
३०	जीवनचन्द्र राई	शा.अ	पर्यटन प्रवर्द्धन शाखा	प्रतिनिधि	विराट क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	९८४३०९८६४५
३१	बिना श्रेष्ठ	क.अ	योजना तथा वैदेशिक सहायता शाखा	प्रतिनिधि	सिम्रौनगढ क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	९८४१२०५५८५

सि.नं.	कर्मचारीको नाम	पद	महाशाखा शाखा	प्रतिनिधित्व हुने निकायहरू		मोबाइल नं.
३२	लक्ष्मी आचार्य पराजुली	शा.अ	प्र. तथा ज. व्य. शाखा	प्रतिनिधि	सहलेश क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	९८५११४०७२४
३३	राम प्रसाद शर्मा	शा.अ	प्रा. सुपरिवेक्षक शाखा	प्रतिनिधि	लुम्बिनी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	९८४१९४५३३८
३४	राधा शर्मा भट्टराई	शा.अ	वायुयान संचालन शाखा	प्रतिनिधि	चिसापानी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	९८४९५०७८८३
३५		शा.अ		प्रतिनिधि	बृहत्तर बराह क्षेत्र विकास समिति	

१६. मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारी विवरण

पद	नाम, थर	कार्यालय	Int.	मोवाइल नम्बर	पद	नाम, थर	कार्यालय	Int.	मोवाइल नम्बर
मा मन्त्री	आनन्द प्रसाद पोखरेल	४२११८७९	२०३	९८५१०८९५३२	तथ्यांक तथा अनुसन्धान शाखा				
मा मन्त्रीज्यूको नीजि सचिवालय					उ स प्रा	सिताराम घिमिरे	४२११५९६	४१६	९८४१४०१९७३
उपसचिव		४२११८७९	२०६		त अ	दीपक कोइराला	४२११५९६	४१६	९८४१३६३१२८
शा अ	हरि उपाध्याय		२०६	९८४१२९५१२१	कानून महाशाखा				
शा अ	वसन्त प्रसाद पौडेल		२०६	९८४१३६०१३५	सहसचिव	आलोक चन्द्र श्रेष्ठ	४२११८१८	२१६	९८४१२३७१५७
क अ	भगवती अधिकारी		२०६	९८४१०४७९४	ना सु	सुदिप दाहाल	४२११६६९	२१३	९८४१०४१५७
का स	शिवहरि सिटौला		२०६	९८४१३९०८२७	ह स चा	मणिबज्र लामा	४२११७११	२१३	९८४१८९९१०८
का स-क)	कुन्ती भुजेल		२०६	९८०८७५०४४८	का स	संगम भट्टराई	४२११६१४	२१९	९८४९७३९८०३
ह स चा			२०६		कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा				
मा राज्यमन्त्री	बलबहादुर महत	४२११६२८	२११	९८५८३२०४०१	उपसचिव	टीकाराम पाण्डे		१०८	९८४१३७३१८०
मा राज्यमन्त्रीज्यूको नीजि सचिवालय					शा अ	लक्ष्मी शर्मा		१०८	
शा अ	महेशदत्त देवकोटा	४२११६२८	२११	९८५८३२०१०४	हवाई सुरक्षा तथा प्राधिकरण सुपरिवेक्षण महाशाखा				
सुपरभाइजर	जयन्ता आचार्य		२११	९८४१७०१९६०	सहसचिव	सुरेश आचार्य	४२११६८५	२१९	९८५११७३७०५
का स	तारा राई		२११	९८४९७७९२२८	ना सु	खेम राज अर्याल		२१७	९८४१५८८९१२
ह स चा					क अ	भेषराज घिमिरे		२१७	९८५११३५३६३
श्रीमान् सचिवज्यूको सचिवालय					ह स चा	दिनेश लकाई खड्का			९८४९८२४५१३
सचिव	प्रेम कुमार राई	४२११८७०	३०३	९८५१११००५९	का स	मंगल तामाङ			
शा अ	विनोद गौतम	४२११८७०	३०१	९८४१३६२६७६	प्राधिकरण सुपरिवेक्षण शाखा				
क अ	विमल जवाली		३०६	९८५११९५८५२	सि टे अ	हरि बहादुर खड्का		४१०	९८४१२४९१५४
प प्रहरी	गिर बहादुर राना		३०१	९८६०५९३६८०	इ इन्जि				
ह स चा	रामकुमार लामा		३०१	९८४१४८८६४५	शा अ	रामप्रसाद शर्मा		२२४	९८४१९४५३३८
का स -क)	आशा घिमिरे		३०१	९८४९७५५५७३	हवाई सुरक्षा तथा दुर्घटना जाँच शाखा				
जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा					सिडिइए				
सहसचिव	घनश्याम उपाध्याय	४२११६६९	३१५	९८५११२२०८२	एटीसीअ	सुवर्णराज भट्टराई			९८४१३५६२४८
क अ	सुमन पण्डित	४२११६६९	३१३	९८१३१६९८९९	इ इन्जि				
का स -क)	अशिमता थपलिया		३१३	९८४९२२०७२६	हवाई उद्योग व्यवस्थापन महाशाखा				
प्रशासन तथा जनशक्ति व्यवस्थापन शाखा					सहसचिव	बुद्धिसागर लामिछाने	४२११६२४	४०७	९८४१९७८९२८
उपसचिव	टेकनारायण पौडेल	४२११६२६	३०९	९८५११८१३२९	टा ना सु	विष्णु कुमारी भट्टराई			९८४९३७६०४६
शा अ	रेखा पाण्डे के सी		३११	९८४१७१२७९१	हसचा	चुडामणि पंगोनी			
शा अ	लेखा पनेरु महत		३१०	९८४१५४६०१८	का स	रत्नकाजी नकर्मि			९७४११२१५२६
शा अ	लक्ष्मी पराजुली		३१०	९८५११४०७२४	वायुसेवा संचालन शाखा				
पु अ	राजेन्द्र राज ढकाल		१०७	९८४१३६२६९७	सिएटीसीअ		४२११६८५	४०८	
क अधिकृत	राजकृष्ण श्रेष्ठ	४२११६१४	३०६	९८१३५३०३९५	शा अ	राधा शर्मा भट्टराई	४२११६१४	४११	९८४५०७८८३
ना सु	सन्तोष खनाल		३११	९८४१७०००४१	शा अ		४२११६१४	४११	
ना सु	दीपेन्द्र पौडेल		३११	९८५११६२०८५	एटीसीअ	मुकेश डंगोल		४११	९८४१६४४७५३
ना सु	सरस्वती पराजुली		३११	९८४१७३०६३५	क अधिकृत	नगेन्द्र बहादुर रोका क्षेत्री		४११	९८४१८२४३१७

पद	नाम, थर	कार्यालय	Int.	मोवाईल नम्बर	पद	नाम, थर	कार्यालय	Int.	मोवाईल नम्बर
ना सु	नारायण ब. रिजाल		३१०	९८४१८३८२३५	ना सु				
का स-क)	देव बहादुर खत्री		१२३	९८१८३०४३४१	हवाई सम्झौता तथा आइसिएओ शाखा				
का स-क)	सन्तलाल महर्जन		१२३		सिएटीसीअ	प्रमोद नेपाल	४२११६८५	४०८	९८४१५७३८३७
का स-क)	शिवराम साफी		१२३	९८१३६४५९७८	एटीसीअ				
का स-क)	कल्पना साही		३१३	९८४९२०१०२०					
पर्यटन प्रबर्धन शाखा					संस्कृति महाशाखा				
उपसचिव	सविन राज ढकाल		३१७	९८४१०२०४७४	सहसचिव	भरतमणि सुवेदी	४२११६२८	४१७	९८५११७८३५९
शा अ	अनुषा कोइराला		३१७	९८४१९६१६६५	प्रा स	लिला पाठक		४१७	९८४१०२७०२८
शा अ	जीवन चन्द्र राई		३१७	९८४३०९८६४५	का स	संगीता चौधरी		२०९	९८१३७८८३१७
ना सु	राम प्रसाद भुषाल		३१२	९८५५०६०९४१	ह स चा	धनकुमार महर्जन		४१७	९८४१५५२९६०
आर्थिक प्रशासन शाखा					संस्कृति शाखा				
लेखा नि	कमान सिंह खत्री	४२११९३९	३१९	९८५१०४०९७२	उपसचिव	राम प्रसाद सापकोटा		३१६	९७४११५१८१९
ले अ	ध्यान कुमार राई	४२११६१४	३२१	९८४१५२३२२१	शा अ	गणेश ब. कटवाल	४२११८४६	३१६	९८४१०९९९७३
ले अ	राजेन्द्र शाही		३२०	९८४१४६३७६७	ना सु	सच्चिदानन्द शर्मा			९८४२०९३७०
ले पा	केशव प्रसाद रेग्मी	४२५६२२८	३२२	९८४१६०७९३६	पुरातत्व तथा सम्पदा शाखा				
ले पा	रामकुमार गौतम			९८४१४२०२८९	उ स प्रा	जयराम श्रेष्ठ	४२११५९६	३०५	९८४१३७५७२०
ले पा -क)	मुना पोखरेल		३२४		पु अ	जयन्ती श्रेष्ठ		३०४	९८४१५७९७९०
का स -क)	प्रेमा देवी खत्री			९८४३७५३५६५	पु अ	करुणा नकर्मि		३०४	९८४९११२३००
योजना तथा मूल्यांकन महाशाखा					छविकार	रामकृष्ण महर्जन		३०४	९८४१३३८४३८
सहसचिव	डण्डुराज घिमिरे	४२११६२०	४०३	९८५११७७२९८	जिन्सी फाँट				
ना सु	संगीता गौतम पौडेल		४०१	९८४१७२७८११	ना सु	धातामणि पोखरेल	४२११६१४	१२१	९८५१०२११६९
ह स चा	सिताराम साही ठकुरी				ना सु	हरि ढकाल		१२१	९७४१०४८४४४
का स	इन्दिरा सुवेदी			९८६०१८६८९५	का स	विष्णुबहादुर महर्जन		१२१	९८१३५०७८२८
अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा					क्यान्टीन	लाल बहादुर खड्का		१२२	९८४१५५४७७४
उपसचिव	शेखर बाबु कार्की		४०६	९८४१४५३३९६	केन्द्रीय पुनर्निर्माण आयोजना कार्यान्वयन इकाई				
शा अ	मुक्ता बास्कोटा शेर्पा			९७४१००२२०९	शा अ	राजेश गौतम			९८४१३७८७४७
शा अ	शान्तिदेवी दाहाल		४१२	९७४१२५२५९८	ई.	निशा सापकोटा		३२०	९८४१३८७१९३
योजना तथा वैदेशिक सहायता शाखा					ई	निरज चौलागाई		३२०	९८४१०९५७३१
उपसचिव	चन्द्र प्रसाद फुयाल		३१२	९८६२००९६२२	सब ई.	सन्तोष भण्डारी क्षेत्री		३२०	९८४६७७७६०४
शा अ	खडानन्द अधिकारी		४१४	९८४८२४३८९७	सब ई.	अनुनय विक्रम खड्का		३२०	९८४३९३८४४९
शा अ	लक्ष्मण कुइँकेल		४१४	९८४१३५४४५४	क अ	सविता पोखरेल		३०६	९८४९७८८९७९
क अधिकृत	बीना श्रेष्ठ			९८४१२०५५८५	क अ	विजय राई		३०१	९८०८३९०७४३
ना सु	भीम प्रसाद पन्थी		४१४	९८४७०७६१६१					

१७. मन्त्रालय अन्तर्गत निकायहरूका टेलिफोन नम्बर

क्र. सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	फोन
1.	पर्यटन विभाग	भृकुटीमण्डप	4247037, 4256228
2.	पुरातत्व विभाग	रामशाहपथ	4250683
3.	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	कमलादी	4223069
4.	नेपाल नाट्य तथा संगीत प्रतिष्ठान	छाउनी	4283791
5.	नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	नक्साल	4411663

क्र. सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	फोन
6.	पशुपति विकास कोष	वनकाली	4470575, 4470574
7.	लुम्बिनी विकास कोष	लुम्बिनी	071-580189
8	बृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद	जनकपुरधाम	041-531731
9	पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	सिंहदरवार	4211711
10	नेपाल प्रतिलिपी अधिकार रजिष्ट्रार कार्यालय	कालिकास्थान	4431155
11	नारायणहिटी दरवार संग्रहालय	नारायणहिटी	4227607
12	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	ववरमहल	4262387, 4262516
13	नेपाल पर्यटन बोर्ड	भृकुटीमण्डप	4226359, 4254298
14	नेपाल वायु सेवा निगम	सुन्धारा	4227123, 4225347
15	त्रि.अ.विमानस्थल सुधार आयोजना		4466665, 4477410
16	सांस्कृतिक संस्थान	जमल	4226196
17	राष्ट्रिय संग्रहालय	छाउनी	4271478
18	पाटन संग्रहालय	पाटन	5521492
19	राष्ट्रिय कला संग्रहालय	भक्तपुर	6610004
20	हनुमानढोका दरवार संग्रहालय विकास समिति	हनुमानढोका	4258034
21	पोखरा संग्रहालय	पोखरा	061-520413
22	राष्ट्रिय अभिलेखालय	छाउनी	4264353
23	श्री बौद्धनाथ क्षेत्र विकास समिति	बौद्ध	
24	श्री देवघाट क्षेत्र विकास समिति	देवघाट	056-529418
25	स्मारक संरक्षण तथा दरवार हेरचाह कार्यालय	भक्तपुर	6610144, 6611055
26	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान	रवि भवन	4272756, 4271780
27	पर्यटन कार्यालय, काँकरभिडा	काँकरभिडा	023-562035
28	पर्यटन कार्यालय, जनकपुर	जनकपुर	051-522083
29	पर्यटन कार्यालय, बीरगञ्ज	बीरगञ्ज	041-520755
30	पर्यटन कार्यालय, पोखरा	पोखरा	061-520028
31	पर्यटन कार्यालय, भैरहवा	भैरहवा	071-520304/523519
32	पर्यटन कार्यालय, नेपालगञ्ज	नेपालगञ्ज	081-523507
33	पर्यटन कार्यालय, नाम्चे	नाम्चेबजार	
34	मेचीपहाडी क्षेत्र प्रबर्द्धन विकास समिति	इलाम	027-520868
35	राष्ट्रिय ताल संरक्षण विकास समिति	वानेश्वर	01-4104143
36	नेपाल पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	विशालनगर	4418399, 499
37	तारागाउँ विकास समिति	ताहाचल	4672797
38	खप्तड क्षेत्र पर्यटन विकास समिति	डोटी	094-420486
39	रुरु रेसुंगा क्षेत्र सं. तथा प. वि. समिति	तम्घास	079-521124
40	चिसापानी क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति	नेपालगञ्ज	081-523507
41	लुम्बिनी क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति	भैरहवा	071-520304

क्र. सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	फोन
42	विराट क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	काकडभिद्रा	023-562035
43	सहलेश क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	जनकपुर	041-520755
44	विदेह मिथिला क्षेत्र प. प्र. विकास समिति	जनकपुर	041-520755
45	सिम्रौन क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति	वीरगंज	051-522083

एसोसिएसनहरू

Short Name	Name	Number	Address
AOAN	Airlines Operators Association of Nepal (वायुसेवा संचालक संघ)	01-4240914	अनामनगर
ATTON	Association of Trans-Himalayan Tour	01-4465888	
ESA	सगरमाथा आरोही संघ	01-4476358	
HAN	Hotel Association Nepal (होटल व्यवसायी संघ)	01-4412705	गैद्दीघारा, सुवर्ण समशेर मार्ग
HRA	Himalayan Rescue Association (हिमालयन उद्धार संघ)	01-4440292/3	धोवीचौर, लाजिम्पाट
NARA	Nepal Association of Rafting Agents	01-4244048	कमलादी
NATO	Nepal Association of Tour Operators	01-4418999	हेरिटेज प्लाजा, कमलादी
NATTA	(Nepal Association of Travel and Tour Agents)	01-4418661	गैद्दीघारा, नक्साल
NCA	(Nepal Canyoning Association)	01-4435454	
NICA	नेपाल प्रोत्साहन तथा सभा संघ, वानेश्वर	01-4494441	
NMA	Nepal Mountaineering Association	01-4434525	नागपोखरी, नक्साल
PATA	Pacific Asia Travel Association	01-4004638/30	गैद्दीघारा
REBAN	Resturant & Bar Association	01-4258890	त्रिपुरेश्वर
SOTTO	Society of Travel & Tour Operators	01-4223486	
TAAN	Trekking Agents Association of Nepal	01-4427473	मालीगाउँ, गणेशस्थान
TTDC	Thamel Tourism Development Council	01-4420568	ठमेल
TURGAN	Tourist Guide Association of Nepal	01-4225102	कमलादी, सागर निवास

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

तत्काल सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्ययोजना २०७२

उद्देश्य: पुरातात्विक, सांस्कृतिक सम्पदाहरू तथा पर्यटकीय गन्तव्य स्थलहरूको संरक्षण एवं पुनर्निर्माणका साथै हवाई उड्डयन क्षेत्रको सुदृढिकरण र विस्तार गरी दिगो पर्यटन विकास गर्ने ।

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
१.१	<p>नेपालको संविधानमा संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयसंग सम्बन्धित विषयमा भएको प्रावधानलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक नीतिगत, कानूनी, संगठनात्मक तथा प्रक्रियागत व्यवस्था गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> अध्ययन कार्यदल गठन तथा प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने । कानुनी प्रावधान संशोधन तथा नयाँ कानुन तर्जुमाको मस्यौदा तयार गरी छलफलमा ल्याउने कानूनको मस्यौदा सरोकारवालाहरूसँग छलफल गरी संशोधित मस्यौदा तयार गरी नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदमा स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने । नयाँ संगठनात्मक व्यवस्था अनुरूप संगठन, निकायगत र पदगत जिम्मेवारी स्पष्ट गर्न संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्ने । संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (O&M Survey) लाई सरोकारवालासँग छलफल । (O&M Survey) स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदमा पेश गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	<p>अन्तर्गत तथा सम्बद्ध निकायहरू</p> <p>सबै महाशाखाहरू</p> <p>कानून महाशाखा</p> <p>कानून महाशाखा</p> <p>सबै महाशाखा र अन्तर्गतका विभागहरू</p>	<p>१ वर्षभित्र</p> <p>२०७२ माघ महिनाभित्र</p> <p>२०७३ जेठ</p> <p>२०७३ आषाढ</p> <p>२०७३ श्रावण सम्म</p> <p>२०७३ मंसिर</p> <p>२०७३ माघ</p>	<p>नेपालको संविधानमा भएको प्रावधान बमोजिम व्यवस्था भएको हुने ।</p> <p>प्रतिवेदन प्राप्त भएको हुने ।</p> <p>मस्यौदा तयार भइसकेको हुने ।</p> <p>नयाँ कानुन तर्जुमा तथा संशोधन भएको हुने ।</p> <p>संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको प्रतिवेदन प्राप्त भएको हुने ।</p> <p>नयाँ संगठन संरचना स्वीकृत भएको हुने ।</p>	<p>जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा,</p> <p>कानून महाशाखा</p>

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
१.२	संघीय ढाँचा अनुरूपको ३ तहको सरकारको कार्यसूची र सहवर्ती अधिकार बमोजिम पुनःसंरचना गर्ने, तदनुरूप जनशक्ति समायोजनको प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने तथा उक्त प्रतिवेदनका आधारमा कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> विद्यमान जनशक्तिको विवरण तयार गर्ने । संघीय संरचना अनुरूप कर्मचारी समायोजनको खाका तयार गर्ने । कर्मचारी समायोजनको खाका सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पेश गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	अन्तर्गत तथा सम्बद्ध निकायहरू	१ वर्षभित्र २०७२ माघ भित्र २०७३ भाद्र मसान्त सम्म २०७३ आश्विन १५ सम्म	संघीय ढाँचा अनुरूपको ३ तहको कार्यसूची र सहवर्ती अधिकार बमोजिम पुनःसंरचना भएको हुने । जनशक्ति विवरण तयार भएको हुने । समायोजनको खाका तयार भएको हुने । समायोजनको खाका पेश भएको हुने	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा,
१.३	पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गर्न जलयात्रा सम्बन्धी नीति, ग्रामीण पर्यटन सम्बन्धी नीति, पर्वतीय पर्यटन सम्बन्धी नीति र पर्यटन व्यवसाय आचार संहिता तर्जुमा गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> मस्यौदा तयार गर्न कार्यदल गठन गर्ने । कार्यदलको प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने । कार्यदलको मस्यौदा सम्बन्धमा रोकारवालाहरूसंग छलफल गर्ने । नीति स्वीकृतिका लागि मन्त्रपरिषदमा पेश गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	पर्यटन विभाग नेपाल पर्यटन बोर्ड	१ वर्षभित्र २०७२ माघ १५ भित्र मसान्त २०७३ बैशाख	जलयात्रा सम्बन्धी नीति, ग्रामीण पर्यटन सम्बन्धी नीति, पर्वतीय पर्यटन सम्बन्धी नीति र पर्यटन व्यवसाय आचार संहिता तर्जुमा भई कार्यान्वयन भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा,
१.४	प्रतिलिपि अधिकार संरक्षण तथा रोयल्टी वितरण सम्बन्धी नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> प्रतिलिपि अधिकार संरक्षण तथा रोयल्टी वितरण सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्न कार्यदल गठन गर्ने । कार्यदलबाट प्रतिवेदन तयार गरी पेश गर्ने नीति स्वीकृती गर्ने । नीति कार्यान्वयनको थालनी गर्ने । 	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ जेठ मसान्तभित्र २०७२ पौष २०७२ चैत्र २०७३ बैशाख २०७३ जेठ मसान्त	प्रतिलिपि अधिकार संरक्षण तथा रोयल्टी वितरण सम्बन्धी नीति तर्जुमा भई कार्यान्वयन भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
१.५	नेपाल माराकास सन्धि (Marrakesh Treaty) तथा बेइजिङ्ग सन्धि (Beijing Treaty) को सदस्य राष्ट्र बनी ती महासन्धिहरूको कार्यान्वयन कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> नेपाल माराकास सन्धि (Marrakesh Treaty) तथा बेइजिङ्ग सन्धि (Beijing Treaty) को सदस्य राष्ट्र बनी ती महासन्धिहरूको कार्यान्वयन कार्ययोजना सम्बन्धी अध्ययन गर्न कार्यदल गठन गर्ने । गठित कार्यदलले प्रतिवेदन पेश गर्ने । सदस्य राष्ट्र बन्नका लागि मन्त्रपरिषदमा प्रस्ताव पेश गर्ने । सदस्य राष्ट्र बन्ने प्रक्रिया शुरू गर्ने । संसदबाट अनुमोदन गर्ने । कार्यान्वयन प्रक्रिया शुरू गर्ने । 	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ २०७२ चैत्र २०७३ बैशाख २०७३ जेठ २०७३ जेठ २०७३ असार	Marrakesh Treaty र Beijing Treaty मा भएका प्रावधानहरूको कार्ययोजना बनी कार्यान्वयन भएको हुने । <ul style="list-style-type: none"> सदस्यता लिएको हुने । महासन्धिको प्रावधानको कार्यान्वयनको सुरु हुने । 	संस्कृति महाशाखा
१.६	पर्यटन कार्यालयहरूको पुनर्संरचना गरी सबै प्रदेशमा पर्यटन कार्यालय स्थापना गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> प्रदेशगत पर्यटन कार्यालयहरूको स्थापनाका लागि O&M Survey गर्न कार्यदल गठन गर्ने । प्रदेशगत पर्यटन कार्यालयहरूको स्थापनाका लागि संगठन तथा व्यवस्थापन (O&M) सर्वेक्षण गर्ने । संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणमा सरोकारवालाहरूसंग छलफल गर्ने । O&M स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदमा पेश गर्ने । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	१ वर्षभित्र २०७३ चैत मसान्तभित्र २०७३ जेठ भित्र २०७३ असोज २०७३ पौष	सबै प्रदेशमा एक/एक वटा पर्यटन कार्यालय स्थापना भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
१.७	नेपाल पर्यटन बोर्ड ऐनको समयानुकूल संशोधन गरी नेपाल पर्यटन बोर्डको संगठनात्मक तथा कार्यक्षेत्रगत सुधार सहित पुनः संरचना गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> अध्ययन कार्यदल गठन तथा प्रारम्भिक मस्यौदा प्राप्त गर्ने । सरोकारवालासँग छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने । विधेयकको मस्यौदा नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदमा पेश गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	नेपाल पर्यटन बोर्ड कानून महाशाखा नेपाल पर्यटन बोर्ड कानून महाशाखा	१ वर्षभित्र २०७२ माघ मसान्त भित्र २०७२ चैत मसान्त सम्म २०७३ जेठ सम्म	नेपाल पर्यटन बोर्ड ऐनको समयानुकूल संशोधन भई पुनः संरचना भएको हुने । <ul style="list-style-type: none"> प्रारम्भिक मस्यौदा प्राप्त भएको हुने । कार्यक्षेत्रमा सुधार आएको हुने मस्यौदा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत गरि लागू गरेको हुने 	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन, कानून महाशाखा
१.८	हवाई नीति २०६३, पर्यटन नीति २०६५, राष्ट्रिय संस्कृति नीति २०६७ परिमार्जन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> हवाई नीति २०६३ र पर्यटन नीति २०६५ संशोधनका लागि कार्यदल गठन गर्ने । प्रारम्भिक मस्यौदा प्राप्त गर्ने । मस्यौदा माथि सरोकारवालाहरूसँग छलफल र परिमार्जन । स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदमा पेश गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, पर्यटन विभाग	२०७३ असोज मसान्तभित्र २०७२ माघ भित्र २०७३ वैशाख २०७३ आषाढ २०७३ आश्विन मसान्तसम्म	हवाई तथा पर्यटन क्षेत्रको भावी कार्यदिशा स्पष्ट भई नेपालको हवाई क्षेत्रको विकासमा टेवा पुग्ने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा
१.९	नियमनकारी निकाय र सेवा प्रदायक निकायलाई अलग अलग हुने गरी एकिकृत नागरिक उड्डयन ऐनको मस्यौदा तयार गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित निकायको संलग्नतामा ऐनको मस्यौदा तयारी कमिटिको गठन ऐनको मस्यौदा तयार छलफल तथा राय प्रतिक्रिया संकलन मस्यौदा सुधार तथा परिमार्जन कानून मन्त्रालय लगायतको सहमति प्राप्ति 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ मसान्त २०७२ वैशाख मसान्त २०७३ भाद्र २०७३ मंसिर २०७३ माघ	नागरिक उड्डयन तर्फ एकिकृत ऐन जारी भएको हुने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखाको कार्यक्षेत्रमा पुर्ण पार्नेमा अन्यथा हुन गएको ।

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
	<ul style="list-style-type: none"> स्वीकृतिका लागि मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव पेश नेपाल सरकारबाट स्वीकृति तथा राजपत्रमा प्रकाशन 			२०७३ फाल्गुण २०७३ असार मसान्त		
१.१०	<p>वायुयान खोज तथा उद्धार नियमावली तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित निकायको संलग्नतामा ऐनको मस्यौदा तयारी कमिटिको गठन नियमावलीको मस्यौदा तयारी राय प्रतिक्रिया तथा सुझाव संकलन कानून मन्त्रालयको सहमति प्राप्ति स्वीकृतिका लागि मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव पेश नेपाल सरकारबाट स्वीकृति तथा राजपत्रमा प्रकाशन 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण तथा अन्य सम्बद्ध मन्त्रालयहरू	२०७३ जेठ मसान्त २०७२ माघ तेस्रो हप्ता २०७२ फाल्गुण मसान्त २०७२ चैत्र मसान्त २०७३ बैशाख २०७३ जेष्ठ	वायुयान हराएको अवस्थामा खोज तथा उद्धार कार्य सहज तथा सरल र विश्वसनीय हुने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा
२.१	<p>विदेश स्थित कुटनैतिक नियोगहरू तथा गैह्र आवासीय नेपालीहरूको संस्थाहरूसंगको समन्वय र सहकार्यमा विदेशमा पर्यटन प्रवर्धन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> परराष्ट्र मन्त्रालय र यस मन्त्रालयबीच MOU गर्न साथै यस मन्त्रालय, नेपाल पर्यटन बोर्ड र गैर आवासिय नेपालीहरूको संस्थाबीच MOU गर्न मस्यौदा तयारी कार्यदल गठन र मस्यौदा प्राप्त गर्ने MOU उपर सरोकारवालाहरूसँग छलफल गर्ने तथा परिमार्जन गर्ने । MOU गर्ने 	नेपाल पर्यटन बोर्ड कानून महाशाखा पर्यटन विभाग नेपाल पर्यटन बोर्ड	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	निरन्तर २०७२ माघ १५ २०७२ माघ मसान्त २०७२ फागुन	विदेशमा पर्यटन प्रवर्द्धनका कार्यमा प्रभावकारिता वृद्धि हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
२.२	सार्वजनिक निकाय तथा संगठित क्षेत्र (Corporate Sector) मा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई भ्रमण सुविधा (Travel Incentives) उपलब्ध गराई आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न कार्यविधि बनाई लागू गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यविधि २०७०, संशोधन कार्यदल गठन गर्ने । प्रारम्भिक मस्यौदा प्राप्त गर्ने । छलफल, परिमार्जन तथा स्वीकृति । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	पर्यटन विभाग	२०७३ वैशाख मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ भित्र २०७२ माघ मसान्तसम्म २०७२ चैत्र	आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यविधि बनेको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा
२.३	पर्यटन गाउँ (Tourism Village) सम्बन्धी मापदण्ड तथा कार्यविधि तयार गरी लागू गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> मापदण्ड तयार गर्न कार्यदल गठन तथा प्रारम्भिक मस्यौदा प्राप्त गर्ने । छलफल, परिमार्जन तथा स्वीकृति । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७२ माघ २०७२ फाल्गुण	पर्यटन गाउँ सम्बन्धी मापदण्ड तथा कार्यविधि बनेको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा
२.४	राष्ट्रिय पर्यटन रणनीतिक कार्ययोजना स्वीकृत गरी लागू गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय पर्यटन रणनीतिक कार्ययोजनाको मस्यौला अंग्रेजी र नेपाली भाषामा तयार गर्ने उक्त मस्यौदा कार्य योजना सम्बन्धमा विभिन्न सरोकारवाला निकायको रायका लागि उपलब्ध गराउने । राय प्राप्त भएपछि स्वीकृतिको प्रक्रिया शुरू गर्ने स्वीकृत कार्ययोजना कार्यान्वयन प्रक्रिया शुरू गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	सरोकार मन्त्रालय तथा निकायहरू	२०७३ वैशाख मसान्तभित्र २०७२ मार्ग मसान्त २०७२ पौष मसान्त २०७२ माघ मसान्त २०७२ चैत्र मसान्त	पर्यटकहरूको गुणात्मक वृद्धि गरी अर्थतन्त्रमा योगदान दिने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
२.५	ट्रेकिङ ट्रेल निर्माण निर्देशिका तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने । <ul style="list-style-type: none"> निर्देशिका मस्यौदा कार्यदल गठन गर्ने । प्रारम्भिक मस्यौदा प्राप्ति गर्ने । छलफल, परिमार्जन तथा स्वीकृति गर्ने । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ भाद्र मसान्तभित्र ०७२ माघ १५ २०७२ माघ मसान्त २०७२ फाल्गुण	ट्रेकिङ ट्रेल निर्माण सम्बन्धि निर्देशिका तयार भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा,

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
२.६	पर्यटन व्यवसाय सञ्चालन गर्ने सम्पूर्ण व्यवसायीहरूलाई नवीकरणीय उर्जा प्रयोग गर्न आवश्यक सुविधा सहितको मापदण्ड तयार गरी लागू गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> नवीकरणीय उर्जा प्रयोग गर्न आवश्यक पर्ने सुविधा र मापदण्ड तयार गर्न कार्यदल निर्माण मस्यौदा मापदण्ड छलफल गरी स्वीकृत गर्ने स्वीकृत मापदण्ड लागू गर्ने । 	पर्यटन विभाग	पर्यटन बोर्ड	२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ गते २०७२ माघ मसान्त २०७२ फाल्गुण देखि	नवीकरणीय उर्जा प्रयोग गर्ने सम्बन्धी मापदण्ड तयार भई कार्यान्वयन भएको हुने	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
२.७	पर्यटकीय क्षेत्रमा आउन सक्ने आकस्मिक विपद् व्यवस्थापनका लागि समन्वय समिति गठन गरी क्रियाशील तुल्याउने । <ul style="list-style-type: none"> आकस्मिक विपद् व्यवस्थापन समन्वय समिति गठन गर्ने । समिति संचालनका लागि कार्यविधि बनाउने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	पर्यटन विभाग	निरन्तर २०७२ माघ	आकस्मिक विपद् व्यवस्थापनका लागि समन्वय समिति गठन भई क्रियाशील भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा,
२.८	प्रत्येक प्रदेशमा प्रादेशिकस्तरको बहुउद्देश्यीय पर्यटक सूचना केन्द्र स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> पर्यटक सूचना केन्द्रको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने संभाव्यस्थानहरूको सूचनाकेन्द्र स्थापना गर्ने । 	पर्यटन विभाग	नेपाल पर्यटन बोर्ड	१ वर्षभित्र २०७३ वैशाख भित्र २०७३ पौष भित्र	प्रत्येक प्रदेशमा प्रादेशिकस्तरको बहुउद्देश्यीय पर्यटक सूचना केन्द्र स्थापना भई सञ्चालन भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा,
२.९	नेपालका उत्तरी तथा दक्षिणी प्रमुख पर्यटकीय नाकाहरूमा पर्यटन सहयोग केन्द्र (Tourist Facilitation Center) स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> पर्यटन सहयोग केन्द्रको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । संभाव्य स्थानहरूको पर्यटन सहयोग केन्द्र स्थापना गर्ने । 	पर्यटन विभाग	नेपाल पर्यटन बोर्ड	२०७३ पुस मसान्तभित्र २०७३ पौष २०७३ पौष	नेपालका उत्तरी तथा दक्षिणी प्रमुख पर्यटकीय नाकाहरूमा पर्यटन सहयोग केन्द्र स्थापना भई सञ्चालन भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा,

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
२.१०	नेपाल भित्र रहेका प्रमुख मठमन्दिर एवं धार्मिक स्थलहरूको भेटीघाटी व्यवस्थापन गर्न कार्यविधि तयार गरी लागू गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> कार्यदल गठन गर्ने । मस्यौदा तयार गर्ने । कार्य विधि तयार गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	गुठी संस्थान, मठमन्दिरहरू	२०७३ बैशाख मसान्तभित्र २०७२ माघ महिना २०७२ वैशाख २०७३ जेठ	मठमन्दिरको भेटीघाटी व्यवस्थापन भएको हुने । <ul style="list-style-type: none"> कार्य प्रारम्भ भएको हुने मस्यौदा तयार हुने । कार्यविधि जारी हुने । 	संस्कृति महाशाखा
२.११	नारायणहिटी दरवार संग्रहालयको गुरुयोजना तयार गरी नेपालको प्राचिन कालदेखि गणतन्त्र स्थापना सम्मका सबै विषयवस्तु समेट्ने गरी व्यवस्थित र एकिकृत संग्रहालय निर्माण गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> एकिकृत संग्रहालयको अवधारणा तयार गर्ने नारायणहिटी दरवार संग्रहालयको स्थापना/स्तरोन्नती गर्न अध्ययन कार्यदल गठन गर्ने । कार्यदलबाट प्रतिवेदन तयार गरि सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृति लिने । एकिकृत संग्रहालय निर्माण प्रारम्भ गर्ने । 	नारायणहिटी दरवार संग्रहालय	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ जेठ मसान्तभित्र २०७२ माघ मसान्तसम्म २०७२ फाल्गुण १५ भित्र २०७२ बैशाख १५ भित्र २०७३ जेठ	नारायणहिटी दरवार संग्रहालयको गुरुयोजना तयार भई एकिकृत संग्रहालय बनाउने प्रक्रिया शुरु भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा
२.१२	विभिन्न संघसंस्था, समुदाय एवम् निकायहरूबाट स्थापना एवम् संचालन भएका संग्रहालयहरूलाई समावेशी सिद्धान्त र सहिष्णुताको मान्यता बमोजिम स्थापना, संचालन एवं व्यवस्थापन गर्न निर्देशिका तयार गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> समावेशी सिद्धान्त र सहिष्णुताको मान्यता बमोजिम संग्रहालय स्थापनाको अवधारणा तयार गर्ने । निर्देशिका तर्जुमा कार्यदल गठन गर्ने । कार्यदलबाट निर्देशिका प्रतिवेदन पेश र स्वीकृति गर्ने । निर्देशिका लागू गर्ने । 	पुरातत्व विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ भित्र २०७२ माघ मसान्त भित्र २०७२ चैत्र २०७३ श्रावण १ गते	संग्रहालय स्थापना एवम् संचालन प्रक्रिया व्यवस्थित भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
२.१३	नेपालको बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई सम्बोधन गर्ने गरी काठमाण्डौ उपत्यका भित्र "राष्ट्रिय सांस्कृतिक संग्रहालय" स्थापना गर्ने कार्य प्रारम्भ गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय सांस्कृतिक संग्रहालय स्थापनाको अवधारणा तयार गर्ने । राष्ट्रिय सांस्कृतिक संग्रहालयको स्थापना गर्न अध्ययन कार्यदल गठन गर्ने । कार्यदलबाट प्रतिवेदन तयार गरि सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृति लिने । राष्ट्रिय सांस्कृतिक संग्रहालय निर्माण प्रारम्भ गर्ने 	पुरातत्व विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ भित्र २०७२ माघ मसान्त भित्र २०७२ चैत्र मसान्त भित्र २०७३ श्रावण १ गते	काठमाण्डौ उपत्यका भित्र बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषता भएको राष्ट्रिय सांस्कृतिक संग्रहालय स्थापना गर्न प्रारम्भिक कार्यको शुरुवात भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा
२.१४	राष्ट्रिय संस्कृति नीति २०६७ मा उल्लेख भए बमोजिम अभौतिक सांस्कृतिक परिषद् गठन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> कार्यदल गठन हुने । अभौतिक सांस्कृतिक परिषद्को मस्यौदा तयार गर्ने । अभौतिक सांस्कृतिक परिषद्को गठन गर्ने 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	३ वटा प्रज्ञाप्रतिष्ठान लगायत अन्य विज्ञहरू	२०७३ बैशाख मसान्तभित्र २०७२ माघ महिना २०७२ चैत्र महिना २०७२ वैशाख महिना	अभौतिक सांस्कृतिक परिषद् गठन भै अमूर्त संस्कृतिको संरक्षण एवम् व्यवस्थापनमा सहयोग पुगेको हुने <ul style="list-style-type: none"> कार्य प्रारम्भ हुने । मस्यौदा तयार भई मन्त्रालयमा पेश भएको हुने । परिषद्को गठन हुने । 	संस्कृति महाशाखा
१५	प्रमुख धार्मिक तथा पुरातात्विक स्थलहरूमा नेपाली भाषा, स्थानीय भाषा र संस्कृत भाषामा समय व्यवस्थापन गरी भक्ति संगीत प्रशारण गर्ने गराउने । <ul style="list-style-type: none"> प्रशारण गर्ने गराउने 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	विभिन्न निकाय	२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७२ मंसिर	प्रमुख धार्मिक तथा पुरातात्विक स्थलहरूमा भक्ति संगीत प्रशारण भएको हुने । प्रमुख धार्मिक तथा पुरातात्विक स्थलहरूमा भक्ति संगीत प्रशारणको शुभारम्भ भईसकेको ।	संस्कृति महाशाखा संस्कृति महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
२.१६	(क) हवाई उद्योग व्यवस्थापन नियमावली जारी गर्ने <ul style="list-style-type: none"> हवाई उद्योग व्यवस्थापन नियमावली तर्जुमा कार्यदल गठन गर्ने । हवाई उद्योग व्यवस्थापन नियमावलीको मस्यौदा तयार गर्ने । हवाई उद्योग व्यवस्थापन नियमावली जारी गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय	२०७३ बैशाख मसान्तभित्र २०७२ माघ मसान्त २०७२ चैत्र मसान्त २०७३ बैशाख मसान्त	नागरिक उड्डयन प्रक्रिया सम्बन्धमा सरलता आउने । नियमावलीको मस्यौदा कार्य प्रारम्भ भएको हुने । नियमावलीको मस्यौदा तयार भई मन्त्रालयमा पेश भएको हुने । नियमावली जारी भएको हुने	हवाई उद्योग व्यवस्थापन महाशाखा
	(ख) नागरिक उड्डयन सुरक्षा नियमावली जारी गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> कानून मन्त्रालयको सहमति बमोजिम मस्यौदाको अन्तिम प्रारूप तथा प्रस्ताव तयार मन्त्रपरिषदमा स्वीकृतिका लागि प्रस्ताव पेश नेपाल सरकारबाट स्वीकृति तथा राजपत्रमा प्रकाशन 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय	२०७३ बैशाख मसान्त २०७२ फाल्गुण पहिलो हप्ता २०७२ चैत्र चौथो हप्ता २०७३ बैशाख मसान्त	नागरिक उड्डयन सुरक्षा नियमावली जारी भएको हुने	हवाई सुरक्षा महाशाखा
२.१७	अन्तर्राष्ट्रिय तथा आन्तरिक विमानस्थलहरूमा यात्रुहरूलाई उपलब्ध हुनु पर्ने न्युनतम सुविधाको सूचकसहित वर्गीकरण गर्ने र प्रत्येक विमानस्थल संचालनको लागि न्युनतम मापदण्ड तोकी कार्यान्वयन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय (हव) र अन्य विमानस्थलहरू (सामाजिक, पर्यटकीय आदि) को वर्गीकरणका लागि सूचक तयार गर्न कार्यदल गठन कार्यदलमार्फत सूचक तयारी छलफल, राय सुझाव संकलन तथा सूचक परिमार्जन वर्गीकरण र कार्यान्वयन 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७२ चैत्रमसान्तभित्र २०७२ माघ चौथो हप्ता २०७२ फाल्गुण पहिलो हप्ता २०७२ फाल्गुण मसान्त २०७२ चैत्र मसान्त	विमानस्थलहरूले प्रदान गर्ने सेवा सुविधाको गुणस्तरमा सुधार हुनेतथा विमानस्थलहरूको न्युनतम संचालन मापदण्डमा एकरूपता आउने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
२.१८	हेलिकप्टर लगायतका चार्टर उडान गर्ने वायुसेवा कम्पनीको हवाई भाडा निर्धारण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने । <ul style="list-style-type: none"> • चार्टर उडानको भाडा निर्धारण गर्न गठित समितिले आफ्नो प्रतिवेदन मन्त्रालय समक्ष पेश गर्ने । • चार्टर उडानको भाडा निर्धारण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	२०७२ फागुन मसान्त भित्र २०७२ माघ मसान्त २०७२ फागुन मसान्त	हवाई भाडामा एकरूपता आई यात्रुहरूलाई सहूलियत तथा सहज हुने ।	हवाई उद्योग व्यवस्थापन महाशाखा
२.१९	दुर्गम क्षेत्र हवाई सेवा कोषलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न मापदण्ड तयार गरी लागू गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> • दुर्गम क्षेत्र हवाई सेवा कोषलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न मापदण्ड बनाउन अध्ययन तथा सुझाव समिति गठन गर्ने । • दुर्गम क्षेत्र हवाई सेवा कोषलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न मापदण्ड तयार हुने । • अध्ययन तथा सुझाव समितिले तयार गरेको मस्यौदा मापदण्ड लागू भएको हुने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७२ माघ मसान्त २०७२ चैत्र १५ २०७२ चैत्र मसान्त	दुर्गम क्षेत्रका जनतालाई हवाई सेवामा सुलभ एवम् सहज पहुँच पुग्ने ।	हवाई उद्योग व्यवस्थापन महाशाखा
२.२०	नेपालका क्षेत्रीय विमानस्थलहरूबाट अन्तरक्षेत्रीय उडान प्रारम्भ गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> • वायुसेवा कम्पनीलाई अन्तर क्षेत्रीय उडानको लागि Market study गरि पेश गर्न लगाउने • Market study प्राप्त भए पश्चात ३ वायुसेवा कम्पनीलाई औचित्यको आधारमा उडान गर्न लगाउने । 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ चैत्र मसान्त २०७३ असार मसान्तसम्म	नेपालमा अन्तरक्षेत्रीय हवाई सेवा सञ्चालन भएको हुने । विराटनगर-पोखरा, पोखरा-भैरहवा उडानको Market study प्राप्त हुने । नेपालका वायुसेवा कम्पनीहरूले विराटनगर-पोखरा तथा पोखरा-भैरहवा सेक्टर उडान गरेको हुने ।	हवाई उद्योग व्यवस्थापन महाशाखा
२.२१	हवाई सेवा सम्झौता गर्ने रणनीतिक आधार तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने । <ul style="list-style-type: none"> • हवाई सेवा सम्झौता गर्न रणनीति आधार 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७२ माघ मसान्त २०७३ जेष्ठ मसान्त	हवाई सेवा सम्झौता गर्ने आधारहरू स्पष्ट भएको हुने ।	हवाई उद्योग व्यवस्थापन

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
	तयार गर्न एक सुझाव कार्यदल गठन गर्ने <ul style="list-style-type: none"> हवाई सेवा सम्झौता गर्न रणनीति आधार तयार भई कार्यान्वयनमा आउने । 	मन्त्रालय				महाशाखा
२.२२	(क) ICAO तथा अन्य उड्डयन सम्बद्ध अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरुबाट प्रतिपादित र नेपाल पक्ष भएका सन्धि सम्झौता बमोजिम नेपालले गर्नुपर्ने कार्यको कार्य योजना तयार गर्ने ।	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७२ चैत्रमसान्तभित्र	कार्ययोजना तयार भएको हुने ।	हवाई उद्योग व्यवस्थापन /हवाई सुरक्षा महाशाखा
	(ख) Capetown convention, 2001 र Montreal Convention, 1999 मा सम्मिलन हुनका लागी प्रकृया अगाडी बढाउने । <ul style="list-style-type: none"> Cape Town Convention २००१/ Montreal Convention १९९९ Ratification गरी आवश्यक ऐन मस्यौदाका लागि गठित कार्यदलले दुवै Convention Ratification आधार तयार पारी मन्त्रालयमा पेश गर्ने । Cape Town Convention २००१/ Montreal Convention को लागि ऐन मस्यौदा तयार गर्ने Cape Town Convention २००१/ Montreal Convention का लागि ऐन लागु गर्ने 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	२०७३ फाल्गुण मसान्तभित्र २०७३ बैशाख मसान्त २०७३ भाद्र २०७३ माघ मसान्त	Aircraft Financing को लागि सहज हुने । यात्रु वीमा भुक्तानीमा वृद्धि हुने	हवाई उद्योग व्यवस्थापन/हवाई सुरक्षा महाशाखा
२.२३	नेपाललाई युरोपियन युनियनको प्रतिबन्धित सेफिट लिष्ट र ICAO को Significant Safety Concern (SSC) लिष्टबाट सन् २०१६ भित्र हटाउने । <ul style="list-style-type: none"> नेपाल नागरिक उड्डयन मार्फत आवश्यक तयारी ICVM का लागि प्राधिकरणबाट ICAO लाई अनुरोध 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ फाल्गुण २०७२ फाल्गुण मसान्त	नेपाललाई युरोपियन युनियनको प्रतिबन्धित सेफिट लिष्ट र ICAO को SSC लिष्टबाट हटाउन सहयोग पुग्ने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
	<ul style="list-style-type: none"> ICAO Audit Team बाट कार्य सम्पादन तथा रिपोर्टिङ्ग रिपोर्टका आधारमा ICAO को SSC List बाट हटाउने युरोपियन युनियनको सेफिट लिष्टबाट हटाउने 			२०७३ असार । श्रावण २०७३ कार्तिक मसान्त २०७३ पौष मसान्त		
२.२४	देशभित्र भएका र विदेशबाट आउने वायुयानहरूको मर्मत संभारको लागि ह्याङ्गर निर्माण तथा MRO स्थापना गर्न अध्ययन गरी कार्य अघि बढाउने । <ul style="list-style-type: none"> अध्ययन टोली गठन अध्ययन टोलीको मस्यौदा प्रतिवेदन पेश छलफल तथा राय सुझाव संकलन र प्रतिवेदन प्रस्तुत कार्यान्वयन आरम्भ 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७३ फाल्गुण २०७३ वैशाख २०७३ असार पहिलो हप्ता २०७३ असार मसान्त	अन्तर्राष्ट्रियस्तरको ह्याङ्गर निर्माण गर्ने प्रकृया शुरु भएको हुने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा
२.२५	यात्रुहरूको बढी आवत जावत हुने ५ वटा विमानस्थलहरूमा स्थान विशेषको महत्व झल्काउने घरेलु उद्योगबाट उत्पादित वस्तुहरूको प्रचार प्रसार विक्री वितरण त्यसमा पर्यटकहरूको सहज पहुच पुऱ्याउन विक्री कक्ष स्थापना गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> उपयुक्त स्थल उपलब्ध गराउने । 	नेपाल पर्यटन बोर्ड	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	२०७४ असार मसान्तभित्र २०७३ असार मसान्तभित्र	देशका ५ वटा विमानस्थलमा स्थानीयतहमा उत्पादन भएका वस्तुहरूको विक्री कक्ष स्थापना भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा
२.२६	अन्तर्राष्ट्रिय उडान सेवा विस्तार तथा विदेशी वायुसेवा कम्पनीहरूसँग प्रतिस्पर्धा गर्न तथा आन्तरिक उडानलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन नेपाल वायुसेवा निगमले आवश्यकता अनुसार विमानहरू खरिद गरी सञ्चालनमा ल्याउने । <ul style="list-style-type: none"> व्यापारिक योजना बनाउने । बोलपत्र आव्हान गर्ने । सम्झौता गर्ने । विमान खरिद गर्ने । 	नेपाल वायु सेवा निगम	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७३ माघ मसान्त सम्म २०७४ आषाढ मसान्त सम्म	राष्ट्रिय ध्वजावाहकको सेवा विस्तार भई आन्तरिक तथा वाह्य उडानहरू व्यवस्थित तथा भरपर्दो भएको हुने ।	हवाई उद्योग व्यवस्थापन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
२.२७	नेपाल वायुसेवा निगमको संगठन संरचना, कार्य प्रणाली र जनशक्ति व्यवस्थालाई प्रतिस्पर्धी, सामयिक, नतिजामूखी, उत्तरदायी र थप जिम्मेवार बनाउन संगठन संरचना तयार गरी लागू गर्ने ।	नेपाल वायु सेवा निगम	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र	नेपाल वायुसेवा निगमको जनशक्ति अझ बढी प्रतिस्पर्धी, नतिजामूखी, उत्तरदायी र जिम्मेवार भई कार्य गरेको हुने ।	हवाई उद्योग व्यवस्थापन महाशाखा
२.२८	नेपालका हिमशिखरहरूको Electronic Profile तयार गरी Web site मा राख्ने । • हिमशिखरहरूको Electronic Profile तयार गर्न कार्यदल गठन गर्ने • Profile तयार गर्ने • Profile लाई website मा upload गर्ने	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	१ वर्षभित्र २०७२ माघ मसान्त २०७३ असार मसान्त २०७३ भाद्र मसान्त	नेपालका हिमशिखरहरूको Electronic Profile तयार भई Web site मा राखेको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
२.२९	पर्यटकहरूलाई पदयात्रा अनुमति र पर्वतारोहणको अनुमति दिने व्यवस्थालाई एकद्वार प्रणाली अन्तर्गत पर्यटन विभागले गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्ने कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय	२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७२ फागुन मसान्तभित्र	पर्यटकहरूको लागि पदयात्रा अनुमति र पर्वतारोहणको अनुमति पर्यटन विभागले दिने व्यवस्था भएको हुने	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा
२.३०	पर्यटन सेवालालाई उद्योगको रूपमा स्थापित गरी सहूलियत ऋणको व्यवस्था र लिई रहेका ऋणको पुनर्तालिकीकरण गर्न आवश्यक प्रक्रिया प्रारम्भ गर्ने • अनुरोध संकलन गर्ने । • अर्थमन्त्रालयलाई सिफारिश गर्ने ।	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	२०७२ माघ मसान्तभित्र २०७२ चैत्र मसान्तभित्र	पर्यटन सेवा उद्यागलाई सहूलियत ऋणको व्यवस्था र लिई रहेका ऋणको पुनर्तालिकीकरण गर्न आवश्यक प्रक्रिया प्रारम्भ भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा
२.३१	पर्यटक सवारी साधनको व्यवस्थित, निर्वाध र तोकिएको प्रयोजनमा सञ्चालन गर्न गराउन आवश्यक कार्यविधि स्वीकृत गरी लागू गर्ने । • कार्यविधि तर्जुमा कार्यदल गठन गर्ने । • प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्राप्ति तथा सरोकारवालासँग छलफल गर्ने ।	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७२ फागुन मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ २०७२ माघ मसान्त	पर्यटक सवारी साधन सञ्चालन सम्बन्धमा आवश्यक कार्यविधि स्वीकृत भई लागू भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
	<ul style="list-style-type: none"> स्वीकृति तथा कार्यान्वयन गर्ने । 			२०७२ फाल्गुण मसान्त		
२.३२	<p>मातहत निकायहरूमा कार्यसम्पादन करार गर्ने/गराउने र सो आधारमा वार्षिक मूल्याङ्कन कार्य प्रारम्भ गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> मातहतका निकायका प्रमुखहरूसँग कार्य सम्पादन सम्झौता गराउने । कार्य सम्पादन सम्झौताका आधारमा वार्षिक मूल्याङ्कन कार्य विधि/प्रणाली तयार गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय		२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७२ माघ २०७२ चैत्र	कार्यसम्पादन करार कार्यान्वयन हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
२.३३	<p>बेरुजु फछ्यौट अभियानलाई प्राथमिकताका साथ संचालन गरी अन्तर्गतका निकायको हाल कायम बेरुजुको कम्तिमा ६० प्रतिशत फछ्यौट गर्ने गराउने</p> <ul style="list-style-type: none"> बेरुजु फछ्यौट कार्यदल गठन गर्ने बेरुजु फछ्यौटका अन्तर्गतका निकायमा छलफल गर्ने बेरुजु सम्परीक्षणका लागि पेश गर्ने 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	अन्तर्गत निकायहरू	निरन्तर २०७२ माघ २०७२ फाल्गुण निरन्तर	बेरुजु फछ्यौट भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा
२.३४	<p>कर्मचारीहरूको सरुवा तथा वैदेशिक भ्रमणको मापदण्ड बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> कर्मचारीहरूको सरुवा तथा वैदेशिक भ्रमणको मापदण्ड तयारी कार्यदल गठन गर्ने । मापदण्ड तर्जुमा, स्वीकृति तथा कार्यान्वयन गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय		निरन्तर २०७२ माघ मसान्तसम्म २०७२ फाल्गुण मसान्तसम्म	मापदण्ड निर्धारण गरि कार्यान्वयन भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
३.१	मन्त्रालय, विभाग तथा नेपाल पर्यटन बोर्डबाट संचालन हुने आयोजनाहरूको बर्गिकरण र मापदण्ड निर्धारण गरी स्थानीय स्तरबाट संचालन गर्न सकिने र उपयुक्त हुने आयोजना तथा कार्यक्रमहरू स्थानीय निकायमा निक्षेपण गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> मापदण्ड (मस्यौदा) तयार गर्ने । मापदण्ड सम्बन्धमा छलफल गरी अन्तिम मस्यौदा तयार गर्ने । मापदण्ड स्वीकृतीका लागि पेश गर्ने । मापदण्ड अनुसार आगामी आ.व.को कार्यक्रम छनौट गर्ने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	पर्यटन विभाग तथा नेपाल पर्यटन बोर्ड	२०७२ माघ मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ गतेभित्र २०७२ माघ २० गते २०७२ माघ मसान्त २०७२ फाल्गुण मसान्त	आयोजनाहरूको बर्गिकरण, मापदण्ड निर्धारण तथा निक्षेपण भएको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
३.२	पर्यटकको आवगमन, पर्यटन गन्तव्यस्थलको रूपमा विकास गर्न सकिने संभावना तथा पर्यटकीय गतिविधि हुने स्थानहरू तोकी ठूला पर्यटन पूर्वाधारको विकास प्रारम्भ गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> पर्यटकीय सम्भावना भएका स्थानहरूको अध्ययन सर्वेक्षणको गर्ने । पर्यटकीय सम्भावना स्थानमा पर्यटकीय पूर्वाधारको विकास गर्न खाका तयार गर्ने । आगामी आ.व. देखि प्राथमिकतामा आधारमा कार्यान्वयन गर्न समावेश गर्दै जाने । 	पर्यटन विभाग	पर्यटन कार्यालयहरू तथा पर्यटन प्रवर्द्धन समितिहरू	२०७३ असार मसान्तभित्र	ठूला पर्यटन पूर्वाधारको विकास प्रारम्भ भएको हुने	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा
३.३	नेपालमा आउने पर्यटकको बसाई लामो गराउन स्थानीय निकाय, संघ संस्था तथा निजी क्षेत्रलाई विभिन्न किसिमका Recreation Event/Activities भएको Holiday Package संचालन गर्न प्रोत्साहन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> Holiday Package बनाई प्रोत्साहन गर्ने गराउने 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	निरन्तर	पर्यटकहरूको बसाई लामो गराउन विभिन्न किसिमका Holiday Package हरू संचालन भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
३.४	विश्व सम्पदास्थल, पुरातात्विक स्थल र पर्यटकीय स्थलहरू गरी विभिन्न १५ स्थानहरूमा सौर्य बत्ती जडानका लागि विस्तृत संभाव्यता अध्ययन सम्पन्न गरी सौर्य बत्ती जडान गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> १५ वटा महत्वपूर्ण स्थानको छनोट गर्ने । सौर्य बत्तीका लागि सर्वेक्षण गर्ने । सौर्य बत्ती जडान गर्न कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र	विश्व सम्पदास्थल, पुरातात्विक स्थल र पर्यटकीय स्थलहरू गरी १५ स्थानहरूमा सौर्य बत्ती जडान भएको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
३.५	पशुपति क्षेत्रलाई प्रमुख अन्तर्राष्ट्रिय धार्मिक पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास गर्न मौजुदा गुरुयोजनाको पुनरावलोकन गरी पूर्वाधार विकास सहितका आवश्यक कार्यहरू प्रारम्भ गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> विद्यमान गुरुयोजनाको कार्यान्वयन स्थिति र परिमार्जन गर्न खाका तयार गरि कार्यदल गठन गर्ने कार्यदलको प्रतिवेदन तयारी गर्ने । पूर्वाधार विकास सहितका महत्वपूर्ण कार्यहरूको विकास तयार गरी प्राथमिकता तोक्ने । प्राथमिकता क्रममा रहेका कार्यक्रम आगामी आ.व. मा समावेश गरी कार्यान्वयन शुरु गर्ने । 	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ मसान्त २०७२ चैत्र मसान्त २०७३ असार मसान्त	पशुपति क्षेत्रको विकासको गुरुयोजना पुनरावलोकन भई पूर्वाधार विकासका कार्यहरू अघि बढेको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
३.६	लुम्बिनी क्षेत्रको विकासका लागि स्वीकृत गुरुयोजनाका बाँकी कार्यहरू प्रारम्भ गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> गुरुयोजना कार्यान्वयनको अद्यावधि स्थितिका बारेमा प्रतिवेदन तयार गर्ने । गुरुयोजनाका बाँकी कार्य गर्न प्राथमिकता निर्धारण प्राथमिकता अनुसार आगामी आ.व. को बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने । 	लुम्बिनी विकास कोष	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ २०७२ माघ मसान्त २०७२ फाल्गुण	लुम्बिनी क्षेत्रको विकासका लागि स्वीकृत गुरुयोजना अनुसारका बाँकी कार्यहरू सम्पन्न भएको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
३.७	लुम्बिनी क्षेत्रको पर्यटन विकासका लागि लुम्बिनी पर्यटन गुरु योजनाको कार्यान्वयन प्रारम्भ गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> गुरुयोजनाको कार्ययोजना तयार गर्न कार्य टोली गठन कार्य टोलीबाट प्रतिवेदन तयारी कार्य योजनाका कार्यहरू आगामी आ.व. को बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश । 	लुम्बिनी विकास कोष	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ २०७२ माघ मसान्त २०७२ फाल्गुण	लुम्बिनी क्षेत्रको पर्यटन विकासका कार्यहरू प्रारम्भ भएको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
३.८	मध्य पहाडी लोकमार्ग, उत्तर दक्षिण लोकमार्गसंग अन्तरसम्बन्ध हुने गरी नयाँ ट्रेकिंग ट्रेल निर्माण गर्ने <ul style="list-style-type: none"> सम्भाव्यता अध्ययन गर्न कार्य टोली गठन । प्रतिवेदन प्रस्तुत, सर्वेक्षण, लागत अनुमान । आगामी आ.व. को बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश कार्यक्रम कार्यान्वयन । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	आगामी २ वर्ष भित्र २०७२ माघ २०७२ फाल्गुण २०७२ चैत्र मसान्त	नयाँ ट्रेकिंग ट्रेलहरू निर्माण भएको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
३.९	नेपालको पूर्व ताप्लेजुङ्देखि पश्चिमको दार्चुलासम्म उच्च पहाडी हिमाली क्षेत्र भएर जाने ग्रेट हिमालयन ट्रेलको पूर्वाधार विकास गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> अद्यावधि स्थितिको अध्ययन गर्न कार्य टोली गठन सरोकारवालासँग छलफल, प्रतिवेदन तयारी । गर्नुपर्ने कार्यको प्राथमिकिकरण । आगामी आ.व.को कार्यक्रममा समावेश गर्ने । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	आगामी २ वर्ष भित्र २०७२ माघ २०७२ फाल्गुण २०७२ चैत्र	ग्रेट हिमालयन ट्रेलको पूर्वाधार विकास भएको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
३.१०	काठमाडौं, पोखरा र चितवनमा पर्यटकीय बसपार्क निर्माण गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> सम्भाव्यता अध्ययन, सरोकारवालासँग छलफल । प्रतिवेदन तयारी, स्वीकृति । आगामी आ.व. को कार्यक्रममा समावेश गर्न अन्तर निकाय समन्वय । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७४ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ २०७२ फाल्गुण २०७२ चैत्र मसान्त	काठमाडौं, पोखरा र चितवनमा पर्यटकीय बसपार्क निर्माण भई सञ्चालनमा आएको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
३.११	सार्वजनिक निजी साझेदारीको अवधारणा बमोजिम पूर्व पश्चिम लोकमार्ग र अन्य छानिएका ३ वटा पर्यटन गन्तव्यस्थल जान प्रयोग हुने लोकमार्गहरूको उपयुक्त र पायक पर्ने स्थलमा यात्रु तथा पर्यटकहरूलाई लक्षित गरी एकिकृत रूपमा शौचालय, पार्क, भोजनगृह, विश्रामस्थल निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> स्थल छनौट, अध्ययन गर्न कार्य टोली गठन । सरोकारवालासँग छलफल प्रतिवेदन तयारी । सर्वेक्षण, लागत इष्टिमेट तयारी । आगामी आ.व. को कार्यक्रममा समावेश । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७४ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ २०७२ फाल्गुण २०७२ चैत्र	लोकमार्गमा आधारभूत सेवा सुविधा भएको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
३.१२	दिगो पर्यटन विकासको लागि मौजुदा पदमार्गहरूको नियमित मर्मत संभार र व्यवस्थापन, नयाँ पदमार्गहरूको निर्माण र पदयात्रा प्रणालीको सुदृढीकरणको संस्थागत व्यवस्था गर्न विकास साझेदारहरूको समेत सहयोगमा नयाँ आयोजना प्रारम्भ गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> अध्याविध स्थितिको विवरण तयारी । विकास साझेदारहरूसँग सम्पर्क, छलफल, प्रस्तवना प्रस्तुती । आयोजनाको दस्तावेज तयारी, स्वीकृति । आयोजना प्रारम्भ गर्न सम्झौता, कार्यान्वयन शुरू 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	पर्यटन विभाग	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ २०७२ माघ मसान्त २०७२ फाल्गुण २०७२ चैत्र २०७३ असार	पदयात्रा प्रणालीको सुदृढीकरणको लागि संस्थागत व्यवस्था गर्न विकास साझेदारहरूको समेत सहयोगमा नयाँ आयोजना प्रारम्भ भएको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा
३.१३	हिमाली तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा आरोहण तथा पदयात्रामा जाने पर्यटकहरूलाई लक्षित गरी विपद् व्यवस्थापन उद्धार केन्द्रहरू स्थापना गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> विपद् व्यवस्थापन उद्धार केन्द्र स्थापना गर्न स्थल छनौट । सर्वेक्षण, लागत अनुमान तयारी, कार्य योजना तयारी, स्वीकृति । आगामी आ.व. को कार्यक्रममा समावेश । 	पर्यटन विभाग	पर्यटन व्यवशायसंग सम्बद्ध नीजि क्षेत्रहरू	२०७४ असार मसान्तभित्र	विपद् व्यवस्थापन उद्धार केन्द्रहरू स्थापना भएको हुने ।	योजना तथा मूल्याङ्कन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
३.१४	१०० वर्ष भन्दा पुराना पुरातात्विक क्षेत्रहरूको संरक्षण तथा पुनःनिर्माण गर्ने । • विवरण तयार गर्ने, प्राथमिकता निर्धारण । • लगत इष्टिमेन्ट तयार गर्ने, कार्यक्रम पेश गर्ने । • कार्यान्वयन गर्ने ।	पुरातत्व विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	आगामी ३ वर्ष भित्र	१२० वटा पुरातात्विक क्षेत्रहरूको संरक्षण तथा पुनःनिर्माण भएको हुने	संस्कृति महाशाखा
३.१५	त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको चापलाई व्यवस्थित गर्न काभ्रे धुलिखेलको ठूलीचौरमा नयाँ आन्तरिक विमानस्थल निर्माण गर्न विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने ।	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र	त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको चाप कम भइ उडान व्यवस्थित भएको हुने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा
३.१६	त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको धावनमार्गको पूर्वी क्षेत्रमा थप १४९ रोपनी जग्गा र त्यसमा निर्माण भएका घरटहरा अधिग्रहणका लागि घर जग्गाको नापी नक्सा लगत लिने कार्य प्रारम्भ गर्ने । • जग्गा अधिग्रहण सम्बन्धी नेपाल सरकारको स्वीकृति • अधिग्रहण सम्बन्धी सार्वजनिक सूचना प्रकाशन • चार किल्ला तोक्री नाप नक्शा, घरको संख्या लगत लिने कार्यारम्भ	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ २०७२ फागुन पहिलो हप्ता २०७२ चैत्र मसान्त	त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको क्षेत्रको विस्तार भएको हुने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा
३.१७	अन्तर्राष्ट्रियस्तरको पाँच तारे होटल निर्माणका लागि त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको ९२ रोपनी जग्गा लीजमा दिने सम्बन्धी कार्य अघि बढाउने । • अर्थ मन्त्रालयबाट लिज सम्बन्धमा स्वीकृति प्राप्त • नेपाल सरकार म. प. मा लिजमा दिने स्वीकृतिका लागि प्रस्ताव पेश • नेपाल सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त • नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणबाट EOI लगायतका डकुमेन्ट तयार • EOI का लागि सार्वजनिक सूचना प्रकाशन	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७२ चैत्र २०७२ पौष २०७२ माघ पहिलो हप्ता २०७२ माघ दोस्रो हप्ता २०७२ फाल्गुण मसान्त २०७२ चैत्र दोस्रो हप्ता	अन्तर्राष्ट्रियस्तरको पाँच तारे होटल निर्माणको प्रक्रिया शुरु भएको हुने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
३.१८	दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणका लागि जग्गा अधिग्रहण तथा बस्ती पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्य सम्पन्न गरि विमानस्थल निर्माण गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> जग्गा अधिग्रहण प्रक्रियाको थालनी । बस्ती पुनर्स्थापना बारे अध्ययन । प्रतिवेदन तयारी, पेश, स्वीकृति । जग्गा व्यवस्थापन कार्य शुरु । 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७४ असार मसान्तभित्र २०७२ फाल्गुण पहिलो हप्ता २०७२ चैत्र २०७३ जेष्ठ २०७३ आषाढ	विमानस्थल निर्माणको आधारभूत संरचना तयार भएको हुने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा
३.१९	गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण कार्य सम्पन्न गरी संचालन गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> सम्झौता बमोजिम कार्यान्वयनमा सुपरीवेक्षण, अनुगमन निरन्तर । उपकरण खरिद प्रक्रिया आरम्भ । उपकरण सम्झौता, कार्यान्वयन । 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२ वर्षभित्र निरन्तर २०७३ वैशाख	हवाई क्षमतामा विस्तार भई पर्यटकीय गतिविधिमा वृद्धि भएको हुने।	हवाई सुरक्षा महाशाखा
३.२०	पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको लागि चीन सरकारसँग सम्झौता गरी विमानस्थल निर्माणको कार्य ७५ प्रतिशत सम्पन्न गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको लागि चीन सरकारसँग सम्झौता गरी निर्माण कार्य शुरु गर्ने । 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२ वर्षभित्र २०७२ फागुन मसान्तभित्र	विमानस्थल निर्माणको आधारभूत संरचना तयार भएको हुने । पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको लागि चीन सरकारसँग सम्झौता भई निर्माण कार्य शुरु भएको हुने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा
३.२१	ताप्लेजुङ्ग, भोजपुर, रामेछाप, खानी डाँडा, रारा, जुफाल(डोल्पा) विमानस्थल स्तरोन्नती गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> विमानस्थल स्तरोन्नतीका लागि तयारी कार्यहरू (ल.ई. गरी बोलपत्र आव्हान) गर्ने । विमानस्थल कालोपत्रे गर्ने कार्यको ठेक्का सम्झौता गर्ने । विमानस्थल कालोपत्रे गर्ने कार्य सम्पन्न गर्ने 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ दोस्रो हप्ता २०७२ फाल्गुण तेस्रो हप्ता २०७३ असार मसान्तभित्र	विमानस्थल कालोपत्रे सम्पन्न भई सबै मौसममा उडान भएको हुने । विमानस्थलहरू कालोपत्रे गर्ने सम्बन्धी तयारी कार्यहरू भएको हुने विमानस्थलहरू कालोपत्रे गर्ने ठेक्का सम्झौता भएको हुने । विमानस्थलहरू कालोपत्रे भएको हुने	हवाई सुरक्षा महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
३.२२	राजविराज, लामिडाडा, थामखर्क, डोटी, साफेवगर विमानस्थलको कालोपत्रे कार्य शुरु गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> विमानस्थल कालोपत्रे गर्ने सम्बन्धी आवश्यक तयारी कार्यहरू (ल.ई. गरी बोलपत्र आव्हान) गर्ने । विमानस्थल कालोपत्रे गर्ने कार्यको ठेक्का सम्झौता गर्ने । विमानस्थल कालोपत्रे गर्ने कार्यको ठेक्का सम्झौता गर्ने । 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ दोस्रो हप्ता २०७२ फाल्गुण मसान्तभित्र २०७३ असार मसान्तभित्र	विमानस्थल कालोपत्रे कार्य शुरु भएको हुने । विमानस्थलहरू कालोपत्रे गर्ने सम्बन्धी तयारी कार्यहरू भएको हुने विमानस्थलहरू कालोपत्रे गर्ने ठेक्का सम्झौता भएको हुने । विमानस्थलहरू कालोपत्रे भएको हुने	हवाई सुरक्षा महाशाखा
३.२३	धरान, गुदेल, सगरमाथा (जोगीदह), चाल्नेटार विमानस्थलको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरी आर्थिक रूपमा सम्भाव्य देखिएमा विस्तृत सर्भेक्षण गरी निर्माण कार्य शुरु गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> धरान, गुदेल, सगरमाथा (जोगीदह), चाल्नेटार विमानस्थलको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकनको लागि परामर्शदाता छनौट सम्बन्धी कार्य गर्ने । धरान, गुदेल, सगरमाथा (जोगीदह), चाल्नेटार विमानस्थलको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने । वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकनबाट आर्थिक रूपमा सम्भाव्य देखिएका विमानस्थलहरूको विस्तृत सर्भेक्षण कार्यको लागि परामर्शदाता छनौट गर्ने विमानस्थलहरूको विस्तृत सर्भेक्षण प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने । 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७४ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ मसान्तभित्र २०७३ असार मसान्तभित्र २०७३ कात्तिक मसान्तभित्र २०७३ चैत्र मसान्तभित्र	वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकनबाट सम्भाव्य देखिएका विमानस्थलहरूको विस्तृत सर्भेक्षण गरी निर्माण कार्य शुरु भएको हुने । विमानस्थलहरूको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकनको लागि परामर्शदाता छनौट भएको हुने । विमानस्थलको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन प्राप्त भएको हुने विमानस्थलहरूको वातावरणीय विस्तृत सर्भेक्षण कार्यको लागि परामर्शदाता छनौट भएको हुने । विमानस्थलको विस्तृत सर्भेक्षण प्रतिवेदन प्राप्त भएको हुने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा
३.२४	फाल्गुनानन्द (इलाम), गुल्मी (रेसुङ्गा) र कालीकोट विमानस्थलको धावनमार्ग निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> फाल्गुनानन्द (इलाम), गुल्मी (रेसुङ्गा) र 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७४ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ मसान्तभित्र	धावनमार्ग निर्माण कार्य सम्पन्न भएको हुने ।	हवाई सुरक्षा महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
	<p>कालीकोट विमानस्थल धावनमार्ग निर्माणको तयारी कार्य (ल.ई. तथा डकुमेण्ट तयारी) हरु गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> फाल्गुनानन्द (इलाम), गुल्मी (रेसुङ्गा) र कालीकोट विमानस्थल निर्माणको सम्झैता भई निर्माण कार्य शुरु गर्ने । 			२०७३ असार मसान्तभित्र	<p>विमानस्थलहरुको धावनमार्ग निर्माण कार्यको तयारी कार्य (ल.ई. तथा डकुमेण्ट तयारी) हरु तयार भएको हुने ।</p> <p>विमानस्थल निर्माणको सम्झैता भई निर्माण कार्य शुरु भएको हुने ।</p>	
३.२५	<p>सुर्खेतमा क्षेत्रिय विमानस्थलको प्रारम्भिक सम्भाव्य अध्ययन कार्य सम्पन्न गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> सुर्खेतमा क्षेत्रिय विमानस्थलको प्रारम्भिक सम्भाव्य अध्ययन कार्यको लागि परामर्शदाता छनैट गरी सम्झैता गर्ने । 	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	<p>२०७३ वैशाख मसान्तभित्र</p> <p>२०७२ फाल्गुण मसान्तभित्र</p>	<p>प्रारम्भिक सम्भाव्य अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको हुने ।</p> <p>प्रारम्भिक सम्भाव्य अध्ययन कार्य गर्ने परामर्शदाता छनैट भई सम्झैता भएको हुने</p>	हवाई सुरक्षा महाशाखा
३.२६	<p>प्रत्येक प्रदेशमा एक/एक वटाका दरले सबैको संस्कृति, परम्परा र विशेषतायुक्त प्रादेशिक साँस्कृतिक संग्रहालयको निर्माण प्रारम्भ गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित निकाय र सरोकारवालाहरुसँग छलफल गर्ने । सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । प्रतिवेन तयार गर्ने । लागत अनुमान र श्रोत व्यवस्था गर्ने । 	पुरातत्व विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	<p>२०७२ माघ मसान्तभित्र</p> <p>२०७२ चैत्र मसान्तभित्र</p> <p>२०७३ जेठ मसान्तभित्र</p>	सबै प्रदेशमा संस्कृति, परम्परा र विशेषतायुक्त साँस्कृतिक संग्रहालयको निर्माण प्रारम्भ भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा
३.२७	<p>प्रत्येक प्रदेशमा कम्तिमा एक पर्यटकीय गन्तव्यस्थल र एक धार्मिक स्थललाई पूर्वाधार विकास सहित नयाँ पर्यटकीय गन्तव्यस्थलको रूपमा विकास गर्ने कार्य प्रारम्भ गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> स्थल छनौटको लागि कार्य टोली गठन गर्ने कार्यटीलीद्वारा सम्भाव्यता अध्ययन गरी प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	<p>२०७२ माघ मसान्तभित्र</p> <p>२०७२ फाल्गुण मसान्तभित्र</p>	प्रत्येक प्रदेशमा एक/एक वटा नयाँ पर्यटकीय गन्तव्यस्थलको रूपमा विकास भएको हुने ।	योजना तथा मूल्यांकन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
	<ul style="list-style-type: none"> प्राथमिकता निर्धारण गरी कार्यक्रममा समावेश गर्ने । 			२०७३ वैशाख मसान्तभित्र		
३.२८	<p>नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानको बहुउद्देशीय भवन निर्माण प्रारम्भ गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> बहुउद्देश्य भवनको निर्माणका लागि पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन गराउने । स्थान छनौट गर्ने । विस्तृत नक्साङ्कन तयार गर्ने । 	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ आषाढ मसान्तभित्र २०७३ आश्विनभित्र २०७३ पौष मसान्तभित्र	नेपाल सङ्गीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठानको भवन निर्माण प्रारम्भ भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा
३.२९	<p>नेपाल सङ्गीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान र नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठानका आधुनिक सुविधा सम्पन्न भवन निर्माण प्रारम्भ गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन गराउने । स्थान छनौट गर्ने । विस्तृत नक्साङ्कन तयार गर्ने । 	नेपाल सङ्गीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७३ वैशाख २०७३ असार मसान्तभित्र	नेपाल सङ्गीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठानको भवन निर्माण प्रारम्भ भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा
३.३०	<p>पोखरामा अवस्थित अन्तराष्ट्रिय पर्वतीय संग्रहालयमा पूर्वाधार सुविधा थप गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> सुविधाको अध्ययन गराउन टोली गठन गर्ने प्रतिवेदन तयार गर्ने । सुविधा थप गर्ने काम प्रारम्भ गर्ने । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७२ चैत्र मसान्तभित्र २०७३ वैशाख निरन्तर	अन्तराष्ट्रिय पर्वतीय संग्रहालयमा पूर्वाधार सुविधा थप भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा
३.३१	<p>पोखरा उपत्यकाको निर्धारित स्थानमा सिद्धार्थ गौतमकी सहधर्मिनी महास्थविरणी यशोधरा देवीको स्मरणमा सिद्धार्थ यशोधरा स्मारक निर्माण गरी बुद्धिष्ट सर्किटसंग आवद्ध गर्ने गरी आवश्यक कार्य प्रारम्भ गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> अध्ययन टोली गठन गर्ने । अध्ययन प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने । पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन गराउने । 	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	नेपाल पर्यटन बोर्ड	२०७२ माघ मासन्त २०७३ बैशाख मसान्त २०७३ असार मसान्तभित्र	पोखरा उपत्यकाको निर्धारित स्थानमा यशोधरा देवीको स्मरणमा सिद्धार्थ यशोधरा स्मारक निर्माण गर्ने सम्बन्धी कार्यहरू प्रारम्भ भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
४.१	भूकम्प पछि पनि नेपाल सुरक्षित गन्तव्य हो भन्ने बारे विश्व पर्यटन बजारमा जानकारी गराई पर्यटक आगमन संख्या बढाउन प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू गर्ने गराउने । <ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय पर्यटन प्रवर्द्धन समितिलाई क्रियाशिल गराउने । पर्यटन सम्भावना दूत, विदेशस्थित कुटनीतिक नियोगलाई परिचालन गर्ने । प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गराउने 	पर्यटन विभाग,	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	निरन्तर	पर्यटक आगमन संख्या बढाइएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा
४.२	निजी क्षेत्रको सहभागितामा मुख्य पर्यटकीय शहर तथा गन्तव्यस्थलहरूमा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूलाई आकर्षित गर्ने प्याकेज तयार गरी पर्यटकीय गतिविधीहरू मार्फत पुनरुत्थान गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> पर्यटक आर्कषित गर्ने प्याकेज तयार गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने ।) अन्तराष्ट्रिय बजारमा संचालन हुने मार्ट, सेल्स मिसनमा सो प्याकेजको प्रचारप्रसार गर्ने। 	पर्यटन विभाग	पर्यटन कार्यालयहरू तथा पर्यटन प्रवर्द्धन समितिहरू	२०७३ असार मसान्तभित्र	१२५ वटा क्षेत्रमा पर्यटन पूर्वाधारको विकास भएको हुने	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा
४.३	भूकम्पबाट क्षति भएका मनास्लु, लाङटाङ र रोल्वालिङ लगायतका पदयात्रा मार्ग पुनः निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> पदयात्रा मार्ग पुनःनिर्माणका लागि विवरण सहितक लागत अनुमान तयार गर्ने । आवश्यक पर्ने स्रोतको प्रबन्ध गर्ने । बहुवर्षीय खरिद योजना सहितको कार्यक्रम तयार गरी स्वीकृत गराउने । कार्यान्वयन प्रारम्भ गर्ने । 	पर्यटन विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ २०७२ माघ मसान्त २०७२ माघ मसान्त २०७२ फाल्गुण	मनास्लु, लाङटाङ र रोल्वालिङ पदयात्रा मार्ग मर्मत सम्भार भएको हुने ।	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन महाशाखा

क्र. स.	सुधारको क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय सीमा	अपेक्षित नतिजा	मन्त्रालयको जिम्मेवार/सम्पर्क महाशाखा
४.४	भुकम्पबाट क्षति भएका प्रमुख पुरातात्विक स्थलहरूको पुनर्निर्माण गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> पदयात्रा मार्ग पुनःनिर्माणका लागि विवरण सहितक लागत अनुमान तयार गर्ने । आवश्यक पर्ने स्रोतको प्रबन्ध गर्ने । बहुवर्षीय खरिद योजना सहितको कार्यक्रम तयार गरी स्वीकृत गराउने । कार्यान्वयन कार्यान्वयन प्रारम्भ गर्ने । 	पुरातत्व विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०७३ असार मसान्तभित्र २०७२ माघ १५ २०७२ माघ १५ २०७२ माघ मसान्त २०७२ फाल्गुण १ गते देखि	भुकम्पबाट क्षति भएका प्रमुख पुरातात्विक स्थलहरूको पुनर्निर्माण भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा
४.५	विश्व सम्पदास्थल भित्र रहेका १३ वटा पुरातात्विक स्थलहरूको संरक्षण तथा पुनःनिर्माण गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> पदयात्रा मार्ग पुनःनिर्माणका लागि विवरण सहितक लागत अनुमान तयार गर्ने । आवश्यक पर्ने स्रोतको प्रबन्ध गर्ने । बहुवर्षीय खरिद योजना सहितको कार्यक्रम तयार गरी स्वीकृत गराउने । कार्यान्वयन प्रारम्भ गर्ने । 	पुरातत्व विभाग	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	आगामी ३ वर्ष भित्र २०७२ माघ १५ २०७२ माघ १५ २०७२ माघ मसान्त २०७२ फाल्गुण १ गते देखि	१३ वटा विश्व सम्पदास्थलको संरक्षण तथा पुनःनिर्माण भएको हुने ।	संस्कृति महाशाखा